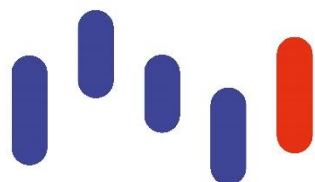

Identyfikacja i ocena usług proinnowacyjnych na Dolnym Śląsku

Od 25 lat
wskazujemy
drogę!

WWW.ASMRESEARCH.PL

RAPORT
KOŃCOWY
Wrzesień 2022

Zamawiający:
Urząd Marszałkowski
Województwa
Dolnośląskiego

Zamawiający:
Województwo Dolnośląskie, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Wyb. J. Słowackiego 12-14
50-411 Wrocław

Wykonawca:
ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.
99-301 Kutno, ul. Grunwaldzka 5,
tel.: + 48 24 355 77 00, e-mail: sekretariat@asmresearch.pl
asmresearch.com.pl / neurodata.pl

Opracowanie:
Zespół ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.
Jakub Grabowski
Łukasz Groblewski
Malwina Pietrzyk
Ewelina Baryła-Zapała

Badanie realizowane w ramach projektu pn. „*Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania*” wdrażanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

ISBN: 978-839-651-453-0

Kutno, wrzesień 2022

KLASYFIKACJA IOB	4
I. WSTĘP	6
II. KONCEPCJA BADANIA.....	8
III. CHAREKTERYSTYKA IOB ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI PROINNOWACYJNE NA DOLNYM ŚLĄSKU	10
3.1. Charakterystyka działalności podmiotów	16
3.2. Baza instytucjonalna i techniczna	26
3.3. Certyfikacja i monitoring.....	27
3.4. Finansowanie działalności ośrodków	29
3.5. Współpraca z podmiotami otoczenia	34
3.6. Plany rozwojowe.....	36
IV. OCENA PROINNOWACYJNEJ OFERTY IOB NA DOLNYM ŚLĄSKU Z PERSPEKTYWY PRZEDSIĘBIORSTW.....	40
4.1. Charakterystyka klientów dolnośląskich IOB	40
4.2. Zakres współpracy	42
4.3. Efekty i ocena współpracy	47
V. OFERTA USŁUG PROINNOWACYJNYCH W KONTEKŚCIE PONADREGIONALNYM.....	53
VI. WNIOSKI I REKOMENDACJE	65
SPIS TABEL.....	70

KLASYFIKACJA IOB¹

OŚRODKI INNOWACJI

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP) to obok CTT drugi komponent w modelu przedsiębiorczego uniwersytetu. Jego beneficjentami są najczęściej studenci lub pracownicy naukowci. Może on być utworzony w formie jednostki ogólnouczelnianej na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez senat uczelni albo w formie spółki kapitałowej. Jego wsparcie sprowadza się do pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej przez beneficjenta. Pomoc ta przyjmuje między innymi formę analizy: a) rynkowego potencjału pomysłu biznesowego, b) predyspozycji osoby do prowadzenia własnego biznesu, c) ochrony własności intelektualnej, d) technicznej wykonalności projektu, e) zapotrzebowania rynkowego, f) strategii komercjalizacji rozwiązania technologicznego, g) zgłoszonego biznesplanu.

Centra Innowacji (CI). Początkowo centra innowacji były na równi traktowane z Centrami Transferu Technologii. Dopiero z czasem CI zaczęto odróżniać od CTT. Istotnym przyczynkiem do podjęcia takich działań było powstanie ustawowej definicji CTT, która zawężyła pojęcie centrum do podmiotu działającego w ścisłej kooperacji z uczelnią, a nie zajmującego się transferem technologii w ogóle. Centrami innowacji są podmioty, które zaspokajają potrzeby przedsiębiorstw za pomocą zaangażowania się w ich rozwój i wprowadzanie na rynek nowych produktów technologicznych oraz usług. Celem tych instytucji jest wspieranie i promowanie firm typu high-tech, których działanie nacechowane jest wysokim stopniem ryzyka.

Centra Transferu Technologii (CTT) to podmioty, których organem założycielskim są uczelnie wyższe. Są tworzone w formie jednostki ogólnouczelnianej, która działa na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez senat uczelni, a w przypadku uczelni niepublicznej – przez organ wskazany w statucie. Celem ich powstania była pomoc w bezpośredniej komercjalizacji wyników badań naukowych, które były realizowane przez organ założycielski ośrodka innowacji lub inne podmioty zewnętrzne, które miały z CTT podpisane stosowne umowy.

Inkubatory Technologiczne (IT) udzielają wsparcia innowacyjnym projektom lub nowo powstałym przedsiębiorstwom, które cechują się wysoką innowacyjnością. Wsparcie z ich strony sprowadza się do: a) udzielania usług doradczych i szkoleniowych w zakresie finansów, prawa, marketingu i technologii, b) pomocy w pozyskaniu finansowania ze źródeł zewnętrznych (w tym również ze źródeł typu venture capital), c) udostępniania infrastruktury technicznej, zarówno sprzętowej jak i powierzchni o charakterze biurowym, jak i laboratoryjnym, d) udzielania pomocy w nawiązywaniu kontaktów i współpracy z instytucjami naukowymi oraz lokalnymi i globalnymi sieciami biznesowymi, e) udzielania wsparcia w wejściu na rynki zagraniczne. Wsparcie udzielone młodemu, innowacyjnemu przedsiębiorstwu powinno umożliwić mu osiągnięcie dojrzałości i późniejsze samodzielne funkcjonowanie na rynku.

Parki: technologiczne, naukowe, naukowo-technologiczne, przemysłowo-technologiczne stanowią najbardziej zaawansowaną odmianę ośrodka innowacji. Ich działalność jest ukierunkowana na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, które wykorzystują nowoczesne technologie. W ramach wsparcia ze strony parku beneficjenci otrzymują: a) potrzebną powierzchnię biurową, laboratoryjną lub nawet magazynowo-produkcyjną, b) inną infrastrukturę techniczną, c) usługi doradztwa w zakresie

¹ Na podstawie: *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, Raport z badania 2021, SOOIPP

możliwości rozwoju, transferu technologii oraz możliwości komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, d) usługi szkoleniowe.

OŚRODKI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Ośrodki szkoleniowo-doradcze (OSD) to podmioty, które poprzez nienastawioną na osiągnięcie zysku działalność doradczą, informacyjną i szkoleniową starają się wspierać przedsiębiorczość oraz konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw. Podmioty tego rodzaju były tworzone przez administrację publiczną oraz organizacje pozarządowe. OSD biorą udział w różnych przedsięwzięciach, których celem jest zwiększanie potencjału gospodarczego oraz poprawa poziomu życia społeczności lokalnej. Jest to możliwe poprzez wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, inicjatyw lokalnych w zakresie tworzenia oraz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, współpracy z lokalną administracją publiczną szczebla samorządowego i centralnego oraz z organizacjami pozarządowymi, jak i prywatnymi oraz doraźnych akcji wynikających z potrzeb społecznych lub gospodarczych.

Preinkubatory to podmioty wyspecjalizowane w obsłudze osób fizycznych, które dopiero planują otwarcie swojej działalności gospodarczej. Powstają one najczęściej w obrębie uczelni wyższych i stanowią przedłużenie procesu dydaktycznego w zakresie przedsiębiorczości. Preinkubatory przygotowują do praktycznego działania na rynku oraz transferują wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia własnej firmy. Działalność tych podmiotów jest adresowana do studentów, doktorantów, pracowników naukowych i absolwentów. Wsparcie ze strony preinkubatorów sprowadza się do: oceniania i doskonalenia pomysłów biznesowych pod kątem szans rynkowych i startu w formie nowego przedsiębiorstwa, doradztwo i konsultacje dla potencjalnych przedsiębiorców, oferowania przestrzeni z podstawowym wyposażeniem dla kandydatów na przedsiębiorców, udzielania pomocy w tworzeniu zespołów projektowych, udzielania pomocy w zakresie ochrony własności intelektualnej, prowadzenia analiz technicznych i rynkowych w wymiarze branżowym, prowadzenia programów mentorskich, tworzenia baz danych o nowych pomysłach. W chwili obecnej preinkubatory nie funkcjonują jako odrębne podmioty. Udzielaniem wsparcia dla potencjalnych przedsiębiorców zajmują się AIP, stąd też w statystykach preinkubatory i AIP są traktowane łącznie.

Inkubator przedsiębiorczości to podmiot wyodrębniony pod względem organizacyjnym, który dysponuje powierzchnią pod wynajem. Realizuje on program inkubacji przedsiębiorczości za pomocą pakietu usług, który zazwyczaj obejmuje: udostępnianie powierzchni pod wynajem na preferencyjnych warunkach; prowadzenie działalności doradczej w zakresie prawa, finansów, ochrony własności intelektualnej, technicznej i innej; tworzenie właściwego klimatu dla podejmowania działalności gospodarczej i realizacji działalności innowacyjnej; udzielanie pomocy w zakresie pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania; udzielanie pomocy w zakresie nawiązania współpracy z ośrodkami naukowymi i innymi IOB; zapewnienie dostępu do niezbędnej infrastruktury technicznej typu: komputer, urządzenie wielofunkcyjne, itp.; pomoc w obsłudze biurowej. Okres pobytu lokatora (mikro lub małego przedsiębiorcy) w inkubatorze powinien wynosić od 3 do 5 lat. Po tym okresie przedsiębiorca powinien osiągnąć dojrzałość i zdolność do samodzielnego funkcjonowania na rynku.

I. WSTĘP²

Prowadzenie działalności gospodarczej wiąże się dla przedsiębiorców z koniecznością ciągłego pozyskiwania zarówno informacji, jak i zasobów, dzięki którym możliwe jest utrzymanie się na rynku, budowa konkurencyjności firmy i jej rozwój. Rozwój ten jest oczywiście uwarunkowany bardzo szeroko, w tym koniunkturą gospodarczą, uwarunkowaniami makroekonomicznymi czy, co uwypukliło się w ostatnich latach, oddziaływaniem niespodziewanych czynników określanych jako „Czarne łabędzie”³. Należą do nich chociażby pandemia COVID-19 czy dynamiczna sytuacja geopolityczna wywołana wojną w Ukrainie. W efekcie na znaczeniu zyskuje umiejętność dostosowywania się do zmieniających się warunków otoczenia, ale także możliwości korzystania z różnego rodzaju instrumentów wsparcia dostępnych na rynku. W tym wszystkim istotną rolę mogą odgrywać instytucje wsparcia biznesu.

Po roku 2004 roku dzięki akcesji Polski do UE w regionalnym systemie innowacji na Dolnym Śląsku (podobnie zresztą jak w innych regionach), rozwinęła się liczna sieć podmiotów, których zadaniem statutowym jest wspieranie szeroko pojętej przedsiębiorczości oraz wspieranie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, w tym transfer wiedzy i technologii. Badania ogólnopolskie wskazują, że po okresie dynamicznego rozwoju w latach 2004-2013, liczba podmiotów działających w charakterze ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, w bieżącej perspektywie finansowej systematycznie maleje. Na Dolnym Śląsku w latach 2015-2017 zanotowano spadek liczby badanych podmiotów z 52 do 47⁴, a obecnie ich liczba uległa dalszemu ograniczeniu. W efekcie na terenie województwa dolnośląskiego działają 22 tego rodzaju podmioty, w tym jest 10 ośrodków innowacji i 12 ośrodków przedsiębiorczości⁵.

Wynika to z kilku zidentyfikowanych, niekorzystnych zjawisk, m.in.:

- podejmowania przez właścicieli ośrodków działalności często odbiegającej od działalności podstawowej, charakterystycznej dla danego typu ośrodka i jego misji,
- zaniku usług doradczych i szkoleniowych o charakterze innowacyjnym, a także usług inkubacyjnych,
- malejącej liczby rezultatów związanych z komercjalizacją i transferem technologii.

Trudnym zagadnieniem, z punktu widzenia przeprowadzenia diagnozy stanu i analizy zachodzących zmian, jest wprowadzenie dokładnego podziału instytucji otoczenia biznesu na grupy wynikające ze specjalizacji. Wymienione powyżej negatywne zjawiska spowodowały, że w celu zapewnienia trwałości instytucji, wiele z nich przestało skupiać się na działalności wynikającej z pierwotnej misji,

² Na podstawie Szczegółowego Opisu Przedmiotu Umowy

³ Autorstwo metafory „Czarny łabędź” należy do libańsko-amerykańskiego naukowca, matematyka, statystyka, ekonomisty oraz praktyka obrotu papierami wartościowymi, nowojorskiego profesora Nassima Nicholasa Taleba. Metafora Czarnego Łabędzia służy ilustracji tezy, że jakiegokolwiek prognozy oraz rozpatrywania dotyczące przyszłości się nie sprawdzają, ponieważ zawsze pojawia się jakieś zjawisko nieprzewidywalne³. Ostatnie lata pokazały, że tego rodzaju nieprzewidywalne i uznawane za niemożliwe zdarzenia mogą występować oddziałując bardzo dogłębnie na zachodzące procesy gospodarcze, zmuszając poniekąd do modyfikacji strategicznych planów rozwojowych. Ostatnie kilka lat pokazało, że w zasadzie nie można uznać z za niemożliwe zdarzeń, które jeszcze kilkanaście lat wcześniej były za takie uznawane. (N.N. Taleb, 2020, *Czarny łabędź. Jak nieprzewidywalne zdarzenia rządzą naszym życiem*, Wydawnictwo Zysk i S-ka)

⁴ Ośrodki Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Raport, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Poznań/Warszawa 2018;

⁵ Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport z badania 2021, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Poznań 2021

zaczęły natomiast realizować działania pozwalające im na przetrwanie w oparciu o dywersyfikację portfela oferowanych usług lub zmianę profilu klienta docelowego.

W zależności od głównego obszaru statutowej działalności, funkcjonujące instytucje otoczenia biznesu można podzielić na pięć grup:

- Agencje rozwoju regionalnego;
- Stowarzyszenia przedsiębiorców, działające najczęściej w formie izb gospodarczych/branżowych, których celem jest prowadzenie dialogu w środowisku przedsiębiorców i reprezentacja tego środowiska w dyskursie z instytucjami publicznymi;
- Ośrodki przedsiębiorczości – działające na rzecz promocji przedsiębiorczości i inkubacji nowych podmiotów;
- Ośrodki innowacji – głównym zadaniem tych placówek są działania promocyjne i innowacyjne dla inkubacji przedsiębiorstw innowacyjnych, transfer technologii i dostarczanie usług proinnowacyjnych, aktywizacja i współpraca nauki z biznesem;
- Instytucje finansowe – oferujące usługi finansowe i dostęp do środków dostosowanych do specyfiki innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych.

O znaczeniu instytucji otoczenia biznesu w regionalnym systemie innowacji świadczy jednak nie tyle liczba funkcjonujących podmiotów, co dostępność poszczególnych rodzajów usług. Dostępność na Dolnym Śląsku wysokiej jakości usług proinnowacyjnych, nakierowanych na rzeczywiste potrzeby odbiorców, to jeden z celów Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030 i jeden z podstawowych filarów wspierających dolnośląskie MŚP w rozwoju działalności innowacyjnej, w szczególności działających w obszarach Dolnośląskich Inteligentnych Specjalizacji.

W przedmiotowym badaniu szczególna uwaga będzie poświęcona usługom proinnowacyjnym, rozumianym jako całość wsparcia związanego z wprowadzaniem na rynek innowacyjnych rozwiązań, w tym transferem i wdrażaniem technologii, realizacją prac badawczo-rozwojowych, komercjalizacją wyników badań, zarządzaniem własnością intelektualną, a także rozwijaniem współpracy naukowej i gospodarczej.

Przedmiotowe badanie realizowane jest w ramach projektu pn. *„Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania”* realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

II. KONCEPCJA BADANIA

Celem badania było zdobycie wiedzy na potrzeby wdrażania „Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030” (DSI2030) i realizacji procesu przedsiębiorczego odkrywania, w zakresie identyfikacji i analizy usług proinnowacyjnych świadczonych na terenie Dolnego Śląska wraz z ich oceną jakościową oraz oceną korelacji zapotrzebowania przedsiębiorstw w tym zakresie, z rzeczywistą ofertą usług dostępną na rynku dolnośląskim oraz sformułowanie dla Zarządu Województwa wniosków i rekomendacji wynikających z przeprowadzonych analiz.

W ramach badania przeprowadzona została analiza następujących zagadnień badawczych:

- Identyfikacja i charakterystyka wszystkich podmiotów świadczących usługi proinnowacyjne na Dolnym Śląsku, z uwzględnieniem m.in.: rozkładu terytorialnego, struktury i formy organizacyjnej, zatrudnienia, zasięgu i zakresu działania, rodzaju oferty, źródeł finansowania, współpracy krajowej i międzynarodowej, aktywności w realizacji projektów współfinansowanych z UE;
- Ocena oferty usług proinnowacyjnych w zakresie ich charakterystyki, sposobów wyboru i przygotowywania poszczególnych rodzajów usług przez podmioty, certyfikacji usług, przygotowania personelu, kompleksowości, promocji oraz charakterystyki ich odbiorców;
- Analiza oceny przez dolnośląskie MŚP istniejącej oferty usług proinnowacyjnych pod kątem m.in.: dostosowania usług do rzeczywistych potrzeb, jakości, skomplikowania formalności, zakresu i kompleksowości oraz promocji oferty, a także analiza potrzeb MŚP w zakresie nowych lub potrzeby modyfikacji istniejącej oferty usług;
- Analiza jakościowa korelacji popytu i podaży usług proinnowacyjnych na Dolnym Śląsku oraz analiza oferty usług proinnowacyjnych świadczonych w innych krajach UE, wraz z przedstawieniem krytycznej oceny istniejącej oferty poszczególnych rodzajów usług i szczegółową propozycją zmian w postaci: ulepszenia istniejącej oferty lub wprowadzenia na rynek nowych rodzajów, standardów usług.

Metodologia badania zakłada realizację następujących technik badań ilościowych i jakościowych:

- Desk research – analiza aktualnych danych statystycznych, dokumentów, opracowań, stron WWW i innych materiałów, dotyczących problematyki działalności instytucji otoczenia biznesu, ośrodków innowacji, usług proinnowacyjnych;
- Badanie CATI – na całej populacji dolnośląskich podmiotów świadczących usługi proinnowacyjne. Badanie CATI z przedstawicielami dolnośląskich podmiotów świadczących usługi proinnowacyjne zostanie zrealizowane na pełnej próbie, tj. Wykonawca będzie dążył do objęcia badaniem wszystkich wskazanych poniżej 21 podmiotów:
 - Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A. (Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy),
 - Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG” SA (Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy i Inkubator technologiczny, Noworudzki Park Przemysłowo - Technologiczny),
 - Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego (Park Technologiczny, Centrum Innowacji, Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy),
 - Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej (Inkubator przedsiębiorczości),
 - Dolnośląska Izba Gospodarcza (Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy),
 - Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o. (Fundusz Pożyczkowy),
 - Dolnośląski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.,

- Dolnośląski Park Innowacji i Nauki SA (Park Technologiczny),
- Dolnośląski Regionalny Fundusz Pożyczkowy (Fundusz Pożyczkowy),
- Fundacja „Wałbrzych 2000” (Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy, Fundusz Pożyczkowy),
- Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (Fundusz Poręczeń Kredytowych),
- Fundusz Regionu Wałbrzyskiego (Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy, Fundusz Poręczeń Kredytowych),
- Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA (Fundusz Pożyczkowy),
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy (Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy),
- Politechnika Wrocławska (Wrocławskie Centrum Transferu Technologii, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, Centrum Innowacji i Biznesu),
- Sieć Badawcza Łukasiewicz - Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii (Centrum Innowacji),
- Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu (Centrum Innowacji i Transferu Technologii),
- Uniwersytet Wrocławski (Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, Centrum Transferu Technologii),
- Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego (Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy),
- Wrocławski Park Przemysłowy (Park Przemysłowy),
- Wrocławski Park Technologiczny SA (Park Technologiczny, Inkubator technologiczny, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, Inkubator Przedsiębiorczości);
- Badanie CATI – zostało zrealizowane na próbie N=50 MŚP (małych i średnich przedsiębiorstw), które skorzystały z usług proinnowacyjnych oferowanych przez dolnośląskie podmioty.;
- Zogniskowane wywiady grupowe online (Focus Group Interview Online) zrealizowane z dwoma grupami badawczymi: z przedstawicielami podmiotów świadczących usługi proinnowacyjne oraz z przedstawicielami MŚP, które korzystały z usług podmiotów proinnowacyjnych z Dolnego Śląska.

III. CHAREKTERYSTYKA IOB ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI PROINNOWACYJNE NA DOLNYM ŚLĄSKU

Jak wspomniano we wprowadzeniu do niniejszego raportu, powołując się na dane monitoringowe Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, liczba IOB świadczących usługi proinnowacyjne działających na Dolnym Śląsku uległa znacznemu ograniczeniu względem stanu sprzed kilkunastu czy nawet kilku lat. W efekcie racjonalizacji struktury uwarunkowanej opisanymi tam przyczynami na terenie województwa dolnośląskiego działają 22 tego rodzaju podmioty: 10 ośrodków innowacji i 12 ośrodków przedsiębiorczości⁶. W kontekście tego podziału trzeba mieć jednocześnie na uwadze, że nie jest on sztywny, bowiem często poszczególne IOB pełnią różnorodne funkcje plasujące je w obydwu grupach. W efekcie zdarzają się sytuacje, że w obrębie jednego podmiotu mającego osobowość prawną mogą funkcjonować odrębne jednostki specjalizujące się w konkretnym rodzaju usług. Takie wydzielone jednostki mogą być w niektórych zestawieniach traktowane osobno, co może powodować nieznaczne różnice w zidentyfikowanej liczbie podmiotów świadczących usługi proinnowacyjne w różnych źródłach danych. Z powyższego zastrzeżenia wynikają nieznaczne różnice w liczebności podawanej przez SOOIP oraz zidentyfikowanej w ramach niniejszego badania. Ponownie warto podkreślić, że z punktu widzenia praktyki biznesowej różnice te nie mają praktycznego znaczenia, bowiem kluczowa jest sama oferta, którą oferują IOB. Rozróżnienia mają zatem charakter typowo umowny, co poniekąd wynika z porównania danych zastanych (np. oferty na stronach internetowych) ze wskazaniem przedstawicieli IOB uczestniczących w badaniu.

Wskazana na podstawie raportu SOOIP liczba IOB umiejscawia Dolny Śląsk na trzecim miejscu wśród polskich regionów (po województwie śląskim i małopolskim), choć jednocześnie trzeba podkreślić, że istnieje duża grupa regionów, gdzie liczba IOB oscyluje wokół 20. Rzecz jasna dokładna analiza zarówno liczebności, jak i struktury IOB w innych regionach mogłaby spowodować, że liczebności te mogłyby ulec korektom. W każdym regionie bowiem mają miejsce podobne prawidłowości dotyczące funkcjonowania IOB, np. wydzielenia w ich obrębie wyspecjalizowanych jednostek bez nadawania im osobowości prawnej.

W kontekście danych ilościowych warto także odnieść liczbę IOB do liczby podmiotów gospodarki narodowej, które potencjalnie mogą być odbiorcami ich oferty. W przypadku Dolnego Śląska jest to około 18,6 tys. podmiotów, co jest wartością zbliżoną do skali ogólnopolskiej. Jest to przy tym jedna z wyższych wartości spośród województw. Oczywiście nie oznacza to, że liczba IOB na Dolnym Śląsku powinna ulec zwiększeniu. Poza samą liczebnością przedsiębiorstw mogących być potencjalnymi odbiorcami oferty IOB ważna jest także sama gotowość tych podmiotów do korzystania z tego rodzaju usług, a ta z kolei – do pewnego stopnia rzecz jasna – jest pochodną struktury oferty (jej dopasowania do potrzeb i oczekiwań sektora przedsiębiorstw) oraz aktywności promocyjnej prowadzącej do upowszechnienia wiedzy na temat działających na Dolnym Śląsku IOB.

Tabela 1. Rozmieszczenie IOB na terenie Polski w 2021 roku

Województwo	Ośrodki Innowacji	Ośrodki przedsiębiorczości	Razem IOB	Liczba podmiotów w bazie REGON na jednostkę otoczenia biznesu
śląskie	23	12	35	14 567
małopolskie	15	10	25	17 806
dolnośląskie	12	10	22	18 681

⁶ Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport z badania 2021, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Poznań 2021

Województwo	Ośrodki Innowacji	Ośrodki przedsiębiorczości	Razem IOB	Liczba podmiotów w bazie REGON na jednostkę otoczenia biznesu
kujawsko-pomorskie	8	13	21	10 273
mazowieckie	11	9	20	46 383
wielkopolskie	12	8	20	23 872
podkarpackie	12	7	19	10 344
lubelskie	12	5	17	11 738
podlaskie	8	8	16	7 077
pomorskie	10	5	15	22 129
łódzkie	7	7	14	19 256
warmińsko-mazurskie	6	7	13	10 828
zachodniopomorskie	9	3	12	19 996
świętokrzyskie	8	3	11	11 276
lubuskie	4	6	10	12 473
opolskie	7	3	10	10 822
RAZEM	164	116	280	17 269

Źródło: Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport z badania 2021, SOOIPP; Bank Danych Lokalnych GUS

Odrębną kwestią jest także samo rozmieszczenie IOB w obrębie województw. Z reguły są one w wyraźnej większości skoncentrowane w głównych ośrodkach regionalnych. W przypadku województwa łódzkiego czy opolskiego udział ten zbliża się do trzech czwartych. Na Dolnym Śląsku natomiast we Wrocławiu działa niewiele ponad połowa regionalnych IOB, co jest wynikiem średnim. Są bowiem regiony, gdzie rozproszenie jest znacząco większe i zależy to zarówno od struktury sieci osadniczej (np. na Śląsku, gdzie mamy dużo podobnej wielkości miast koncentracja IOB jest dużo mniejsza), ale też ogólnej liczby podmiotów w danym regionie. I tak np. w województwie świętokrzyskim czy warmińsko-mazurskim, gdzie działa po kilkanaście IOB, lokalizacja tylko kilku podmiotów poza stolicą regionu wpływa na relatywnie większy poziom rozproszenia.

Tabela 2. Udział IOB zlokalizowanych w stolicach województw w roku 2021 [w %]

Województwo	%
dolnośląskie	52,2
kujawsko-pomorskie	66,7
lubelskie	66,7
lubuskie	60,0
łódzkie	73,3
małopolskie	68,0
mazowieckie	66,7
opolskie	72,7
podkarpackie	40,0
podlaskie	50,0
pomorskie	73,3
śląskie	18,2
świętokrzyskie	30,8
warmińsko-mazurskie	13,3
wielkopolskie	57,9
zachodniopomorskie	53,8

Województwo	%
RAZEM	52,1

Źródło: Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport z badania 2021, SOOIPP

Tabela 3. Dolnośląskie IOB prowadzące działalność w 2022 roku

Lp.	Nazwa podmiotu	Lokalizacja	Rodzaj podmiotu
1.	Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A.	Legnica	Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy Inkubator przedsiębiorczości Fundusz pożyczkowy
2.	Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG”	Nowa Ruda	Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy Inkubator technologiczny Noworudzki Park Przemysłowo-Technologiczny Inkubator przedsiębiorczości Dolnośląski Regionalny Fundusz Pożyczkowy
3.	Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego	Szczawno-Zdrój	Centrum Innowacji Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy Dolnośląski Park Technologiczny
4.	Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej	Wrocław	Ośrodek szkoleniowo-doradczy Fundusz pożyczkowy
5.	Dolnośląska Izba Gospodarcza	Wrocław	Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy
6.	Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o.	Wrocław	Fundusz Pożyczkowy
7.	Dolnośląski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.	Wrocław	Fundusz Pożyczkowy
8.	Dolnośląski Park Innowacji i Nauki SA	Wrocław	Park Technologiczny Inkubator przedsiębiorczości
9.	Fundacja „Wałbrzych 2000”	Wałbrzych	Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy Fundusz Pożyczkowy
10.	Fundusz Poręczeń Kredytowych	Wrocław	Fundusz Poręczeń Kredytowych
11.	Fundusz Regionu Wałbrzyskiego	Wałbrzych	Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy Fundusz Poręczeń Kredytowych Fundusz Pożyczkowy
12.	Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	Jelenia Góra	Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy Fundusz Pożyczkowy
13.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy	Legnica	Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy
14.	Politechnika Wrocławska	Wrocław	Wrocławskie Centrum Transferu Technologii Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Centrum Innowacji i Biznesu
15.	Sieć Badawcza Łukasiewicz - Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii	Wrocław	Centrum Innowacji
16.	Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu	Wrocław	Centrum Innowacji i Transferu Technologii Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości
17.	Uniwersytet Wrocławski	Wrocław	Centrum Transferu Technologii
18.	Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego	Wrocław	Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy Fundusz Pożyczkowy
19.	Wrocławski Park Przemysłowy	Wrocław	Park Przemysłowy
20.	Wrocławski Park Technologiczny SA	Wrocław	Park technologiczny Inkubator przedsiębiorczości Dolnośląski Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Ośrodek Szkoleniowo-Doradczy

Źródło: Analiza zasobów internetowych, dane z przeprowadzonego monitoringu działalności dolnośląskich IOB

Dane dotyczące koncentracji potwierdzają dane z przeprowadzonego monitoringu działalności dolnośląskich IOB (tabela 4). 14 spośród nich działa we Wrocławiu, a pozostałe w Legnicy, Wałbrzychu (po 2 podmioty) oraz Jeleniej Górze, Nowej Rudzie i Szczawnie-Zdrój (po 1 podmiocie) (por. tabela 3). Zgodnie z zastrzeżeniem, że poszczególne podmioty mogą łączyć swoje funkcje (tj. wspierać zarówno przedsiębiorczość, jak i rozwój innowacji). Oczywiście podejście funkcjonalne pozwala na definitywne rozgraniczanie zakresów wsparcia, ale w rzeczywistości ten podział nie jest tak wyraźny.

Jeśli chodzi o szczegółową strukturę przedmiotową dolnośląskich IOB, to wśród ośrodków wsparcia innowacji dominują różnego rodzaju parki (technologiczne, naukowe etc.). Są zlokalizowane głównie we Wrocławiu (Wrocławski Park Przemysłowy, Wrocławski Park Technologiczny, Dolnośląski Park Innowacji i Nauki), zaś po jednym działa w Nowej Rudzie i Szczawnie-Zdrój. Taka oferta wynika z rzeczywistego zapotrzebowania przedsiębiorstw wdrażających innowacje oparte na pracach badawczo-rozwojowych. Nieliczne podmioty, najczęściej duże firmy, dysponują własnymi jednostkami, a pozostałe muszą się posilkować wsparciem zewnętrznym. Tego rodzaju „outsourcingowe” rozwiązania umożliwiają mikro czy małym podmiotom realizację prac, które są niemożliwe lub bardzo trudne do przeprowadzenia bez specjalistycznej aparatury czy wsparcia merytorycznego. Podobną funkcję spełniają centra transferu technologii, które wspierają komercjalizację wyników badań naukowych, a więc umożliwiają skorzystania z efektów już zrealizowanych prac badawczych. Z racji specyfiki działalności, czyli powiązania z uczelniami, tego rodzaju podmioty również są zlokalizowane przy trzech wrocławskich uczelniach: Politechnice Wrocławskiej, Uniwersytecie Wrocławskim oraz Uniwersytecie Przyrodniczym. Jak widać wsparcie innowacji odbywa się głównie przez IOB zlokalizowane we Wrocławiu co wynika nie tylko z koncentracji popytu, ale w dużej mierze z dostępności na rynku pracy specjalistów zatrudnionych w tego rodzaju podmiotach. Częściowo także, jak w przypadku centrów transferu technologii działających co do zasady przy uczelniach, lokalizacja podmiotów wynika z faktu powiązania z instytucjami, w obrębie których działają.

Wśród ośrodków przedsiębiorczości dominującą rolę pełnią ośrodki doradczo-szkoleniowe, w przypadku których spektrum możliwych usług oraz zagadnień, których dotyczą może być bardzo szerokie. W tym przypadku mamy do czynienia z rozproszeniem terytorialnym tego rodzaju podmiotów, bowiem większość działa poza Wrocławiem – w Legnicy, Nowej Rudzie, Wałbrzychu czy Szczawnie-Zdrój. Drugim pod względem częstości rodzajem ośrodków wspierających przedsiębiorczość są inkubatory przedsiębiorczości, których oferta jest atrakcyjna m. in. z uwagi na to, że ogranicza wysokość kosztów ponoszonych przez przedsiębiorców w początkowej fazie działalności. Na tego rodzaju ofertę wskazało 6 podmiotów: Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG, Wrocławski Park Technologiczny, Politechnika Wroclawska (w tym przypadku chodzi o usługę Akademickiego Ośrodka Innowacji), Dolnośląski Park Innowacji i Nauki, Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG” oraz Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu. Co prawda na świadczenie usług w zakresie inkubacji przedsiębiorczości wskazał także Dolnośląski Fundusz Rozwoju czy Dolnośląski Regionalny Fundusz Pożyczkowy, jednak usługa ta nie wynika z prezentacji oferty dostępnych z informacji upowszechnianych przez te podmioty. Jakkolwiek Dolnośląski Fundusz Rozwoju ma w swojej ofercie wsparcie inwestycyjne dla dolnośląskiego sektora MŚP, jednak znamiona oferty nie wyczerpują specyfiki inkubacji. Dodatkowo sam podmiot pozycjonuje się jako instytucja finansowa. Z kolei Dolnośląski Regionalny Fundusz Pożyczkowy działający w ramach Agencji Rozwoju Regionalnego „AGROREG” pełni jedynie rolę instytucji finansowej. Dodatkowo w przypadku oferty inkubacji zgłoszonej przez Dolnośląski Park Innowacji i Nauki trzeba podkreślić, że oferta ta dotyczy realizowanego obecnie projektu „Inkubator ICT w dziedzinie sportu i profilaktyki zdrowotnej”,

który będzie realizowany w ramach inwestycji w Budowę Ośrodka Narciarstwa Biegowego i Biathlonu na Polanie Jakuszyckiej⁷.

Trzeba także mieć na uwadze, o czym wspomniano przy okazji omawiania liczebności IOB na Dolnym Śląsku, że poszczególne podmioty często definiują swoje usługi w sposób, który nie znajduje potwierdzenia w analizie prezentowanej przez nie oferty. Przykładowo Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy wskazuje, że oferuje usługi jako park: technologiczny, naukowy, badawczy, przemysłowo-technologiczny lub techno-park, podczas gdy de facto można ją zakwalifikować jako ośrodek doradczo-szkoleniowy, choć też nie ma na stronie uczelni dokładnej charakterystyki tego rodzaju oferty. Z kolei Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego identyfikuje się jedynie jako ośrodek doradczo-szkoleniowy, podczas gdy w rzeczywistości działa także jako fundusz pożyczkowy oraz dzięki ofercie wirtualnego biura, dostępnej od 1 maja 2022 r.⁸, również jako swego rodzaju inkubator przedsiębiorczości. Fundacja „Wałbrzych 2000” z kolei nie wskazała podczas wywiadów pełnienia roli jako fundusz pożyczkowy, podczas gdy tego rodzaju wsparcie dla firm jest dostępne w ofercie podmiotu jako Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości⁹. Podobna sytuacja dotyczy Funduszu Regionu Wałbrzyskiego, w przypadku którego oferta pożyczkowa jest kluczowym aspektem działalności¹⁰.

W kontekście usług oferowanych przez dolnośląskie IOB konieczna jest również uwaga dotycząca samooceny usług oferowanych przez te podmioty, w tym przypisywania ich do określonych kategorii (wsparcie innowacji/wsparcie przedsiębiorczości). Otóż częstokroć rozróżnienia te nie są traktowane definitywnie i np. oferta akademickiej inkubacji przedsiębiorczości (usługa wsparcia innowacji) jest definiowana przez IOB jako inkubacja przedsiębiorczości (usługa wsparcia przedsiębiorczości). Rozróżnienie to nie ma co prawda znaczenia z praktycznego punktu widzenia, jednak wprowadza pewne utrudnienia w dokładnym określeniu zakresu usług oferowanych przez działające w regionie IOB. W tym kontekście wydaje się jednak, że sposób prezentacji oferty, w tym definiowania zakresu usług, jest tym obszarem, który bez wątpienia wymaga usprawnienia, aby był bardziej czytelny dla potencjalnych zainteresowanych korzystaniem z usług wsparcia biznesu. **Ujednoczenie stosowanego przez dolnośląskie IOB nazewnictwa oferowanych usług, oczywiście w powiązaniu z uspoźnieniem zakresu oferty świadczonej pod daną nazwą usługi oraz upowszechnieniem informacji o nich, jest niezbędne z punktu widzenia postulowanego dalej usieciowienia oferty wsparcia biznesu dostępnej w regionie.**

Warto również podkreślić, że często pomijany przez IOB zakresem oferty jest pełnienie roli instytucji pożyczkowych. Jest to oferta, która odpowiada na popyt zgłaszany przez przedsiębiorstwa (pozyskiwanie dofinansowania do prowadzonej działalności), ale też jest to potwierdzenie obserwacji dokonanych w dalszej części analizy mówiących o relatywnie dużym uzależnieniu działalności IOB od funduszy europejskich.

Oczywiście, jak wynika z poniższej tabeli, poszczególne funkcje (tj. zarówno w ramach wspierania przedsiębiorczości, jak i innowacji, a w obrębie każdego z obszarów również w ramach każdego z rodzajów IOB) są łączone. Najczęściej bowiem potrzeby przedsiębiorstw nie koncentrują się na jednym obszarze. Jest to dodatkowy argument przemawiający za potrzebą głębszej integracji oferty

⁷ Por. <https://dpin.pl/projekty/inkubator-ict/> oraz <https://polanajakuszycka.pl/inwestycja/>

⁸ <https://karr.pl/wirtualne-biuro/>

⁹ <http://www.walbrzych2000.pl/?pożyczki>

¹⁰ <https://frw.pl/>

dolnośląskich IOB, oczywiście w powiązaniu ze wspomnianym usystematyzowaniem nazewnictwa oraz zakresu świadczonych usług wsparcia biznesu. W sytuacji bowiem niemożności świadczenia określonej usługi przez jeden podmiot względnie łatwo będzie można uzyskać komplementarne wsparcie ze strony innych IOB.

Tabela 4. Podstawowe charakterystyki dolnośląskich IOB

Charakterystyka lokalizacji:	miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	12
	miasto powyżej 100 tys. do 500 tys. mieszkańców	3
	miasto powyżej 50 tys. do 100 tys. mieszkańców	4
	miasto do 50 tys. mieszkańców	2
	gmina wiejska	0
Rok powstania instytucji otoczenia biznesu:	lata 1990-1994	7
	lata 1995-1999	5
	lata 2000-2004	4
	lata 2005-2009	3
	lata 2015-2019	2
Rodzaj instytucji otoczenia biznesu:	ośrodek wsparcia przedsiębiorczości	18
	ośrodek wsparcia innowacji	10
Rodzaj ośrodka wsparcia innowacji:	Centrum Transferu Technologii	3
	Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości	1
	Inkubator Technologiczny	1
	e-inkubator	0
	park: technologiczny, naukowy, badawczy, przemysłowo-technologiczny lub techno-park,	5
	Centrum Innowacji	2
Rodzaj ośrodka wsparcia przedsiębiorczości:	ośrodek szkoleniowo-doradczy	12
	preinkubator	3
	inkubator przedsiębiorczości	6
Forma organizacyjna ośrodka:	spółka z o.o.	6
	spółka akcyjna	7
	stowarzyszenie	0
	fundacja	2
	uczelnia	4
	jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej	1
	izba gospodarcza	1
Zasięg działania ośrodka:	lokalny (obręb powiatu)	0
	ponadlokalny (kilka sąsiadujących powiatów)	0
	regionalny	10
	międzyregionalny	2
	krajowy	5
Posiadanie przez ośrodek zaplecza infrastrukturalnego:	międzynarodowy	4
	Tak	21
	Nie, świadczone są tylko tzw. usługi miękkie	0
Ogółem		21

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21¹¹

Ponad połowa dolnośląskich IOB powstała przed 2000 rokiem. Relatywnie najmłodsze są podmioty świadczące usługi wsparcia innowacji, spośród których dwa powstały po 2015 roku (Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Centrum Innowacji i Transferu Technologii

¹¹ W badaniu nie wzięły udziału jedynie dwa podmioty: Centrum Innowacji i Biznesu Politechniki Wrocławskiej oraz Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii

Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu). Z kolei spośród 12 podmiotów powstałych w latach 90. XX wieku aż 9 to ośrodki wsparcia przedsiębiorczości. Dla porównania wśród 9 podmiotów uczestniczących w badaniu powstałych w roku 2000 lub później, 4 to ośrodki wsparcia innowacji. Pokazuje to, że z biegiem lat wzrastają potrzeby gospodarki w zakresie wspierania działalności innowacyjnej. Nie bez znaczenia w tym kontekście są zapewne fundusze UE, które kładą duży nacisk na wspieranie rozwoju działalności innowacyjnej. Biorąc pod uwagę założenia leżące u podstaw dystrybucji funduszy UE w perspektywie finansowej 2021-2027, które bazują na dalszym wzmacnianiu potencjału innowacyjnego polskiej gospodarki (ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań środowiskowo-klimatycznych), jak również omawiane w dalszej części analizy plany rozwojowe dolnośląskich IOB, należy się spodziewać rozwoju oferty wsparcia innowacji również przez podmioty zajmujące się dotąd jedynie zagadnieniami związanymi z przedsiębiorczością.

Dolnośląskie IOB działają najczęściej w obrębie regionu, jednak w ponad połowie przypadków ich zasięg działalności wykracza poza Dolny Śląsk, a nawet poza Polskę. Co również ważne, wszystkie z dolnośląskich IOB posiadają zaplecze infrastrukturalne. Wynika to z tego, że przedsiębiorcy oczekują konkretnego i wymiernego (przeliczalnego) wsparcia ograniczającego ich wydatki. Stąd np. zainteresowanie wynajmem przestrzeni na preferencyjnych warunkach, jakie oferują IOB czy poszukiwanie możliwości realizowania procesów (np. prac koncepcyjnych) bez konieczności inwestowania w infrastrukturę (co z kolei jest możliwe dzięki np. ofercie parków technologicznych czy przemysłowych). Oczywiście spektrum możliwego wsparcia infrastrukturalnego jest szersze i odnosi się w zasadzie do każdego z obszarów wsparcia działalności biznesowej (wynajem powierzchni biurowej, magazynowej, produkcyjnej, bazy szkoleniowo-konferencyjnej etc.).

3.1. Charakterystyka działalności podmiotów

Przedmiotowe badanie objęło niemal wszystkie z instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi proinnowacyjne, które działają na obszarze Dolnego Śląska. Jak wspomniano wyżej, w badaniu nie wzięły udziału dwa podmioty: Centrum Innowacji i Biznesu Politechniki Wrocławskiej oraz Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii. Biorąc pod uwagę ich specyfikę można przyjąć, że zakres usług oferowanych przez dolnośląskie IOB, który wynika z poniższego zestawienia jest szerszy i obejmuje dodatkowe usługi, które mogą wspierać działalność innowacyjną przedsiębiorstw. Obydwa podmioty to ośrodki innowacji. W ofercie należałoby zatem uwzględnić dodatkowe usługi związane ze wspieraniem działalności badawczo-rozwojowej (wykonywanie badań, ekspertyz), komercjalizacją technologii, szkoleniami czy dostępem do technologii. W przypadku obydwu wymienionych podmiotów oferta współpracy z biznesem odnosi się do wielu branż, jak również – co niezwykle ważne – jest opisana i zaprezentowana w przystępny sposób¹².

Jeśli chodzi o podstawowe charakterystyki dolnośląskich IOB, to w ich ofercie dominują cztery funkcjonalności:

- usługi doradcze i szkoleniowe podstawowe,
- usługi doradcze i szkoleniowe specjalistyczne,
- usługi infrastrukturalne oraz
- usługi finansowe.

Jeśli chodzi o powiązanie powyższych kategorii z usługami proinnowacyjnymi, to wpisują się one głównie w dwa obszary, tj. usługi doradcze i szkoleniowe specjalistyczne oraz usługi infrastrukturalne

¹² Por. <https://port.lukasiewicz.gov.pl/oferta/>; <https://biznes.pwr.edu.pl/>

(w obszarze związanym z korzystaniem z infrastruktury badawczej, laboratoriów etc.). Jak wynika z prezentowanej poniżej tabeli główne zaangażowanie dolnośląskich IOB skupia się na oferowaniu podstawowych usług doradczych i szkoleniowych. Chodzi w tym przypadku o podstawowe doradztwo biznesowe, pomoc w rozpoczynaniu działalności i prowadzeniu firmy czy podstawowe doradztwo prawno-podatkowe. Choć warto podkreślić, że ponad połowa IOB wskazała także na usługi specjalistyczne, które dotyczą bardziej zaawansowanych zagadnień związanych chociażby z modelowaniem biznesowym, zarządzaniem zasobami ludzkimi, doradztwo inwestycyjne czy wsparcie eksportowe. Duży udział w działalności IOB mają także obszary aktywności związane z udostępnianiem infrastruktury (powierzchnie biurowe, magazynowe, produkcyjne, ale także laboratoria) czy usługami finansowymi realizowanymi w dużej mierze na bazie funduszy UE za pośrednictwem RPO WD 2014-2020.

Tabela 5. Obszary aktywności dolnośląskich IOB

podstawowe usługi doradcze i szkoleniowe (doradztwo podstawowe)	16
usługi finansowe	13
wynajem powierzchni użytkowych i laboratoriów (usługi infrastrukturalne)	13
specjalistyczne usługi doradcze i szkoleniowe (doradztwo specjalistyczne)	11
usługi inkubacji	5
transfer technologii i komercjalizacja (brokering)	4
usługi demonstracji technologii (demonstrator)	4
usługi badawczo-rozwojowo-wdrożeniowe	3
usługi akceleracji	3

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Relatywnie mniejszą część zajmuje komponent typowo innowacyjny reprezentowany przez usługi B+R, transfer technologii, usługi B+R, usługi inkubacji, demonstracji technologii oraz akceleracji. Ponownie jednak konieczne jest dokonanie zastrzeżeń związanych z tym, że są to wskazania samych IOB, które nie zawsze znajdują potwierdzenie w informacjach udostępnianych rynkowi. Przykładowo analiza strony internetowej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy nie potwierdza jej zaangażowania jako ośrodka wsparcia innowacji i oferowania usług badawczo-rozwojowych. Również w przypadku Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości Politechniki Wrocławskiej tego rodzaju oferta nie jest świadczona¹³. Oczywiście można założyć, że klienci inkubatora mogą skorzystać z oferty uczelni, jednak sam w sobie inkubator tego rodzaju usług nie oferuje. Podobnie oferty usług badawczo-rozwojowych nie można znaleźć w ofercie Dolnośląskiej Agencji Rozwoju Regionalnego. **Oczywiście finalnie takie usługi mogą być przez te podmioty świadczone, tym niemniej fakt niezamieszczania na stronach internetowych pełnego wykazu oferowanych usług znacząco utrudnia identyfikację zakresu działalności dolnośląskich IOB, przez co może stanowić barierę dla korzystania z oferty przez potencjalnie zainteresowane przedsiębiorstwa.** Sama prezentacja oferty wymaga zatem znaczącego ulepszenia pod kątem dopełnienia opisów możliwości, z jakich mogą korzystać zainteresowane przedsiębiorstwa.

Z obszarami aktywności są powiązane konkretne usługi oferowane przez dolnośląskie IOB. Wskazują one poniekąd jaki jest zakres zainteresowania przedsiębiorstw. Z deklaracji złożonych przez przedstawicieli IOB w trakcie wywiadów wynika, że dominują usługi specjalistyczne, ale także usługi mające na celu poprawę efektywności biznesowej poprzez wspieranie aktywności na rynkach zagranicznych, optymalizację kosztową procesów produkcyjnych czy pomoc w pozyskaniu

¹³ Por. <https://inkubator.pwr.edu.pl/oferta>

dofinansowania. Z zestawienia usług wynika, że przedsiębiorcy są zainteresowani usługami wyraźnie przekładającymi się na ich działalność w krótkiej perspektywie czasowej.

Tabela 6. Usługi oferowane przez dolnośląskie IOB

Usługi prawne, szkolenia specjalistyczne	10
Wsparcie w rozpoczynaniu działalności na rynkach zagranicznych	7
Doskonalenie procesów produkcyjnych (optymalizacja kosztów i efektywność)	5
Przygotowywanie wniosków o finansowanie	5
Mniejsze, prostsze działania marketingowe, projektowanie stron www.	4
Planowanie strategiczne, rozwój produktów	3
Przygotowywania kompleksowych strategii marketingowych	2
Doradztwo finansowe	1
Usługi finansowe (w tym poręczenia)	1

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Uzupełnieniem powyższego zestawienia opracowanego na podstawie deklaracji przedstawicieli IOB jest wykaz usług zaprezentowany na oficjalnych stronach internetowych. W poniższej tabeli zamieszczono wykaz wszystkich usług dostępnych dla zainteresowanych przedsiębiorstw. Celem zabiegu polegającego na prezentacji wykazu usług udostępnianego przez dolnośląskie IOB jest ukazanie kształtu oferty, jaka jest dostępna dla wszystkich potencjalnie zainteresowanych przedsiębiorstw czy osób. Oczywiście zawsze jest możliwość uszczegółowienia informacji w trakcie rozmów telefonicznych, tym niemniej strona internetowa z jej aktualnymi i pełnymi zasobami jest obecnie podstawowym źródłem wiedzy o rynkowej ofercie różnych podmiotów, nie tylko przedsiębiorstw.

Prezentowany wykaz potwierdza ogólnie rzecz biorąc tendencję wynikającą z ustaleń dokonanych w trakcie monitoringu, choć oczywiście z zastrzeżeniami dotyczącymi pewnych rozbieżności pomiędzy deklaracjami z wywiadów a opisem oferty. Dodatkowo zwraca uwagę, że nie ma jednolitego podejścia w nazewnictwie oferowanych usług, co nieco utrudnia ich identyfikację i zbiorczą klasyfikację. Tym niemniej na podstawie udostępnionych opisów można wnioskować, że usługi proinnowacyjne w dosłownym ich rozumieniu (tj. bez usług wsparcia przedsiębiorczości świadczonych podmiotom/osobom z pomysłem innowacyjnym) są świadczone przez 10 podmiotów, w tym trzy działające w ramach Politechniki Wrocławskiej, a kolejne trzy związane z innymi wrocławskimi uczelniami. Dodatkowo można wnioskować, że usługi proinnowacyjne w układzie funkcjonalności jaki będzie podlegał krajowej akredytacji są w ofercie następujących podmiotów:

- **badania-wdrożenia-rozwoj:** Wrocławskie Centrum Transferu Technologii, Sieć Badawcza Łukasiewicz – Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii, Wrocławski Park Technologiczny, Centrum Innowacji i Biznesu;
- **doradztwo innowacyjne:** Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A., Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej, Wrocławskie Centrum Transferu Technologii, Centrum Innowacji i Transferu Technologii (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu), Sieć Badawcza Łukasiewicz - Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii, Wrocławski Park Technologiczny;
- **brokering:** Wrocławskie Centrum Transferu Technologii, Centrum Innowacji i Transferu Technologii (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu), Centrum Transferu Technologii (Uniwersytet Wrocławski), Wrocławski Park Technologiczny;
- **inkubacja technologiczna:** Dolnośląski Park Innowacji i Nauki, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Politechnice Wrocławskiej;

- **akceleracja:** Wrocławskie Centrum Transferu Technologii, Sieć Badawcza Łukasiewicz - Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii;
- **demonstracja/learning factories:** Wrocławskie Centrum Transferu Technologii, Dolnośląski Park Innowacji i Nauki (w zakresie druku 3D)¹⁴.

Tabela 7. Usługi oferowane przez dolnośląskie IOB w 2022 roku

Nazwa podmiotu	Usługi	Oferowanie usług proinnowacyjnych
Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie audytów innowacyjności; - stymulowanie kreatywności oraz wspieranie postaw innowacyjnych w przedsiębiorstwie; - doradztwo we wdrażaniu innowacji - doradztwo przy pozyskaniu finansowania zewnętrznego o charakterze udziałowym; - wspieranie budowy sieci powiązań kooperacyjnych - doradztwo inwestycyjne przy wdrażaniu innowacji 	TAK
Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG”	<ul style="list-style-type: none"> - wynajem powierzchni użytkowych w Noworudzkim Parku Przemysłowo-Technologicznym - pożyczki rozwojowe, inwestycyjne, hipoteczne 	
Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego	<ul style="list-style-type: none"> - opracowywanie modeli biznesowych, strategii rozwoju i nowych produktów - kojarzenie partnerów biznesowych, asysta w nawiązywaniu relacji międzynarodowych oraz relacji biznes-nauka - analiza potencjału rynków docelowych, w tym zagranicznych - przygotowywanie planów restrukturyzacji przedsiębiorstw - analiza luk kompetencyjnych w przedsiębiorstwach i usługi rozwojowe skierowane na budowanie potencjału zasobów ludzkich - doradztwo w zakresie obsługi inwestorskiej: - analiza i wsparcie w zarządzaniu ryzykiem, - organizacja rekrutacji, oceny i selekcji innowacyjnych pomysłów biznesowych - wsparcie inwestycyjne (prowadzenie badań i analiz strategicznych, definiowanie korzyści społeczno-ekonomicznych inwestycji, wsparcie dotyczące lokalizacji inwestycji) - organizacja krajowych i zagranicznych misji gospodarczych/wizyt studyjnych - wynajem powierzchni użytkowych w Dolnośląskim Parku Technologicznym 	
Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> - promocja inwestycyjna Dolnego Śląska - organizacja misji gospodarczych - doradztwo gospodarcze dla sektora MŚP - wsparcie innowacyjnych przedsięwzięć, głównie start up - wsparcie finansowe przedsiębiorców sektora MŚP - pomoc w rozpoczynaniu działalności i prowadzeniu firmy (marketing, zarządzanie, organizacja) 	TAK

¹⁴ Wg deklaracji złożonych w trakcie wywiadów tego rodzaju usługi są także w ofercie Agencji Rozwoju Regionalnego „AGROREG” czy AIP przy Politechnice Wrocławskiej, jednak nie ma o nich informacji na stronach internetowych instytucji

Nazwa podmiotu	Usługi	Oferowanie usług proinnowacyjnych
	<ul style="list-style-type: none"> - doradztwo specjalistyczne dla firm (inwestycyjne, proinnowacyjne, proekspertowe, strategie marketingowe, biznes plany, wnioski o dofinansowanie) - finansowanie rozwoju działalności gospodarczej - działania w obszarze ochrony środowiska 	
Dolnośląska Izba Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia, warsztaty, seminaria i konferencje z udziałem ekspertów ze świata ekonomii i biznesu - spotkania networkingowe - wsparcie w ekspansji międzynarodowej - dostęp do aktualnych wiadomości gospodarczych 	
Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o.	<ul style="list-style-type: none"> - poręczenia kredytów, pożyczek, leasingu, należytego wykonania 	
Dolnośląski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.	<ul style="list-style-type: none"> - pożyczki: obrotowe, inwestycyjne, hipoteczne - poręczenia kredytów, pożyczek, leasingu, wadialne - DFR Inwestycyjny – inwestycje w rozwój firm sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw z Dolnego Śląska 	
Dolnośląski Park Innowacji i Nauki SA	<ul style="list-style-type: none"> - pożyczki: płynnościowe, rozwojowe, branżowe (wparcie branż istotnych dla Dolnego Śląska szczególnie narażonych na negatywne skutki wywołane epidemią COVID-19 - Inkubator ICT - zapewnienie infrastruktury inkubacyjnej dla 12 firm na Dolnym Śląsku, w tym w zakresie stosowania Nowoczesnych Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych - Centrum Druku 3D 	TAK
Fundacja „Wałbrzych 2000”	<ul style="list-style-type: none"> - Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości 	
Fundusz Poręczeń Kredytowych		
Fundusz Regionu Wałbrzyskiego	<ul style="list-style-type: none"> - pożyczki: inwestycyjna, na rozpoczęcie działalności, uniwersalna, płynnościowa dla PES - podnoszenie kompetencji pracowników sektora budowlanego (szkolenia, doradztwo) 	
Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	<ul style="list-style-type: none"> - pożyczki obrotowe i/lub inwestycyjne, w tym na pierwszy biznes - dotacje na szkolenia - usługa wirtualnego biura 	
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy	Brak szczegółowej oferty	
Politechnika Wroclawska	<p>WCTT: <u>Transfer technologii:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc doradcza dla zespołów naukowych na etapie planowania projektów badawczych w zakresie istniejących potrzeb rynku, opłacalności finansowej wdrożenia, stanu techniki itp., - kontakty z naukowcami, scouting projektów badawczych i selekcja powstających w nich rezultatów, - analiza, ocena i wartościowanie rezultatów badawczych (analizy due diligence: możliwych 	TAK

Nazwa podmiotu	Usługi	Oferowanie usług proinnowacyjnych
	<p>zastosowań, przewag konkurencyjnych, gotowości wdrożeniowej, statusu własności intelektualnej, potencjału rynkowego oraz wycena),</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszukiwanie nabywców dla wybranych rezultatów badawczych (tworzenie oferty technologicznej PWR i jej promocja w mediach, udział w targach branżowych, kontakty bezpośrednie z firmami), - negocjowanie warunków transakcyjnych z nabywcami technologii, - udział w opracowywaniu i zawieraniu umów (sprzedażowych, licencyjnych i wdrożeniowych), <p><u>Komercjalizacja:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc doradcza na etapie planowania projektów badawczych w zakresie istniejących potrzeb rynku, - pomoc w określaniu potencjału komercyjnego i wartości wypracowanych rezultatów lub nowych koncepcji badawczych, - tworzenie ofert technologicznych wypracowanych rezultatów badawczych, - kojarzenie z przedstawicielami biznesu w celu komercjalizacji osiągniętych rezultatów badawczych, - wsparcie w zakresie uzyskiwania patentów i innych form ochrony własności intelektualnej, - podnoszenie gotowości wynalazków do wdrożenia, - poszukiwanie partnerów biznesowych do współpracy badawczej, grantów i projektów, - promowanie w środowisku biznesowym możliwości realizacji badań, ekspertyz i opinii-transfer wiedzy, - formalizowanie kontaktów z biznesem, - obsługa i doradztwo w zakresie ochrony własności intelektualnej, - bieżące doradztwo, szkolenia i asysta w zakresie komercjalizacji rezultatów badawczych. <p><u>Dostęp do innowacyjnych technologii:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - współpraca z ekspertami z zakresu innowacyjności, działalności B+R, transferu technologii i rozwoju regionalnego - baza ofert technologicznych¹⁵ <p><u>Międzynarodowa współpraca biznesowa:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - baza technologii dostępnych za granicą¹⁶ - audyty, - badania i analizy rynków zagranicznych, - branżowe wyjazdy zagraniczne, 	

¹⁵ <https://wctt.pwr.edu.pl/admin/lista-stt-ot/>

¹⁶ https://wctt.pwr.edu.pl/admin/search/?term=&type=een_offer

Nazwa podmiotu	Usługi	Oferowanie usług proinnowacyjnych
	<ul style="list-style-type: none"> - coaching i mentoring w zakresie zarządzania innowacją, - dobór technologii dla firm, - doradztwo w zakresie przygotowania i negocjacji umów, ochrony praw własności intelektualnej, - wsparcie firm w pozyskiwaniu nowych partnerów handlowych, technologicznych i badawczych, - szkolenia i warsztaty dotyczące źródeł finansowania, programów UE etc.¹⁷, - tworzenie biznes planów i wycen, - wsparcie w przygotowaniu i promocji oferty handlowej, technologicznej lub badawczej. <p>Dodatkowo w ramach działalności akredytowanego ośrodka innowacji oferowane są następujące usługi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Audyt innowacyjności, - Analiza alternatywnych ścieżek rozwoju poprzez wdrażanie innowacji, - Uszczegółowienie i ocena wybranej ścieżki rozwoju związanej z wdrażaniem innowacji, - Przygotowanie szczegółowego modelu finansowego dla opracowywanej lub wdrażanej innowacji, - Konsultacja w zakresie selekcji innowacyjnych pomysłów, - Poszukiwanie partnerów do realizacji projektów badawczo-rozwojowych i innowacyjnych, - Poszukiwanie i nawiązanie kontaktu z dostawcą lub odbiorcą innowacyjnej technologii, - Pomoc w procesie przygotowania i przeprowadzenia negocjacji z dostawcą lub odbiorcą innowacyjnej technologii, - Pomoc w procesie przygotowania i przeprowadzenia negocjacji z inwestorem w zakresie rozwijania i/lub wdrażania innowacji, - Doradztwo w procesie przygotowania/ weryfikacji i zawarcia umowy pomiędzy dostawcą i odbiorcą innowacyjnej technologii, - Doradztwo w zarządzaniu własnością intelektualną, w tym w zakresie ochrony praw własności intelektualnej, badania stanu techniki i czystości patentowej, - Identyfikacja i mapowanie kluczowych procesów biznesowych związanych z wdrażaniem innowacji, ich modyfikacja i optymalizacja, - Pomoc w opracowaniu dokumentacji funkcjonalnej/technicznej niezbędnej do wdrożenia innowacji, 	

¹⁷ <https://wctt.pwr.edu.pl/wydarzenia/szkolenia/>

Nazwa podmiotu	Usługi	Oferowanie usług proinnowacyjnych
	<ul style="list-style-type: none"> - Opracowanie strategii marketingowej dla wyrobu lub usługi będącej przedmiotem wdrożenia innowacyjnej technologii, - Opracowanie szczegółowego planu wdrożenia innowacji, - Analiza ryzyka wdrożenia innowacji, - Doradztwo i pomoc w opracowaniu i wdrożeniu pilotażowym innowacji, - Doradztwo, pomoc i szkolenia w pełnym wdrożeniu innowacji, - Monitorowanie i ocena efektów wdrożenia innowacji, - Analiza wpływu wdrożenia innowacyjnej technologii na środowisko naturalne, - Doradztwo w zakresie rozwoju zasobów ludzkich związanych z wdrażaniem innowacji, - Pozostałe uzasadnione doradztwo niezbędne do wdrożenia innowacji technologicznej. <p>AIP: <u>Ścieżka inkubacji:</u> <u>Ścieżka preinkubacji:</u> <u>Ścieżka lidera:</u> <u>Ścieżka kompetencji:</u> Centrum Innowacji i Biznesu: Oferta badawcza w ramach różnych specjalizacji¹⁸</p>	
Sieć Badawcza Łukasiewicz - Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii	Kontrakty badawcze Usługi badawcze (podzielone branżami) Laboratoria usługowe (Centrum Nauk o Życiu i Biotechnologii, Centrum Inżynierii Materiałowej, Centrum Diagnostyki Populacyjnej) Wsparcie projektowe (np. przy pozyskiwaniu dofinansowania) Wsparcie w komercjalizacji (selekcja wyników projektów badawczych, analiza i ocena ich potencjału komercyjnego oraz przygotowanie strategii ochrony patentowej. Opracowanie kart zawierających pełne opisy technologii umożliwiające ich odtworzenie przez niezależny zespół, a także dokonanie wyceny technologii i uczestnictwo w procesie komercjalizacji opracowanych rozwiązań)	TAK
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu	Centrum Innowacji i Transferu Technologii: <ul style="list-style-type: none"> - Oferta biznesowa zawierająca opis branż, dla których możliwe jest prowadzenie badań; - Oferta technologiczna – gotowe technologie wytwarzania określonych produktów - Baza naukowców i publikacji - kursy i szkolenia (dla sektorów: rolnych, spożywczych, odnawialnych źródeł energii, gospodarki odpadami, melioracji i innych) 	TAK

¹⁸

Nazwa podmiotu	Usługi	Oferowanie usług proinnowacyjnych
Uniwersytet Wrocławski	Centrum Transferu Technologii: Wsparcie w zakresie komercjalizacji (baza patentów, wynalazków i technologii) Platforma usług naukowo-badawczych	TAK
Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego	Audyty projektów unijnych Regionalna instytucja finansująca	
Wrocławski Park Przemysłowy	Tereny pod inwestycje Najem powierzchni biurowych Dzierżawa hal i magazynów Centrum Konferencyjne Wrocławskiego Parku Przemysłowego Centrum Konferencyjne Wrocławskiego Parku Przemysłowego	
Wrocławski Park Technologiczny SA	Wynajem powierzchni biurowych i laboratoryjnych Wsparcie w prowadzeniu działalności B+R Doradztwo i networking Big Science HUB, w tym platforma wymiany kontaktów i doświadczeń, mającej promować i rozwijać sektor innowacji oraz zwiększać jego dostępność dla firm o różnym profilu i skali działalności Integracyjny Inkubator Przedsiębiorczości (promuje i wspiera podejmowanie aktywności zawodowej oraz zakładanie firm przez osoby z niepełnosprawnościami) Sektor innowacji: - Weryfikator innowacji (bezpłatne, praktyczne porady ekspertów dotyczące innowacji); - Giełda innowacji (baza umożliwiająca bezpłatne dodawanie i wyszukiwanie innowacyjnych usług, produktów i technologii oraz know-how i pomysłów tworzonych przez firmy, instytucje, wynalazców i innowatorów z różnych branż); - Baza innowacji oraz baza wiedzy	TAK

Źródło: Analiza oferty prezentowanej na stronach internetowych dolnośląskich IOB

W ramach **obszarów aktywności** na szczególną uwagę ze względu na specyfikę podejmowanej problematyki zasługują obszary związane ze **wspieraniem działalności innowacyjnej przedsiębiorstw**. W tym aspekcie należy zwrócić uwagę na dwie możliwości:

- **Przedsiębiorstwa prowadzące działalność innowacyjną lub pracownicy naukowcy mający wypracowany pomysł np. na nową technologię** mogą korzystać ze **standardowej oferty wzmacniającej ich potencjał rynkowy**. Mamy wówczas do czynienia najczęściej z podmiotami/osobami, które mają już wypracowaną określoną ofertę, ale wsparcia wymaga komponent związany z rozwojem przedsiębiorczości. Na aspekt ten zwracają uwagę sami przedstawiciele IOB właśnie w kontekście pracowników naukowych, choć co do zasady można go przenieść również na inne podmioty, w przypadku których relatywnie silniej rozwinięte są kompetencje w zakresie rozwoju innowacji.

To, co my zauważamy bardziej ze strony naukowców, którzy będą wchodzili na rynek pracy ze swoimi pomysłami i komercjalizowali swoje pomysły, to jest na pewno

konieczność wsparcia dotyczącego reakceleracji, takiego wsparcia merytorycznego związanego z zakładaniem działalności gospodarczej przez naukowców. (...) Czyli otwieranie działalności gospodarczej w warunkach dużej niepewności (...) i testowanie rynku pod kątem wdrażania na niego nieznanymi produktami. Tego typu wsparcie wydaje mi się, że byłoby bardzo mocno potrzebne.

FGI_przedstawiciele IOB

- **Przedsiębiorstwa, które wymagają wsparcia w realizacji działalności innowacyjnej** i te z kolei korzystają lub też mogą korzystać z typowych usług proinnowacyjnych związanych ze wspieraniem działalności B+R, transferem technologii czy innymi usługami specjalistycznymi, ale powiązanymi ściśle z innowacjami.

Z powyższego wynika, że wsparcia w kontekście rozwoju działalności innowacyjnej mogą wymagać nie tylko już działający przedsiębiorcy, ale także – w szczególności w ramach innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej – potencjalni przedsiębiorcy (głównie wspomniani wyżej naukowcy pracujący nad nowymi technologiami). Drugie z typów podmiotów będą wymagać złożonej oferty usług – doradztwa biznesowego i doradztwa proinnowacyjnego związanego chociażby z komercjalizacją wyników badań.

Powyższe zestawienie należałoby uzupełnić o trzecią grupę, która jak się wydaje jest grupą najliczniejszą, choć równocześnie nieokreśloną. Chodzi o **podmioty, które mogą być potencjalnymi odbiorcami oferty usług proinnowacyjnych, ale z różnych względów tego nie robią**. I nie chodzi tu o zidentyfikowane w różnego rodzaju diagnozach przedsiębiorstwa wskazujące, że nie znają oferty IOB, ale o takie, których świadomość związana z rozwojem innowacji jest niewielka. W tym przypadku albo nie będą korzystały z oferty IOB, albo, co pokazuje analiza zakresu współpracy (rozdział 4.2) będą się skupiały na korzystaniu z podstawowego zakresu usług wsparcia przedsiębiorczości.

Tabela 8. Podstawowe charakterystyki dolnośląskich IOB

Odbiorcy oferty:	menedżerowie mikro i małych przedsiębiorstw	17
	menedżerowie średnich i dużych przedsiębiorstw	14
	studenci, doktoranci, absolwenci	13
	osoby planujące uruchomienie firmy	12
	podmioty z sektora samorządu terytorialnego	10
	instytucje naukowe	8
Promocja oferty:	poprzez stronę internetową	21
	w ramach organizowanych wydarzeń (seminariów, konferencji itp.)	19
	za pośrednictwem mediów społecznościowych	18
	poprzez realizację projektów finansowanych ze środków UE	16
	poprzez tematyczne publikacje, poradniki etc.	10

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Wśród **odbiorców oferty** mamy zgodnie z deklaracjami IOB pełne spektrum podmiotów, wśród których dominują oczywiście przedsiębiorstwa, w większości mikro i małe. Są także osoby planujące założenie działalności gospodarczej, choć w tym przypadku mamy zapewne do czynienia raczej z odbiorcami usług wsparcia przedsiębiorczości, głównie w postaci wsparcia finansowego czy podstawowego doradztwa. Relatywnie liczną grupę stanowią także osoby związane ze szkolnictwem wyższym (studenci, doktoranci, absolwenci), jak również pracownicy nauki. W tym przypadku oddziaływanie proinnowacyjne IOB musi skupiać się na innych obszarach wsparcia niż samo oferowanie usług wsparcia działalności innowacyjnej. Będzie także wymagało od IOB podejmowania bardziej aktywnych

działań informacyjnych, takich jak organizowane przez niemal wszystkie z podmiotów uczestniczących w badaniu wydarzenia w rodzaju seminaria czy konferencje. Biorąc jednak pod uwagę, że – jak pokazały diagnozy inteligentnych specjalizacji województwa dolnośląskiego¹⁹ – współpraca z IOB w zależności od branży jest podejmowana przez około 30-40% przedsiębiorstw, to nadal największym wyzwaniem jest zaktywizowanie tej grupy, która nie podejmuje współpracy. Są to przedsiębiorstwa, które nie znają oferty IOB (bywa, że nie wiedzą o ich istnieniu) lub po prostu nie mają potrzeby podejmowania tego rodzaju współpracy.

Dodatkowo, co podkreślono wcześniej przy okazji identyfikacji obszarów aktywności dolnośląskich IOB, wymaga uporządkowania, zwiększenia czytelności oferty dla jej odbiorców, jak również prezentacji pełnych zakresów oferowanych usług. Monitoring działalności IOB prowadzony na potrzeby niniejszej analizy pokazał, że często usługi deklarowane przez IOB nie znajdują pokrycia w oficjalnej prezentacji dostępnej na stronach internetowych. Oczywiście nie można wykluczyć, że wskazane w trakcie wywiadów usługi są lub były oferowane, tym niemniej brak pełnej informacji nie będzie stanowił zachęty dla innych podmiotów. Dodatkowym problemem mogącym negatywnie rzutować na potencjalne zainteresowanie ofertą jest niepełny bądź nieprecyzyjny opis oferowanych usług. Utrudnia on zorientowanie się w faktycznym zakresie działalności dalej instytucji i co za tym idzie, podjęcie decyzji o kontakcie. Wynika z tego potrzeba ujednoczenia na poziomie regionu nomenklatury stosowanej przez IOB do opisywania oferowanych przez siebie usług. Z jednej strony zapewni to czytelność z punktu widzenia potencjalnych odbiorców, jak również umożliwi dokonanie zbiorczego zestawienia, które następnie w formule one-stop shop mogłoby być udostępniane potencjalnym klientom.

3.2. Baza instytucjonalna i techniczna

Jak wykazała analiza danych udostępnionych przez IOB ponad połowa spośród nich oferuje przedsiębiorstwom możliwość wynajmu różnego rodzaju pomieszczeń czy przestrzeni użytkowych. Uszczegółowienie tych informacji pokazuje, że mamy do czynienia zarówno z ofertą wynajmu pomieszczeń/przestrzeni standardowego użytku (np. biura czy sale szkoleniowe), jak i specjalistycznych (jak laboratoria czy prototypownie lub wzorcownie). Najczęściej są oferowane biura i sale szkoleniowe, ale też ich przygotowanie do użytkowania dla potencjalnych najemców jest relatywnie najprostsze. Ich wyposażenie jest względnie standardowe, choć w przypadku sal szkoleniowych ważne jest także wyposażenie ich w infrastrukturę teleinformatyczną umożliwiającą odbywanie kontaktów zdalnych. To samo dotyczy sal konferencyjnych. Co warto podkreślić nie wszystkie z IOB mających sale konferencyjne czy szkoleniowe dysponują taką infrastrukturą.

Pomieszczenie biurowe mają do dyspozycji dla potencjalnych zainteresowanych niemal wszystkie IOB (poza jedną), choć sale konferencyjne czy szkoleniowe wskazało niewiele mniej podmiotów.

¹⁹ Por. Diagnoza i trendy rozwojowe dolnośląskiej inteligentnej specjalizacji: Branży chemicznej i farmaceutycznej (2017), Diagnoza i trendy rozwojowe dolnośląskiej inteligentnej specjalizacji: Produkcja maszyn i urządzeń, obróbka materiałów (2018), Diagnoza i trendy rozwojowe dolnośląskiej inteligentnej specjalizacji: Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) (2019), Diagnoza i trendy rozwojowe dolnośląskiej inteligentnej specjalizacji: Mobilność przestrzenna (2019), Dostęp online: <https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaskie-inteligentne-specjalizacje/monitoring-dolnoslaskich-inteligentnych-specjalizacji/>

Tabela 9. Przestrzenie użytkowe i infrastruktura oferowana przez dolnośląskie IOB

Rodzaj wynajmowanych przestrzeni:	biura	15
	sale szkoleniowe	13
	hale produkcyjne	4
	warsztaty/wzorownie/prototypownie	3
	laboratoria	3
	Powierzchnia ekspozycyjna	2
	inne	1
	nie świadczymy takich usług	3
Rodzaj infrastruktury usługowej będącej w dyspozycji IOB:	sale konferencyjne	18
	sale dydaktyczne/seminaryjne	13
	sprzęt do prowadzenia telekonferencji	12
	sprzęt biurowy	12
	internet szerokopasmowy/bezprzewodowy	11
	pracownie komputerowe	5
	specjalistyczne oprogramowanie	3

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

3.3. Certyfikacja i monitoring

Coraz częściej od instytucji świadczących usługi na rzecz sektora MŚP wymagane są certyfikaty i akredytacje, potwierdzające jakość świadczonych przez nie usług. Są one dla potencjalnych odbiorców usług sygnałem, że jakość oferty, jeśli nie zapewnia, to przynajmniej stwarza szansę na osiągnięcie pożądanego efektu. Certyfikaty i akredytacje są przyznawane na podstawie analizy struktury zatrudnienia oraz zaplecza merytorycznego, w tym infrastrukturalnego. Monitoring IOB prowadzony przez SOOIP²⁰ pokazuje, że w zależności od certyfikatu, na jego posiadanie w skali ogólnopolskiej wskazało w 2021 roku 62% podmiotów. Najczęściej IOB wskazywały na certyfikację w systemie ISO. Warto podkreślić, że niestety na przestrzeni ostatnich lat istotnie zmniejszyła się liczba certyfikatów jakości w ośrodkach we wszystkich badanych grupach (w 2016 roku na posiadanie certyfikatów wskazało 83% IOB). Wyjątkiem jest certyfikat EBN w przypadku, którego sytuacja nie uległa zmianie, jakkolwiek na ten certyfikat wskazało jedynie 6% IOB w skali kraju.

EBN to międzynarodowa sieć instytucji otoczenia biznesu, do której należą parki technologiczne, inkubatory i akceleratory przedsiębiorczości, uczelnie, organizacje rządowe, duże przedsiębiorstwa i inwestorzy. Należące do niej IOB mogą uzyskać certyfikat EU|BIC, którego pomysłodawcą była Komisja Europejska oraz jej partnerzy z sektora prywatnego i publicznego. Wyróżnia się nim te instytucje, które wspierają innowacyjne przedsiębiorstwa poprzez świadczenie dla nich profesjonalnych usług, od inkubacji do internacjonalizacji. Uzyskanie certyfikatu potwierdza ich najwyższą jakość. Jest to tym ważniejsze wyróżnienie, że jako jedno z niewielu uznawane jest przez Komisję Europejską²¹.

W przypadku dolnośląskich IOB na jakąkolwiek certyfikację wskazało 14 na 21 podmiotów uczestniczących w badaniu, czyli około dwóch trzecich IOB. Żaden z podmiotów nie posiada certyfikatu EU|BIC, podobnie jak certyfikatu PCA. Podobnie, jak w skali ogólnopolskiej najczęściej wskazywano na certyfikację ISO. Trzy podmioty (Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego, Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej oraz Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG”) mogą pochwalić się certyfikatami Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości. Ponadto IOB

²⁰ Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport z badania 2021, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Poznań 2021

²¹ <https://ebn.eu/about-ebn/>

wskazują na posiadanie certyfikatów nie związanych bezpośrednio ze świadczonymi usługami proinnowacyjnymi. Biorąc pod uwagę ustalenia wynikające z analizy oferty dolnośląskich IOB 10 spośród nich świadczy usługi proinnowacyjne (por. tabela 7). Wśród tych podmiotów na posiadanie certyfikatów wskazuje kilka: Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG, Wrocławski Park Technologiczny, Dolnośląski Park Innowacji i Nauki, Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu (Centrum Innowacji i Transferu Technologii) oraz Wrocławskie Centrum Transferu Technologii. Z udzielonych informacji wynika, że są to certyfikaty odnoszące się do działania samych instytucji, a nie konkretnych usług.

Tabela 10. Certyfikacja i monitoring dolnośląskich IOB

Dysponowanie certyfikatami:	Tak	14
	Nie	7
Certyfikaty, jakimi dysponują ośrodki:	ISO	11
	Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości	3
	EBN (Certyfikat EU BIC)	0
	Akredytacja MRiT (ministerialna akredytacja ośrodka innowacji)	1
	Certyfikat instytucji szkoleniowej	2
	Certyfikat PCA	0
	Zaświadczenie Krajowego Systemu usług	1
	Certyfikat HR Excellence	1
	Certyfikat Zakupu prospołecznego dla usług szkoleniowych i finansowych	1
	Certyfikat Krajowego Klastra Kluczowego.	1
Prowadzenie działań monitoringowych:	Tak, w związku z obowiązkami sprawozdawczymi	14
	Tak, w związku z obowiązkiem raportowania projektów	5
	Tak, w związku z własnymi potrzebami zarządczymi	2
	Nie	0
Sposoby prowadzenia badania potrzeb klientów:	Bieżąca obserwacja rynku	14
	Wywiady z klientami	11
	Badania ankietowe	11
	Analiza informacji ekonomicznej i statystycznej	5

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Przyczyny niepoddawania się certyfikacji podawane przez 6 ośrodków koncentrują się na braku dostrzegania takiej potrzeby (w przypadku 4 ośrodków), jak również braku wymogów, które nakładałyby na IOB taki obowiązek (1 ośrodek). W jednym przypadku brak certyfikacji wynikał z niespełniania określonych warunków związanych z posiadaniem odpowiedniej infrastruktury, natomiast obecnie ośrodek zamierza podjąć starania o uzyskanie certyfikacji.

Odrębną, poza formalnym uznawaniem określonych kompetencji IOB do świadczenia wysokiej jakości usług, jest ich zdolność do weryfikacji swojej skuteczności, w tym potrzeb klientów. Generalnie rzecz biorąc wszystkie spośród dolnośląskich IOB prowadzą w jakiegokolwiek formie działania monitoringowe, najczęściej w związku z potrzebami sprawozdawczymi. W tym zakresie prym wiodzie bieżąca obserwacja rynku, czyli stała praca zespołu polegająca na zbieraniu z otoczenia informacji bez nadawania procesowi formalnego trybu (badania, ewaluacji, monitoringu etc.). Prowadzone są również często wywiady czy badania ankietowe, co może po części mieć związek z tym, że działalność IOB jest w dużej mierze finansowana z funduszy europejskich. Realizacja takich projektów implikuje często konieczność wykonywania badań satysfakcji i opinii, choć oczywiście nie można wykluczyć, że część badań wynika z polityki poszczególnych podmiotów. Jedynie 5 podmiotów wskazało na prowadzenie bardziej zaawansowanych analiz informacji ekonomicznej i statystycznej: Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego, Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Wrocławskiego,

Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego, Dolnośląski Fundusz Gospodarczy oraz Wrocławskie Centrum Transferu Technologii. Zwraca szczególną uwagę, że tylko dwa podmioty (Fundusz Poręczeń Kredytowych oraz Fundacja „Wałbrzych 2000”) prowadzą monitoring mając na względzie swoje potrzeby zarządcze. W tych przypadkach monitoring nie jest wywołany zewnętrznymi podmiotami, ale wynika ze świadomości potrzeb pozyskiwania informacji z rynku.

W kontekście monitoringu jako podstawy do kształtowania oferty IOB konieczne jest nawiązanie do kwestii, która zostanie szerzej podjęta w dalszej części analizy, mianowicie kwestii powiązania działalności IOB z dostępnością finansowania poprzez fundusze europejskie. Efektem tego powiązania jest to, że monitoring potrzeb przedsiębiorstw tylko połowicznie rozwiązuje problem dostosowania oferty IOB do potrzeb rynku. Duże znaczenie ma bowiem to, jakie możliwości dają programy dostępne aktualnie na poziomie regionalnym czy krajowym.

3.4. Finansowanie działalności ośrodków

Jak wskazuje raport SOOIP dotyczący funkcjonowania ośrodków innowacji i przedsiębiorczości IOB:

- są one podmiotami o charakterze usługowym, które łączą podmioty biznesowe z podmiotami ze sfery nauki, co jest finansowane w większym lub mniejszym stopniu ze środków publicznych;
- to podmioty, które nie są nastawione na zysk (non for profit) lub uzyskany zysk przeznaczają na cele statutowe, czyli wspieranie przedsiębiorczości i innowacyjności swoich beneficjentów.

Dolnośląskie IOB to w większości przypadków podmioty dysponujące wyodrębnionymi budżetami. W kilku przypadkach ich budżety są częścią budżetów instytucji prowadzącej. Dotyczy to takich podmiotów, jak: Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., Wrocławski Park Technologiczny SA, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Politechniki Wrocławskiej, Wrocławski Park Przemysłowy, Fundusz Regionu Wałbrzyskiego. Jeśli chodzi o strukturę wydatków, to są one w połowie przeznaczane na utrzymanie infrastruktury oraz w niemal 45% na wynagrodzenia zasadniczego personelu. Niewielki jest udział wydatków przeznaczanych na ekspertów i konsultantów zewnętrznych.

Tabela 11. Zewnętrzne źródła finansowania działalności dolnośląskich IOB

Charakter budżetu ośrodka:	Ośrodek ma wyodrębniony budżet	15
	Ośrodek działa w ramach budżetu instytucji prowadzącej	6
Uśredniona procentowa struktura wydatków ośrodka:	Utrzymanie infrastruktury	50,52%
	Wynagrodzenia personelu	44,57%
	Wynagrodzenia ekspertów i konsultantów zewnętrznych	3,38%
	Szkolenia, remonty, wyposażenie w meble i sprzęt	1,43%

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Jeśli chodzi o szczegółową strukturę populacji dolnośląskich IOB, to na podstawie udostępnionych danych widać, że średnio w ponad połowie wydatki są przeznaczane na utrzymanie infrastruktury, z kolei wydatki na wynagrodzenia personelu pochłaniają około 45%. Są to dwie główne pozycje wydatkowe. Zwraca uwagę niewielki udział wydatków ponoszonych na wynagrodzenia zewnętrznych ekspertów, co może wynikać z samej struktury usług, Jak wynika z tabeli 7 oferta dolnośląskich IOB bazuje w dużej mierze na świadczeniu doradztwa/szkoleń na poziomie podstawowym, usług finansowych czy wynajmu infrastruktury. W tym zakresie nie jest potrzebne zewnętrzne wsparcie eksperckie. Z kolei w przypadku usług proinnowacyjnych to jak wykazano są one świadczone przez

wyspecjalizowane podmioty, w dużej mierze działające przy uczelniach, które są źródłem niezbędnej wiedzy eksperckiej, jeśli zaistnieje potrzeba jej pozyskania.

Tabela 12. Struktura procentowa wydatków ośrodków w ramach poszczególnych kategorii wydatków

Utrzymanie infrastruktury	50,5%
Wynagrodzenia personelu	44,6%
Wynagrodzenia ekspertów i konsultantów zewnętrznych	3,5%
Inne	1,4%

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Nastawienie na korzystanie ze środków publicznych potwierdzają zarówno wyniki badania ankietowego, jak i opinie zgłoszone w trakcie dyskusji przeprowadzonej w trakcie wywiadu grupowego. Jeśli chodzi o strukturę programów to dominuje oczywiście Regionalny Program Operacyjny, ale także program Wiedza Edukacja Rozwój. W ramach RPO WD 2014-2020 wsparcie dla IOB było możliwe w ramach działania 1.2. Innowacyjne przedsiębiorstwa. W ramach działania możliwe było rozwijanie przez IOB specjalistycznych usług proinnowacyjnych, ale także świadczenie usług w ramach „Bonu na innowacje”, oczywiście w zakresie usług B+R, a nie jeśli chodzi o samo pośrednictwo w uzyskiwaniu dofinansowania. W przypadku POWER IOB mogły pozyskać finansowanie na aktywizację zawodową młodych osób (Działanie 1.2. Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy) oraz budowę lokalnych sieci współpracy na rzecz obsługi inwestora z (Działanie 2.18 Wysokiej jakości usługi administracyjne)²².

Tabela 13. Zewnętrzne źródła finansowania działalności dolnośląskich IOB

Zewnętrzne źródła finansowania działalności IOB w latach 2014-2020:	Regionalny Program Operacyjny	16
	Program Wiedza Edukacja Rozwój	8
	Programy Ramowe	5
	Program Inteligentny Rozwój	3
	Fundusze Norweskie	2
	Fundusze współpracy transgranicznej	2
	Nie korzystaliśmy z tego rodzaju źródeł	2
	Inne	3
Przeznaczenie pozyskanego finansowania:	rozwój usług	16
	szkolenia kadry	10
	inwestycje w infrastrukturę	8
	rozwój współpracy (klastra)	6

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Jeśli chodzi o inne źródła, to fundusze pochodziły np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy wskazywane były programy z perspektywy finansowej 2007-2013 (PO IG). Pochodną doboru programów i niejako dostosowywania się z ofertą do aktualnych naborów jest to, że w ich efekcie rozwijane są przede wszystkim usługi (w dużej mierze finansowe) oraz oferta szkoleniowa. Potwierdza to analiza projektów, jakie były realizowane przez dolnośląskie IOB.

Jak wynika z poniższego zestawienia w efekcie korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania rozwijane były przede wszystkim usługi finansowe oraz oferta szkoleniowa, głównie w kontekście wspierania regionalnego rynku pracy. Oczywiście pojawiają się wśród zrealizowanych projektów takie,

²² https://www.power.gov.pl/media/87015/SZOOP_POWER_wersja_18.pdf

które wspierają potencjał podmiotów w zakresie świadczenie usług proinnowacyjnych. Przykładem może być chociażby Sieć Badawcza Łukasiewicz - Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii. Na fundusze UE należy zatem patrzeć jako na czynnik akcelerujący rozwój IOB, stąd też wynika przesłanka dla przyszłej interwencji realizowanej w ramach Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska na lata 2021-2027, aby w większym stopniu położyć nacisk na finansowanie rozwoju usług specjalistycznych i proinnowacyjnych. Ich świadczenie przedsiębiorstw na zasadach czysto komercyjnych mogłoby być trudne, choćby z uwagi na koszty, jakie trzeba ponieść na wdrożenia tego rodzaju usług, które następnie musiałyby znaleźć pokrycie w cenach rynkowych oferty.

Tabela 14. Projekty finansowane z funduszy UE realizowane przez dolnośląskie IOB

Nazwa podmiotu	Usługi
Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A.	<ul style="list-style-type: none"> - oferowanie pożyczek rozwojowych - bony na wsparcie innowacyjności - projekty aktywizacji rynku pracy: adaptacyjne i outplacementowe, wsparcia przedsiębiorczości. - pożyczki inwestycyjne - fundusz kapitału załóżkowego - rozwój inkubatora przedsiębiorczości
Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG”	<ul style="list-style-type: none"> - pożyczki rozwojowe, inwestycyjne, hipoteczne - projekty aktywizacji rynku pracy: szkolenia i staże zawodowe oraz dodatek relokacyjny dla pracowników zagrożonych zwolnieniem z przyczyn zakładu pracy, projekty wsparcia przedsiębiorczości, wsparcie korzystania z usług rozwojowych.
Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie kompetencji dla różnych branż (np. sektor ochrony zdrowia, budowlany) - podnoszenie kwalifikacji pracowników - wsparcie pomostowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą - warsztaty z zakresu efektywności energetycznej
Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> - projekt „Rekultywacja dolnośląskich składowisk odpadów komunalnych”. - bony na wsparcie innowacyjności - pożyczki: rozwojowe, płynnościowe, inwestycyjne, na rozpoczęcie działalności - projekty aktywizacji rynku pracy: adaptacyjne i outplacementowe, wsparcia przedsiębiorczości - promocja gospodarcza Dolnego Śląska w kraju i za granicą - podniesienie jakości obsługi inwestora poprzez szkolenia z wdrożenia standardu obsługi inwestora: szkolenia z zakresu obsługi inwestora, doradztwa, modernizacji procedur wewnętrznych gmin oraz elektronizacji procesu obsługi inwestora
Dolnośląska Izba Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> - projekt na rzecz wzmacniania aktywności zawodowej kobiet na dolnośląskim rynku pracy - organizacja staży zawodowych - usługi doradcze dla przedsiębiorców w zakresie nowych rozwiązań w zakresie komunikacji marketingowej
Dolnośląski Park Innowacji i Nauki SA	<ul style="list-style-type: none"> - bon na innowacje, - dotacje dla osób < 30 roku życia na założenie własnej działalności gospodarczej oraz wsparcia pomostowego - usługi rozwojowe dla MŚP - projekty aktywizacji rynku pracy: adaptacyjne i outplacementowe oraz dla osób odchodzących z rolnictwa zamierzających podjąć zatrudnienie poza rolnictwem - Inkubator ICT - Dolnośląski Inkubator Druku 3D we Wrocławiu
Fundusz Poręczeń Kredytowych	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt „Samodzielni Niesamodzielni” (zwiększenie dostępności środowiskowych usług społecznych, w tym opiekuńczych i wsparcia rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) - Projekt „Druga szansa” (poprawa sytuacji społeczno-zawodowej i aktywna integracja) - Projekt „Ośrodek Aktywnej Integracji” (poprawa sytuacji społecznej i aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) - Projekt „Nowy start” (poprawa sytuacji społecznej i aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym z powodu niepełnosprawności)

Nazwa podmiotu	Usługi
Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	„Szkolenia lub doradztwo wynikające z rekomendacji Sektorowych Rad ds. Kompetencji” (Projekt partnerski realizowany wspólnie z DAWG oraz Dolnośląskimi Pracodawcami).
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy	- projekt „Partnerstwo na rzecz rozwoju dolnośląskich MŚP i ich pracowników – Edycja II” (wzrost konkurencyjności dolnośląskich MMŚP poprzez usługi realizowane w ramach Bazy Usług Rozwojowych) - Aktywizacja dolnośląskiego tynku pracy – projekty aktywizacyjne i outplacementowe
Sieć Badawcza Łukasiewicz - Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii	Projekt „Inkubator Innowacyjności+” – wspieranie transferu wyników badań naukowych z Politechniki Wrocławskiej do gospodarki. (Centrum Innowacji i Biznesu) Projekt Nuclei (Centrum Innowacji i Biznesu) – transfer technologii i innowacji poprzez współpracę międzynarodową TRANS ³ Net Centrum Innowacji i Biznesu) – transfer technologii i innowacji poprzez współpracę międzynarodową Atlas Zasobów Otwartej Nauki 2.0 (Centrum Innowacji i Biznesu) - platforma, w której udostępnianych jest kilkadziesiąt tysięcy zasobów nauki (książki, publikacje, czasopisma, materiały dydaktyczne, prezentacje, zdjęcia, skany 3D, pliki audio i wideo, bazy danych) „Inkubator Innowacyjności 4.0” (WCTT): Oferta dla naukowców i doktorantów Politechniki Wrocławskiej: - pomoc doradcza na etapie planowania projektów badawczych w zakresie istniejących potrzeb rynku, - monitoring projektów badawczych i selekcja powstających rezultatów, - ocena i wartościowanie rezultatów badawczych poprzez analizę możliwych zastosowań, przewag konkurencyjnych, gotowości wdrożeniowej, potencjału rynkowego, - podnoszenie gotowości wdrożeniowej rezultatów badań (np. testy przedwdrożeniowe, budowa prototypów, badania certyfikacyjne), - poszukiwanie nabywców rezultatów badań, w tym promocja oferty technologicznej w mediach, udział w targach branżowych, - negocjacje warunków transakcyjnych z nabywcami technologii. Oferta dla przedsiębiorców: - dostęp do przejrzystej oferty badawczej i technologicznej PW w wygodnym mechanizmie wyszukiwania badań, laboratoriów, technologii, patentów oraz możliwością bezpośredniego kontaktu z Punktem Kontaktowym dla przedsiębiorstw, - możliwość składania zapytań i propozycji współpracy, - sprawnie prowadzone negocjacje biznesowe.
Uniwersytet Wrocławski	„Mistrzowie dydaktyki” oraz „Mistrzowie dydaktyki 2” (podniesienie kompetencji kadry akademickiej w stosowaniu metody tutoringów oraz stosowanie ww. formy ukierunkowanej na wsparcie wybitnie zdolnych studentów) „Kierunek na rozwój – szkolenia i wyjazdy studyjne dla branży serowarskiej” „Sieć edukacji żywieniowej dla zrównoważonego rozwoju Euroregionu Nysa”

Źródło: Analiza oferty prezentowanej na stronach internetowych dolnośląskich IOB

Niezależnie przy tym od tego, z jakich programów korzystały IOB (choć oczywiście ma to pośredni wpływ na zakres usług IOB) kluczowe jest to, że swoiste **uzależnienie od wsparcia w ramach programów wpływa na funkcjonowanie IOB**, np. w kontekście zapewnienia profesjonalnej kadry. Wynagrodzenia pracowników zatrudnianych na potrzeby projektów po ich zakończeniu muszą być finansowane ze środków własnych IOB bądź konieczne jest pozyskanie innego finansowania. W efekcie codzienność IOB wiąże się z poszukiwaniem źródeł finansowania w projektach. W przypadku ich braku określona oferta nie jest udostępniana, co może skutkować chociażby tym, że dany podmiot traci daną akredytację.

Posiadaliśmy wcześniej akredytację Ministerstwa Rozwoju w zakresie usług proinnowacyjnych, jednak ona nie została odnowiona. Niestety była przerwa w finansowaniu, w trakcie której nie świadczyliśmy usług. W efekcie nie można było na potrzeby odnowienia akredytacji wykazać się doświadczeniem we wdrażaniu.

FGI_przedstawiciele IOB

Kolejnym skutkiem uzależnienia od finansowania ze środków zewnętrznych jest to, że IOB nie mogą świadczyć usług, które w rzeczywistości znalazłyby zainteresowane nimi firmy. Ich oferta bowiem jest „skrojona” pod konkretne programy, choć oczywiście nie jest tak, że jest całkowicie oderwana od realiów rynku. Lokalnie czy w danym okresie, zapotrzebowanie na dane usługi może być mniejsze. Odrębną kwestią jest także sama rozpoznawalność IOB jako typu instytucji dedykowanej wspieraniu przedsiębiorczości, w tym w obszarze innowacyjności. Czasem też na określony rodzaj wsparcia nie ma popytu. Wydaje się więc, że znacząco lepszym rozwiązaniem byłoby uruchamianie otwartych konkursów, w których IOB mogłyby składać oferty na specyficzne dla ich działalności, ale też rozpoznane pod kątem popytu, usługi. Z jednej strony mogłyby to różnicować ofertę dostosowując ją do lokalnego popytu, jak również skłonić IOB do dokonywania bardziej zaawansowanych analiz rynku wykraczających poza badania ankietowe.

Idealną sytuacją byłaby taka, w której odpowiadamy na rzeczywisty popyt i zapotrzebowanie odbiorców. Natomiast ze względu na to, że prawie nigdy finansowanie indywidualne nie pochodzi od nas, a decyzja o sfinansowaniu jakiegoś programu wsparcia, usługi, posiłkowana jest najczęściej różnego rodzaju formami wsparcia zewnętrznego. Dostępność tych źródeł i to, na co są przeznaczone, decyduje o tym, w których kierunkach łatwiej nam rozwijać ofertę wsparcia, a w których nie. Jest to takie połączenie rzeczywistego popytu z rynku z możliwościami finansowania konkretnych rodzajów wsparcia.

FGL_przedstawiciele IOB

Nasza oferta jest głównie oparta na możliwości finansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego. My jako instytucja zgłaszamy się do instytucji pośredniczących, bierzemy udział w konkursach na różne rodzaje projektów, które wspierają innowacyjność. Jeżeli uda nam się wygrać taki konkurs, to stajemy się operatorem i dystrybuujemy środki do MŚP.

FGL_przedstawiciele IOB

Jeśli chodzi o ostatni nabór, który jest dedykowany na działania innowacyjne w województwie w ramach pożyczki rozwojowej, które chcemy sfinansować, to niestety nie ma zainteresowania. O ile w poprzednim roku udzieliliśmy wsparcia też w ramach pożyczki rozwojowej, gdzie część środków powinna była być skierowana na te działania proinnowacyjne, ta innowacja była wymagana na poziomie województwa, jakoś nam się udało, mimo iż trwała pandemia. Obecnie mamy cały czas otwarty nabór w zakresie działań innowacyjnych i niestety nie ma chętnych. (...) Oczywiście to nie jest dotacja, tylko instrument zwrotny w postaci pożyczki, Niemniej jednak środki są. (...) Z tego co wiem, tutaj w ramach bonu na innowacje było duże zainteresowanie. Na instrumencie zwrotnym wcale.

FGL_przedstawiciele IOB

Prezentowane wyżej wyniki badania dotyczące finansowania ośrodków potwierdzają ustalenia przywoływanego już wcześniej badania przeprowadzonego przez SOOIP dotyczących działalności ośrodków innowacji i przedsiębiorczości. Podobnie bowiem, jak w skali ogólnopolskiej, występuje chociażby skutkująca strukturą właścicielską zidentyfikowana zależność IOB od instytucji prowadzących, choć w przypadku województwa dolnośląskiego większość podmiotów działa jako samodzielne podmioty. Dodatkowo w skali kraju 93% badanych ośrodków posiada zapis o działalności non profit lub przeznaczaniu zysku na realizację celów statutowych.²³ W przypadku dolnośląskich IOB

²³ Por. *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, Raport z badania 2021, SOOIPP

odsetek ośrodków składających taką deklarację jest mniejszy i dotyczy około trzech czwartych badanych ośrodków (16 na 21), przy czym w dwóch przypadkach respondenci nie potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Najczęściej całość zysku jest przeznaczana na cele statutowe. W jednym przypadku jest to 90%, a w przypadku 5 podmiotów respondenci nie potrafili określić wskazanej proporcji.

Tabela 15. Przeznaczanie przez dolnośląskie IOB zysku na cele statutowe

Posiada w statucie lub dokumentach rejestracyjnych zapis o niedziałaniu dla zysku lub przeznaczeniu zysku na cele statutowe:	tak	16
	nie	3
	nie wiem	2
Część zysku corocznie przeznaczana na działalność statutową:	całość	10
	pow. 90%	1
	75%-90%	0
	51-74%	0
	25%-50%	0
	11-24%	0
	do 10%	0
	nie wiem/trudno powiedzieć	5

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

3.5. Współpraca z podmiotami otoczenia

Współpraca z różnego rodzaju podmiotami otoczenia, w tym angażowanie się w sieci współpracy, jest obecnie jednym z wyznaczników skuteczności działania. Obecnie bowiem przedsiębiorstwa, które chcą skutecznie konkurować na rynku nie powinny działać samodzielnie. Manuel Castells²⁴ mówi o gospodarce nowego typu, która zastępuje tzw. starą gospodarkę, opartą na wykorzystywaniu przewagi skali. Nowa gospodarka kieruje się ekonomiką sieci, z którą wiąże się pojęcie efektu sieciowego. Polega on na tym, że wykorzystuje się potencjał otoczenia do kreowania wartości danego podmiotu. W układzie sieciowym angażuje się różne zasoby i twory organizacyjne, z których mogą korzystać podmioty ją tworzące²⁵. Transfer wiedzy, dostęp do nowych klientów, dostęp do zasobów czy właśnie zwiększenie poziomu innowacyjności to wybrane efekty, jakie mogą mieć miejsce w efekcie usieciowienia działalności.²⁶

17 na 21 dolnośląskich IOB potwierdziło swoje zaangażowanie we współpracę sieciową. Najczęściej są to klastry czy stowarzyszenie branżowe. Poza sieciami współpracy głównymi partnerami IOB są różnego rodzaju podmioty z szeroko rozumianej administracji rządowej i samorządowej, choć ważną grupą podmiotów są również instytucje nauki. Ich pojawianie się w gronie partnerów IOB jest istotne z punktu widzenia kształtowania proinnowacyjnej oferty IOB. Dwie spośród dolnośląskich IOB angażują się przy tym w prace międzynarodowych sieci IOB: Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego oraz Wrocławskie Centrum Transferu Technologii przy Politechnice Wrocławskiej. DARR jest członkiem Enterprise Europe Network, sieci punktów wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa oferując

²⁴ M. Castells, *Spółczesność sieci*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, str. 189

²⁵ J. Niemczyk, *Skąd się wzięły sieci?*, „Studia Ekonomiczne Regionu Łódzkiego” 2012, Wydanie specjalne: Formy i uwarunkowania współpracy we współczesnej gospodarce, str. 19

²⁶ A. Kawa, B. Pierański, *Współpraca sieciowa przedsiębiorstw w Polsce – wyniki badań*, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, 2015, t. 64, nr 7, str. 27

usługi informacyjne i doradcze w zakresie działalności firm na jednolitym rynku (wsparcie internacjonalizacji), wymiany technologicznej i dostępie do źródeł finansowania. Działalność DARR skupia się na ułatwianiu przedsiębiorcom kontaktu z innymi punktami w tej sieci w całej Europie celem nawiązania przez nie współpracy międzynarodowej. W przypadku WCTT zaangażowanie w międzynarodowe sieci współpracy ma charakter niesformalizowany i wiąże się na wspieraniu przedsiębiorstw w procesach internacjonalizacyjnych.

Tabela 16. Współpraca dolnośląskich IOB z podmiotami otoczenia

Rodzaje sieci współpracy, w jakich uczestniczą IOB:	Klasy	11
	Stowarzyszenia branżowe	7
	Krajowe sieci IOB	7
	Międzynarodowe sieci IOB	2
	Platformy technologiczne	1
	Żadne z powyższych	4
Rodzaje podmiotów z otoczenia (poza udziałem w sieciach współpracy), z jakimi współpracowały IOB w latach 2014-2021:	Samorząd regionalny i jego jednostki	14
	szkoły wyższe	13
	Samorząd lokalny i jego jednostki	12
	Ministerstwa	10
	Agencje rządowe	8
	Inne instytucje wsparcia biznesu	8
	Jednostki badawczo-rozwojowe	6
	Firmy konsultingowe	5
	Jednostki rozwojowe przedsiębiorstw	4
	Polska Akademia Nauk	3
	Międzynarodowe instytucje naukowo-badawcze	3
	Aniołowie biznesu, fundusze seed i Venture Capital	2

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Jeśli chodzi o ocenę współpracy podejmowaną z różnego rodzaju podmiotami z otoczenia, to jest ona oceniana różnie i nie zawsze częstość wskazań na jej podejmowanie koresponduje z wysoką intensywnością czy pozytywnymi ocenami użyteczności współpracy. Przykładem mogą być chociażby inne instytucje wsparcia biznesu, z którymi współpracuje około połowy IOB deklarujących tego rodzaju aktywność (8 na 17 podmiotów – por. tabela 16). W tym przypadku współpraca jest zarówno bardzo intensywna, jak i w ocenie respondentów przynosi najwięcej efektów. Może to wynikać z wzajemnego zrozumienia celów oraz specyfiki działalności pomiędzy różnym IOB. Względnie wysokie oceny użyteczności towarzyszą także współpracy z samorządem regionalnym i agencjami rządowymi, choć w tym przypadku korzystne oceny mogą wynikać z ukierunkowania współpracy wiążącej się zapewne z pozyskiwaniem finansowania na prowadzoną działalność. Relatywnie najmniej intensywna współpraca i jednocześnie najmniej użyteczna, ma miejsce w przypadku firm konsultingowych czy funduszy inwestycyjnych.

Tabela 17. Ocena intensywności i użyteczności współpracy z poszczególnymi rodzajami podmiotów z otoczenia (poza udziałem w sieciach współpracy), z jakimi współpracowały IOB w latach 2014-2021

Rodzaje podmiotów	Ocena intensywności	Ocena użyteczności
Samorząd regionalny i jego jednostki	3,86	4,07
szkoły wyższe	3,77	3,85
Samorząd lokalny i jego jednostki	3,58	3,75
Ministerstwa	3,70	4,20
Agencje rządowe	3,38	4,00
Inne instytucje wsparcia biznesu	4,50	4,50
Jednostki badawczo-rozwojowe	3,25	3,50
Firmy konsultingowe	2,83	3,50
Jednostki rozwojowe przedsiębiorstw	3,40	3,60
Polska Akademia Nauk	2,33	3,00
Międzynarodowe instytucje naukowo-badawcze	3,00	3,67
Aniołowie biznesu, fundusze seed i Venture Capital	2,00	3,00

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

3.6. Plany rozwojowe

Jeśli chodzi o plany rozwojowe IOB na najbliższe lata, to szczególnego podkreślenia wymaga, że główna uwaga podmiotów wsparcia biznesu z Dolnego Śląska skupia się na budowie sieci współpracy pomiędzy nauką i biznesem. Jest to obszar powszechnie identyfikowany jako problematyczny i stanowiący jedną z barier rozwoju działalności innowacyjnej przedsiębiorstw. Ukierunkowanie uwagi dolnośląskich IOB na ten obszar aktywności świadczy o dostrzeganiu potrzeby wspierania działalności innowacyjnej przedsiębiorstw. Współpraca z uczelniami (jednostkami naukowo-badawczymi) pozwala na szersze wdrażanie do działalności innowacyjnej przedsiębiorstw prac badawczo-rozwojowych, jak również częstszego korzystania z już istniejącego dorobku badawczego uczelni. Powiązana z tym jest także kwestia transferu i komercjalizacji nowych technologii z sektora B+R oraz wsparcie sektora przedsiębiorstw w zakresie działalności B+R+W. Zastępuje przy tym na uwagę, że kwestie te są zgłaszane zarówno przez ośrodki wsparcia innowacji, jak i wsparcia przedsiębiorczości. Dowodzi to, że szeroko rozumiane wspieranie rozwoju innowacji (w tym poprzez rozwój działalności B+R) będzie leżało w centrum zainteresowania dolnośląskich IOB niezależnie od profilu działalności. Oczywiście w przypadku różnych podmiotów wsparcie może przybierać różne formy. Najbardziej oczywista w tym względzie jest działalność takich ośrodków jak parki technologiczne czy centra transferu technologii, ale również instytucje pełniące rolę pośredników finansowych mogą mieć udział w tym procesie.

Istotnym obszarem, na który zwrócili uwagę przedstawiciele IOB jest także budowa sieci współpracy. Jest to czynnik niezwykle istotny we współczesnych gospodarkach. Sieci współpracy rozumiane jako długoterminowe relacje współpracy podejmowane przez równorzędnych partnerów w środowisku wzajemnego zrozumienia i zaufania²⁷, mogą również być narzędziem wspierania transferu wiedzy i technologii. Współpraca ta nie zawsze przy tym jest inicjowana przez przedsiębiorstwa samoczynnie, czego przyczyną tkwią m.in. w obawach o występowanie nieuczciwej konkurencji. Przekonywanie biznesu co do zasadności i użyteczności tego rodzaju zaangażowania może być również narzędziem wspierania rozwoju innowacji, choć w tym przypadku w ujęciu bardziej długofalowym.

²⁷ Za: K. Koschatzky, M. Kulicke, A. Zenker, (red.), Innovation Networks: Concepts and Challenges in the European Perspective, Heildeberg, Physica-Verlag HD 2001, s. 5

Tabela 18. Priorytety rozwojowe dolnośląskich IOB na najbliższe lata

Budowa sieci współpracy nauka – biznes	15
Rozwój klastrów i budowa sieci współpracy lokalnego biznesu	13
Asysta w transferze i komercjalizacji nowych technologii z lokalnych instytucji B+R	12
Wsparcie w zakresie działalności B+R+W	11
Rozwój usług proinnowacyjnych niedostępnych w regionie	10
Zapełnienie powierzchni pod wynajem rynkowo skutecznymi firmami	10
Wsparcie tworzenia nowych firm technologicznych	9
Rozwój atrakcyjnej lokalizacji dla biznesu	8
Rozwój produkcji nowoczesnych wyrobów niewytwarzanych w regionie	3
Wspieranie sektora MŚP przedsiębiorstw w obszarze finansowym	1

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Wskazane przez przedstawicieli uczestniczących w badaniu ośrodków plany rozwojowe wydają się być korzystne z punktu widzenia rozwoju innowacji. Trzeba jednak mieć na uwadze, że obserwacje przedstawicieli IOB odnośnie do potencjalnego zapotrzebowania na wsparcie proinnowacyjne nie są w pełni optymistyczne. Wynika to poniekąd z okoliczności, jakie towarzyszą nam od około 2 lat. Panująca niestabilność popandemiczna i geopolityczna wywołała zjawiska kryzysowe, które negatywnie odbijają się na kondycji całych gospodarek, sektorów, branż, ale i pojedynczych przedsiębiorstw. W efekcie uwaga przedsiębiorstw kieruje się w stronę utrzymania podstawowych parametrów biznesowych, stąd popularność pożyczek obrotowych, rozwojowych czy inwestycji ograniczających koszty.

Niestety w obecnej sytuacji na rynku, jaką mamy, to zainteresowanie produktami typowo proinnowacyjnymi, czy badawczo-rozwojowymi, jest niestety coraz mniejsze. Bardziej na rynku obserwujemy potrzebę pożyczek chociażby obrotowych, rozwojowych, tych takich na efektywność energetyczną, takich inwestycyjnych. Spada zainteresowanie w tej chwili tymi działaniami takimi badawczo-rozwojowymi, pronaukowymi, wprowadzającymi badania chociażby te uczelniane z przedsiębiorstwami. Wynika to na pewno z obecnej sytuacji, którą obserwujemy na rynku.

FGI_przedstawiciele IOB

Nie oznacza to jednak, że zainteresowanie wsparciem proinnowacyjnym całkowicie zamiera. Plany rozwojowe IOB dotyczące wspierania lokalnych instytucji B+R w zakresie komercjalizacji nowych technologii czy wsparcie w zakresie działalności B+R+W mogą znaleźć odbiorców. Komponent wdrożeniowy zasługuje na szczególną uwagę. W dalszym ciągu jednak będą to zapewne przedsiębiorstwa, które już prowadzą działalność innowacyjną. Oczywiście wsparcie na etapie wdrożeniowym (zarówno finansowe, jak i doradcze), jest bardzo ważne, tym niemniej w dalszym ciągu pozostawia poza marginesem wsparcia podmioty nieaktywne innowacyjnie.

W ramach dotychczas oferowanych usług, to poza szeroko rozumianym doradztwem, w szczególności wskazuje się na kwestie związane z wynajmem infrastruktury B+R. W dalszym ciągu będą rozwijane usługi finansowe oraz usługi związane z transferem technologii i komercjalizacją, czyli brokeringiem (stymulowaniem współpracy między środowiskiem naukowym a otoczeniem gospodarczym). Co ważne, dla części podmiotów doradztwo specjalistyczne będzie usługami nowymi, podobnie jak brokering czy usługi finansowe. Warto zwrócić uwagę, że to właśnie brokering pojawia się

względnie często jako nowa usługa. Jeśli plany byłyby zrealizowane, wówczas aż w 16 dolnośląskich IOB (zarówno ośrodkach wsparcia przedsiębiorczości, jak i wsparcia innowacji), byłyby dostępne usługi brokeryngu.

Tabela 19. Plany rozwojowe dolnośląskich IOB

Plany rozwoju dotychczasowych obszarów aktywności (funkcjonalności):	Wynajem powierzchni użytkowych i laboratoriów (usługi infrastrukturalne)	9
	Podstawowe usługi doradcze i szkoleniowe (doradztwo podstawowe)	8
	Transfer technologii i komercjalizacja (brokering)	8
	Usługi finansowe	8
	Specjalistyczne usługi doradcze i szkoleniowe (doradztwo specjalistyczne)	6
	Usługi inkubacji	6
	Usługi akceleracji	5
	Usługi badawczo-rozwojowo-wdrożeniowe	4
	Usługi demonstracji technologii (demonstrator)	2
	Plany rozwoju nowych obszarów aktywności (funkcjonalności):	Specjalistyczne usługi doradcze i szkoleniowe (doradztwo specjalistyczne)
Usługi finansowe		9
Transfer technologii i komercjalizacja (brokering)		8
Podstawowe usługi doradcze i szkoleniowe (doradztwo podstawowe)		6
Usługi inkubacji		5
Usługi akceleracji		4
Wynajem powierzchni użytkowych i laboratoriów (usługi infrastrukturalne)		4
Usługi badawczo-rozwojowo-wdrożeniowe		4
Usługi demonstracji technologii (demonstrator)	2	

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

Jeśli chodzi o samo wsparcie, jakiego oczekują IOB w kontekście rozwoju swojej działalności, to główne oczekiwania wiążą się z inwestycjami infrastrukturalnymi, zarówno w narzędzia informatyczne, jak i podstawowe wyposażenie poprawiające komfort korzystania z pomieszczeń. Najwięcej wskazań przypadło jednak wsparciu rozwoju usług doradczych, czyli innymi słowy rozwoju kadr. Na aspekt ten zwrócili uwagę również uczestnicy wywiadów fokusowych. Obszar wsparcia rozwoju kadr jest o tyle istotny, że z dotychczasowych ustaleń wynika, że dla części IOB szereg usług będzie miało nowatorski charakter. Jeśli weźmiemy pod uwagę, że część ośrodków wsparcia przedsiębiorczości planuje rozwój w kierunku wsparcia innowacji, wówczas rozwój kadr (np. dokształcanie pracowników w obszarach związanych z brokeryngiem innowacji) staje się koniecznością.

Na dzień dzisiejszy u nas w agencji nie ma takiej kadry wysoko specjalistycznej i wąsko specjalistycznej, związanej z usługami proinnowacyjnymi. Nawet jak mamy akcelerator innowacji, gdzie udzielamy wyjście kapitałów do tworzenia jakiegoś podmiotów w zakresie Innowacji, mamy tam taki obszar wsparcia badawczego, czyli posiłkuje my się najczęściej konsultantami zewnętrznymi. Myślę, że żaden z podmiotów nie jest w stanie na stałe utrzymywać doraźnie udzielając wsparcia tych kadr.

FGI_przedstawiciele IOB

Tabela 20. Oczekiwania dolnośląskich IOB odnośnie wsparcia dla rozwoju usług i utrzymania ich wysokiej jakości oraz finansowania działalności

Oczekiwania odnośnie wsparcia dla rozwoju usług i utrzymania ich wysokiej jakości:	Wsparcie potencjału IOB niezbędnego dla efektywnego rozwoju świadczonych i nowych usług proinnowacyjnych, w szczególności w zakresie kompetencji i know-how	15
	Zakup narzędzi informatycznych związanych z realizacją rozwijanych i nowo wdrażanych usług (hardware, software)	13
	Doposażenie w sprzęt, w tym również wyposażenie typu wentylacja, oświetlenie, kontrola dostępu itp.	8
	Dofinansowanie kosztów dostępu abonamentowego i jednorazowych opłat za dostęp do baz danych (m.in. umożliwiających sprawdzanie zdolności patentowej, publikacji naukowych, itp.)	5
	Dofinansowanie kosztów uzyskania akredytacji dla laboratoriów lub certyfikaty dla sprzętu	4
	Dofinansowanie kosztów ubezpieczeń wyposażenia	4
Planowane źródła finansowania działalności w najbliższej perspektywie finansowej (2021–2027):	RPO lub środki krajowe	20
	środki własne	16
	Planowane programy zagraniczne	9
	środki partnerów	7

Źródło: Badanie CATI wśród dolnośląskich IOB, N=21

IV. OCENA PROINNOWACYJNEJ OFERTY IOB NA DOLNYM ŚLĄSKU Z PERSPEKTYWY PRZEDSIĘBIORSTW

Potencjalne znaczenie działalności instytucji otoczenia biznesu dla rozwoju przedsiębiorczości nie wymaga szerszych uzasadnień. Odpowiednio dopasowana oferta ma tym większe znaczenie przy kwestiach rozwoju innowacyjności, kiedy to przynajmniej część firm potrzebuje profesjonalnego wsparcia na różnych etapach wdrażania innowacji. Jak pokazała dotychczasowa analiza dolnośląskie IOB mają w swojej ofercie tego rodzaju wsparcie, choć oczywiście odrębną kwestią jest to, na ile przedsiębiorstwa są zainteresowane tego rodzaju ofertą, zwłaszcza obecnie. Zasygnalizowali ten problem sami przedstawiciele IOB wskazując, że w niepewnym i dynamicznym otoczeniu firmy skupiają się w dużej mierze na poszukiwaniu wsparcia dla podstawowego obszaru działalności biznesowej.

4.1. Charakterystyka klientów dolnośląskich IOB

Analiza rozmieszczenia klientów IOB może sugerować, że jedną z determinant korzystania z usług IOB jest lokalizacja przedsiębiorstw we względnej bliskości geograficznej w stosunku do IOB. Stąd duży udział podmiotów z Wrocławia, choć swoją reprezentację ma również Wałbrzych czy Legnica.²⁸ Oczywiście obecnie z racji upowszechnienia dostępu do narzędzi teleinformatycznych zarówno informacja o ofercie, jak i korzystanie z niej jest możliwe niezależnie od lokalizacji, jednak jak się wydaje instytucje mogą być relatywnie bardziej rozpoznawalne w najbliższej okolicy. Nie wynika z tego oczywiście przesłanka dla rozwijania sieci IOB na Dolnym Śląsku, a bardziej dla zintensyfikowania działalności informacyjnej.

Klienci IOB to zarówno firmy usługowe, które mogą mieć potencjalnie większe zapotrzebowanie na usługi „miękkie”, jak i firmy produkcyjne, gdzie z kolei może pojawić się zapotrzebowanie na wsparcie działalności B+R czy wsparcie infrastrukturalne. Firmy biorące udział w badaniu charakteryzowała różna skala działalności - spośród 50 firm uczestniczących w badaniu 17 deklarowało zasięg lokalny swojej działalności, a 14 aktywność na rynkach zagranicznych. Klienci IOB uczestniczący w badaniu to głównie mikroprzedsiębiorstwa (32 firmy), z kolei małych przedsiębiorstw było 12. Generalnie rzecz biorąc sektor MŚP jest głównym odbiorcą usług IOB, nie tylko w regionie dolnośląskim.²⁹ Duża reprezentacja mikroprzedsiębiorstw wśród klientów dolnośląskich IOB może wynikać z tego, że są to podmioty o relatywnie dużych potrzebach wsparcia rozwoju. W przypadku małych czy średnich firm mamy do czynienia z bardziej rozbudowanymi strukturami odpowiedzialnymi za poszczególne obszary aktywności (marketing, pozyskiwanie funduszy, działalność B+R). Mikroprzedsiębiorstwa nie dysponując często odpowiednimi zasobami korzystają z nieodpłatnego najczęściej wsparcia.

Klienci IOB to przy tym firmy o względnie ugruntowanej sytuacji rynkowej cechującej się dynamicznym wzrostem bądź stabilizacją. Taka pozycja na rynku może sprzyjać podejmowaniu działań zmierzających do dalszego rozwoju, poszukiwania nowych obszarów działalności czy wspierania obecnych, np. poprzez wdrożenia innowacji.

²⁸ Respondentami badania byli głównie klienci: Wrocławskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Akademickiego Inkubatora przedsiębiorczości PWR, Agencji Rozwoju Regionalnego „AGROREG” z Legnicy oraz Karkonoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego.

²⁹ Por. J. Grabowski, R. Lisowska, *Instytucje otoczenia biznesu w województwie wielkopolskim 2021*, Publikacja na podstawie ekspertyzy wykonanej na zlecenie Wielkopolskiego Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego, Poznań 2021

Tabela 21. Podstawowe charakterystyki objętych badaniem przedsiębiorstw korzystających z usług dolnośląskich IOB

Lokalizacja (subregion/powiat):	powiat m. Wrocław	15
	powiat m. Legnica	8
	powiat lubański	4
	powiat głogowski	4
	powiat świdnicki	4
	powiat m. Wałbrzych	3
	powiat jeleniogórski	2
	powiat kłodzki	2
	powiat polkowicki	2
	powiat jaworski	1
	powiat m. Jelenia Góra	1
	powiat dzierzoniowski	1
	powiat oleśnicki	1
	powiat oławski	1
	powiat wrocławski	1
Charakterystyka lokalizacji:	miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	15
	miasto powyżej 100 tys. do 500 tys. mieszkańców	3
	miasto powyżej 50 tys. do 100 tys. mieszkańców	18
	miasto do 50 tys. mieszkańców	9
	gmina wiejska	5
Wielkość przedsiębiorstwa:	Mikro (do 9 pracowników)	32
	Małe (10-49 pracowników)	12
	Średnie (50-250 pracowników)	6
Dominujący (pod względem obrotów) sektor działania:	Produkcja	13
	Usługi	34
	Handel	3
Dominujący (pod względem obrotów) zasięg działania rynkowego:	lokalny (obręb powiatu)	17
	ponadlokalny (kilka sąsiadujących powiatów)	2
	regionalny	5
	między regionalny	1
	krajowy	11
Faza rozwoju:	międzynarodowy	14
	(okres początkowych działań rynkowych, przedsiębiorstwo ukierunkowane na przetrwanie na rynku i zorientowane na poszukiwanie okazji)	1
	dynamicznego wzrostu (przedsiębiorstwo poszerza zasięg swojego działania, okres wzrostu sprzedaży, wyników ekonomiczno-finansowych)	23
	stabilizacji (przedsiębiorstwo ma ugruntowaną pozycję na rynku, charakteryzuje się stabilizacją sprzedaży, wyników ekonomiczno-finansowych i zatrudnienia)	23
schyłkowej (okres obniżonej opłacalności działania, pozycja rynkowa przedsiębiorstwa jest zagrożona)	3	

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

Choć, jak wskazano wyżej, respondenci badania to klienci kilku dolnośląskich IOB, to jak pokazuje poniższa tabela korzystali oni z usług większej liczby podmiotów. Poszukując wsparcia kierują się do różnych instytucji. Pokazuje to, że w sytuacji, kiedy firmy mają świadomość działalności IOB lub też choćby ogólnie znają ich ofertę (czego nie należy uznawać za oczywistość), wówczas korzystają z ich usług dostrzegając potencjał rozwojowy w ich wsparciu. Jak wynika z zestawienia IOB najbardziej popularne są wśród przedsiębiorstw agencje rozwoju regionalnego, co może wynikać z tego, że ich oferta jest względnie szeroka (por. tabela 3), dzięki czemu znajduje większą liczbę odbiorców.

Tabela 22. Dolnośląskie IOB, z których usług korzystały przedsiębiorstwa objęte badaniem

Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego	23
Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A.	16
Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	7
Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego	6
Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej	4
Dolnośląski Park Innowacji i Nauki SA	2
Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Politechniki Wrocławskiej	2
Centrum Innowacji i Biznesu Politechniki Wrocławskiej	2
Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG” SA	1
Dolnośląski Fundusz Rozwoju	1
Dolnośląska Izba Gospodarcza	1
Wrocławskie Centrum Transferu Technologii Politechniki Wrocławskiej	1
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu (Centrum Innowacji i Transferu Technologii)	1
Centrum Transferu Technologii	1
Wrocławski Park Technologiczny SA	1

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

4.2. Zakres współpracy

W kontekście podjętego wyżej wątku związanego z rozpoznawalnością IOB oraz ich oferty, warto wspomnieć o źródłach informacji, z jakich korzystają klienci IOB szukając informacji o ofercie. Jak widać dominują standardowe obecnie źródła internetowe, choć takim rozproszonym źródłem są informacje z otoczenia (polecenia). Aktywność networkingowa wydaje się być zatem, rzecz jasna poza aktywnością w internecie, sposobem na stopniowe upowszechnianie wiedzy o usługach oferowanych przez dolnośląskie IOB. Możliwe również, że należy w większym stopniu wykorzystywać potencjał aktualnych klientów angażując ich w upowszechnianie informacji o IOB i ich ofercie. Współcześnie takim narzędziem, które można wykorzystywać do celów promocyjnych, w dodatku nieodpłatnie, są różnego rodzaju media społecznościowe, zarówno o charakterze stricte społecznościowym (Facebook), jak i zawodowym (LinkedIn).

Tabela 23. Źródła informacji o ofercie dolnośląskich IOB

za pośrednictwem mediów społecznościowych	12
poprzez stronę internetową	12
w ramach organizowanych wydarzeń (seminariów, konferencji itp.)	6
informacja z firmy szkoleniowej	6
poprzez tematyczne publikacje, poradniki etc.	5
poprzez realizację projektów finansowanych ze środków UE	4
informacja od znajomej osoby	4
nie pamiętam	3
informacja od współpracującej firmy	2
z mediów tradycyjnych (w tym prasy)	2
z uczelni	2
od pracownika instytucji	1

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

Oczywiście dolnośląskie IOB, przynajmniej niektóre, są już obecne w tego rodzaju serwisach, co zresztą było przyczyną, dla której media społecznościowe zajęły wysoką pozycję w zestawieniu źródeł informacji o ofercie dolnośląskich IOB. Swoje konta w serwisie Facebook posiadają chociażby: Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG, Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego, Agencja Rozwoju

Regionalnego "AGROREG", Dolnośląski Park Innowacji i Nauki czy Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego. Oczywiście odrębną kwestią jest zainteresowanie użytkowników serwisów prowadzonymi przez IOB kontami, co jednak jest pochodną atrakcyjności prezentacji oferty zdolnej do przyciągnięcia uwagi odbiorców, bowiem nawet w tego rodzaju przekazach ważna jest jakość komunikatów.

Jeśli chodzi o popularność wśród odbiorców oferty IOB poszczególnych obszarów ich funkcjonalności, to dominuje (jak widać poniżej – tabela 24) doradztwo specjalistyczne. Jest to obszar, który powinien być przez IOB szczególnie rozwijany, oczywiście z uwzględnieniem potrzeb rynku. Nabiera zatem znaczenia kwestia analiz rynku i rozpoznawania potrzeb przedsiębiorstw. Oczywiście pewnym ograniczeniem są uwarunkowania funkcjonowania IOB polegające na uzależnieniu od aktualnie dostępnych możliwości finansowania z programów, które narzucają określone wymagania i ograniczenia, również co do zakresu oferty (celów, jakie musi spełniać, obszarów oddziaływania etc.). Oczywiście w dalszym ciągu część firm korzysta z doradztwa na poziomie podstawowym, ale także usług finansowych. Ważnym obszarem jest aktywność IOB jako „brokerów informacji”. Dla przedsiębiorców IOB są źródłem wiedzy na temat różnego rodzaju możliwości wsparcia.

Korzystamy z usług głównie takich informacyjnych, czyli tam, gdzie można uzyskać jakieś informacje oraz bierzemy udział w takich wydarzeniach, podczas których można się spotkać z innymi po prostu. Także, no, nie ma to związku z innowacyjnością ani inwestycjami naszymi kompletnie. Także tak to się odbywa. No i tutaj, że tak powiem, dobór imprez jest dokonywany na podstawie ich treści tak naprawdę. Czyli uczestniczymy w tym, co wydaje się nas interesować.

FGI_klienci IOB

Należy w tym kontekście dokonać pewnego zastrzeżenia odnośnie proinnowacyjnej funkcji wsparcia. Otóż jak widać poniżej usługi typowo proinnowacyjne są względnie mało popularne. Trzeba jednak mieć na uwadze, że potencjał innowacyjny bez komponentu przedsiębiorczego może w określonych sytuacjach nie do końca spełnić swoją rolę. Może tak być chociażby w przywoływanej już sytuacji, kiedy po stronie podmiotu lub osoby (np. pracownika naukowego) występuje wiedza w zakresie nowej technologii, ale konieczne jest wsparcie w obszarze przedsiębiorczości. W tym przypadku oczywiście usługa wsparcia przedsiębiorczości nie będzie usługą proinnowacyjną, tym niemniej może pełnić rolę komplementarną przyczyniając się do wdrożenia innowacji czy komercjalizacji wyników badań naukowych.

Tabela 24. Obszary funkcjonalności, z których korzystali klienci dolnośląskich IOB

specjalistyczne usługi doradcze i szkoleniowe (doradztwo specjalistyczne)	28
usługi finansowe	13
podstawowe usługi doradcze i szkoleniowe (doradztwo podstawowe)	12
wynajem powierzchni użytkowych i laboratoriów (usługi infrastrukturalne)	2
usługi demonstracji technologii (demonstrator)	1
usługi badawczo-rozwojowo-wdrożeniowe	1
transfer technologii i komercjalizacja (brokering)	1
usługi inkubacji	0
usługi akceleracji	0

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

Tabela 25. Obszary funkcjonalności, z których korzystały przedsiębiorstwa będące klientami dolnośląskich IOB

	podstawowe usługi doradcze i szkoleniowe	specjalistyczne usługi doradcze i szkoleniowe	transfer technologii i komercjalizacja (brokering)	usługi inkubacji	usługi akceleracji	wynajem powierzchni użytkowych i laboratoriów	usługi demonstracji technologii (demonstrator)	usługi badawczo-rozwojowo-wdrożeniowe
	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	3	7	1	0	0	2	1	1
miasto powyżej 100 tys. do 500 tys. mieszkańców	1	3	0	0	0	0	0	0
miasto powyżej 50 tys. do 100 tys. mieszkańców	2	12	0	0	0	0	0	0
miasto do 50 tys. mieszkańców	4	4	0	0	0	0	0	0
gmina wiejska	2	2	0	0	0	0	0	0
Mikro (do 9 pracowników)	5	17	1	0	0	2	1	1
Małe (10-49 pracowników)	3	8	0	0	0	0	0	0
Średnie (50-249 pracowników)	4	3	0	0	0	0	0	0
Duże (250 i więcej pracowników) – koniec wywiadu	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	12	28	1	0	0	2	1	1

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

W przypadku specjalistycznego wsparcia proinnowacyjnego związanego z rozwojem działalności B+R, transferem technologii czy korzystania z infrastruktury, odznacza się duża zależność lokalizacji przedsiębiorstw względem lokalizacji IOB. W przywołanych przypadkach odbiorcy usług to przede wszystkim firmy z Wrocławia. Z jednej strony znaczenie ma dostępność usług, ale ważna jest też sama świadomość potrzeby korzystania z usług prorozwojowych firm działających na dużym rynku, gdzie potrzeba bycia innowacyjnym wynika z chęci zbudowania przewagi konkurencyjnej.

Zestawienie konkretnych usług, z jakich korzystali klienci IOB uczestniczący w badaniu znajduje się w tabeli 26. Zostały one ujęte w powiązaniu z poszczególnymi funkcjonalnościami.

Tabela 26. Rodzaje usług proinnowacyjnych w ramach poszczególnych obszarów funkcjonalności, z których korzystali klienci dolnośląskich IOB

Podstawowe usługi doradcze i szkoleniowe	12
wsparcie w pozyskaniu funduszy unijnych	2
wsparcie w zakresie założenia działalności gospodarczej/ prowadzenia firmy	4
Internacjonalizacja, misje gospodarcze	1
kurs językowy (angielski i niemiecki)	1
polsko-niemieckie forum gospodarcze organizowane przez Karkonoską Agencję Rozwoju Regionalnego	1
pomoc w kooperacji z zagranicznymi partnerami	1
szkolenia dotyczące możliwości wsparcia rozwoju współpracy transgranicznej	1
wprowadzenie systemu ISO	1
Specjalistyczne usługi doradcze i szkoleniowe	28
doradztwo w zakresie ochrony praw własności intelektualnej	0
doradztwo we wdrażaniu technologii	0
doradztwo we wdrażaniu nowych usług i produktów	10
analizy rynku i określenie potencjału rynkowego i technicznych możliwości rozwoju pomysłu	1
konsultacja i selekcja innowacyjnych pomysłów	2
przygotowywanie wniosków dotacyjnych i pomoc w zdobywaniu funduszy/kapitału startowego (granty, dotacje, pożyczki, wejście kapitałowe itp.)	1
opracowanie planu wprowadzenia produktu na rynek	1
kurs Akademia Menagera	1
nauka języka angielskiego	1
rozwój pracowników i wdrażanie systemów współpracy i komunikacji	1
spotkania informacyjne	1
szkolenia z komunikacji z klientem, pozyskiwanie klientów, szkolenia z zakresu gastronomii, obsługi klienta	2
szkolenia coachingowe	1
szkolenia z zakresu kosmetyki	3
szkolenie	1
szkolenie kadrowo-płacowe	1

szkolenie z zakresu wykonywanych usług masażę	1
szkolenie z zarządzania produkcją	1
udział w targach	1
zdobycie kwalifikacji	1
Transfer technologii i komercjalizacja (brokering)	1
pomoc podczas negocjacji i zawierania umowy pomiędzy odbiorcą a dostawcą technologii (wsparcie negocjacji w umowach transferu)	0
definiowanie przedmiotu transferu	1
pomoc w nawiązaniu kontaktu z dostawcą lub odbiorcą technologii	0
opracowanie planu wdrożenia innowacji – komercjalizacja	1
przygotowanie oferty lub zapytania o technologię	1
audyt technologiczny	0
poszukiwanie technologii	1
monitorowanie wdrażania technologii lub realizacji umowy	0
ocena i ewaluacja technologii	0
certyfikacja rozwiązań/ technologii/ produktów	0
testy rynkowe prototypów produktów/usług	0
Usługi inkubacji	0
Usługi akceleracji	0
Wynajem powierzchni użytkowych i laboratoriów (usługi infrastrukturalne)	2
wynajem laboratorium	0
wynajem warsztatu/wzorcowni	0
wynajem powierzchni produkcyjnej	1
wynajem powierzchni biurowej	1
wynajem powierzchni ekspozycyjnej (sala ekspozycyjna, centrum wystawiennicze lub targowe, centrum nauki itp.)	0
wynajem pracowni komputerowej	0
wynajem sali seminaryjnej/konferencyjnej/dydaktycznej	1
Usługi demonstracji technologii (demonstrator)	1
Cykl życia zamówienia, w tym konfiguracja, sekwencje realizacji, planowanie produkcji	0
Cykl życia produktu, w tym planowanie, projektowanie produktu, prototypowanie Cykl życia fabryki, w tym symulacje, planowanie inwestycji, planowanie technologii, linii, przygotowanie procesów produkcyjnych	0
seminaria	1
Usługi badawczo-rozwojowo-wdrożeniowe	1
wsparcie w zakresie prowadzenia działalności B+R	0
pomoc w opracowaniu prototypu rozwiązania, produktu lub gotowego do testów wyrobu	0
bony na innowacje	1

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

4.3. Efekty i ocena współpracy

Podejmowanie decyzji o korzystaniu z określonych usług IOB jest uwarunkowane dążeniem do osiągnięcia określonych efektów. W kontekście działalności innowacyjnej może to być właśnie wdrożenie innowacji, ale też wypracowanie określonego efektu w ramach działalności B+R, uzyskanie patentu etc. Tego rodzaju efekty jak wynika z poniższego zestawienia są osiąmane relatywnie rzadko. Głównym efektem wskazywanym przez przedsiębiorstwa jest uzyskanie dzięki współpracy z IOB dostępu do wiedzy.

Ważnym aspektem, na który zwracali uwagę klienci dolnośląskich IOB jest pozyskanie nowych klientów, zarówno w kraju (11 firm na 50 uczestniczących w badaniu), jak i na rynkach międzynarodowych (8 firm). Drugi z obszarów należy uznać za potencjalnie proinnowacyjny, co poniekąd wynika z monitoringu innowacyjności polskich przedsiębiorstw, badaniu cyklicznie prowadzonym przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.³⁰ Oczywiście trudno o jednoznaczne określenie związku przyczynowo skutkowego, tj. wskazania czy to innowacje są podstawą do aktywności na rynkach zagranicznych, czy to obecność tam stymuluje aktywność innowacyjną. Niezależnie jednak od występujących zależności stymulowanie internacjonalizacji firm wydaje się działaniem pożądanym.

Tabela 27. Efekty współpracy z dolnośląskimi IOB

zgłoszenie patentowe do urzędu Patentowego RP lub do Europejskiego Urzędu Patentowego	0
udzielony patent	0
komercjalizacja (wdrożenie) nowej technologii	0
nawiązanie kontaktu z dostawcą lub odbiorcą technologii	5
znalezienie nowych klientów i / lub rynków w kraju	11
realizacja w partnerstwie projektu/przedsięwzięcia o charakterze innowacyjnym	0
dostęp do wiedzy	26
wdrożenie nowej technologii	1
znalezienie nowych klientów i / lub rynków za granicą	8
pozyskanie finansowania	13

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

Sama jakość usług została oceniona wysoko lub bardzo wysoko.

Wsparcie, które dostaliśmy i pozwoliło nam wdrożyć tak naprawdę usługi design akustycznego, którą usługę cały czas świadczymy. No więc, zarówno wsparcie finansowe, jakie dostaliśmy, jak i pomoc przy rozwoju jest jak najbardziej i spełniła nasze oczekiwania.

FGI_klienci IOB

³⁰ Raporty z badania „Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw” prowadzonych od 2018 roku na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, <https://www.parp.gov.pl/component/publications/publications/?series=41#filter-publications>

Pojawiły się jedynie trzy wskazania na średnią jakość usług. Powody relatywnie niższych ocen były przy tym różne:

- niezadowalająca jakość części kursów z całego cyklu, z jakiego korzystali przedsiębiorcy;
- zbyt dużo formalności („papierologii”);
- opóźnienia w projekcie, przez które zwiększyło się oprocentowanie w instrumentach finansowych, z jakich korzystali przedsiębiorcy.

Tabela 28. Ocena jakości usług proinnowacyjnych oferowanych przez dolnośląskie IOB

1 – bardzo niska jakość	0
2 – niska jakość	0
3 – średnia jakość	3
4 – wysoka jakość	12
5 – bardzo wysoka jakość	35

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

To, że usługi dolnośląskich IOB są generalnie rzecz biorąc dobrze oceniane, a niedociągnięcia są incydentalne wynika również z opinii przedsiębiorców uczestniczących w wywiadzie grupowym. Dotyczy to chociażby usług związanych z udzielaniem informacji, które nie zawsze mają według korzystających z nich przedsiębiorstw zadowalającą jakość. Czasem wynika to ze specyfiki instytucji, które w opinii przedsiębiorców mają specyfikę urzędową. Można wysnuć wniosek, że przedsiębiorcy oczekują od IOB informacji wyspecjalizowanych, niedostępnych w standardowych źródłach. Oczywiście odnosząc się do tych ocen należy mieć na uwadze, że usługi świadczone przez IOB są nieodpłatne. Ich komercyjny charakter z dużym prawdopodobieństwem zmieniłby perspektywę klientów IOB, jeśli chodzi o ocenę przydatności usług pod kątem prowadzonego biznesu.

Głównym celem naszego korzystania z tych usług jest pozyskiwanie informacji i to jest kwestia jakości tych informacji. (...) czasem ta jakość jest dość wysoka, a czasem nie.

FGI_klienci IOB

Jeżeli potrzebuję szczegółowej informacji, którą instytucja twierdzi, że ma i potem odsyła mnie, żebym sobie ją znalazł, na główną stronę swoją, to gdybym miał ochotę przekopać się przez tysiące stron dokumentów, to bym w ogóle się do nich nie zgłaszał. Tak to wygląda i to są takie rzeczy, które na pewno można poprawić, które nie są jakoś w 100% powszechne, ale wciąż się zdarzają. Natomiast im mniej dana instytucja jest urzędem, a bardziej właśnie taką organizacją związaną z przedsiębiorcami, to tym ta współpraca jest gładzsza.

FGI_klienci IOB

Tabela 29. Stopień, w jakim usługi proinnowacyjne oferowane przez dolnośląskie IOB spełniły oczekiwania korzystających z nich przedsiębiorstw

1 – bardzo niski stopień spełnienia oczekiwań	0
2 – niski stopień spełnienia oczekiwań	0
3 – średni stopień spełnienia oczekiwań	1
4 – wysoki stopień spełnienia oczekiwań	18
5 – bardzo wysoki stopień spełnienia oczekiwań	31

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

Kwestia sformalizowania i urzędowego charakteru wybrzmiała również z ocen przedsiębiorców, zdaniem których usługi są w dużej mierze wysoko lub bardzo wysoko sformalizowane. Z punktu widzenia przedsiębiorców jest to cecha niepożądana, choć trzeba mieć na uwadze, że sformalizowanie wynika m. in. z dużego uzależnienia działalności IOB od programów wsparcia. Realizacja projektów finansowanych z funduszy UE wymaga dochowania określonych procedur, zarówno po stronie instytucji realizujących projekty (beneficjentów), jak i ostatecznych odbiorców (klientów IOB).

Tabela 30. Ocena stopnia sformalizowania usług proinnowacyjnych oferowanych przez dolnośląskie IOB spełniły oczekiwania korzystających z nich przedsiębiorstw

1 – bardzo niski poziom sformalizowania	8
2 – niski poziom sformalizowania	6
3 – średni poziom sformalizowania	9
4 – wysoki poziom sformalizowania	15
5 – bardzo wysoki poziom sformalizowania	12

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

W kontekście przyszłej oferty IOB wskazania przedsiębiorstw koncentrują się na potrzebach specjalistycznego wsparcia pod postacią kierunkowych szkoleń dopasowanych do branży. Wydaje się, że podstawowe kompetencje przedsiębiorców są już dość dobrze rozwinięte, a pojawia się zapotrzebowanie na usługi specjalistyczne, jak szkolenia zawodowe, wsparcie procesów internacjonalizacji czy wsparcie w realizacji projektów środowiskowych. Ostatni aspekt, jakkolwiek wskazany tylko przez dwie firmy uczestniczące w badaniu, będzie zyskiwał na znaczeniu z uwagi na wymogi wynikające z polityk środowiskowo-klimatycznych. Zgodnie chociażby z dokumentem Europejski Zielony Ład, UE ma stać się neutralna dla klimatu do 2050 r. Jednym z elementów osiągnięcia neutralności klimatycznej jest m.in. wdrożenie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym³¹. Obszar ten może stworzyć dolnośląskim IOB możliwości szerszej współpracy z sektorem przedsiębiorstw z różnych branż.

Ponownie ujawnia się potrzeba odejścia od oferty planowanej na poziomie regionalnym. Oczywiście sama oferta jest konstruowana na podstawie diagnoz dokonywanych na poziomie regionu, tym niemniej lokalnie czy nawet subregionalnie mogą pojawiać się specyficzne potrzeby. Znaczenia nabiera zatem podnoszona wcześniej kwestia monitoringu rynku pod kątem występujących tu potrzeb. W dodatku ważne jest, aby oferty kierowane przez IOB do przedsiębiorstw nie były ograniczone czasowo (jak ma to miejsce w ramach naborów realizowanych na potrzeby projektów finansowanych

³¹ J. Grabowski, Eu Environmental and Climate Policies as A Source of Development Challenges for The Enterprise Sector, The 38th IBIMA Conference, Sevilla 2021

z funduszy UE), ale były oferowane w trybie ciągłym. Wówczas pojawiające się potrzeby przedsiębiorstw mogłyby być zaspokajane na bieżąco.

Tabela 31. Usługi dolnośląskich IOB, jakimi w przyszłości byłyby zainteresowane przedsiębiorstwa

szkolenia specjalistyczne (medycyna, stomatologia, budownictwo, kosmetyka, gastronomia)	18
dofinansowanie/dotacje do zakupu maszyn i urządzeń	7
wsparcie finansowe rozwoju firmy	6
wsparcie aktywności na rynkach zagranicznych	4
wsparcie w realizacji projektów środowiskowych (GOZ, energia odnawialna)	2
wsparcie w skorzystaniu funduszy UE (informacje o programach, pisanie wniosków)	2
wsparcie w zakresie środków obrotowych	2
rozwój platformy Business Intelligence	1
wspieranie współpracy sieciowej	1
wszystkie prorozwojowe usługi	1
wynajem bardziej dostosowanych przestrzeni do potrzeb, wyższy standard pomieszczeń (klimatyzacja, dostęp całodobowy etc.)	1
nie wiem	4
żadne	3

Źródło: Badanie CATI wśród klientów dolnośląskich IOB, N=50

Wśród innych potrzeb zgłaszane było zapotrzebowanie na wsparcie w zakresie inwestycji w infrastrukturę czy szeroko rozumiany rozwój firmy. W tym przypadku chodzi o ogólnobiznesowe oddziaływanie i generalnie rzecz biorąc na takie wskazują respondenci wywiadów. Dopiero w trakcie wywiadu fokusowego wskazano na działania proinnowacyjne, ale też związane z dążeniem do ograniczania kosztów, np. pozyskania ochrony patentowej. W tym zakresie niezbędna jest odpowiednia wiedza, ale i dostęp do baz danych, najczęściej odpłatnych. Dodatkowo konieczne jest poświęcenie czasu, który przy braku obycia z bazami danych lub braku odpowiedniej specjalistycznej wiedzy może nadmiernie pochłaniać czas przedsiębiorców.

Na pewno bardzo cenne są wszystkie programy związane ze wsparciem na ochronę własności intelektualnej. Nie chodziłoby tutaj tylko o sfinansowanie patentu) czy wniosku patentowego, ale też o możliwość przeprowadzenia badania czystości patentowej. Po prostu jest szereg informacji związanych z innowacjami, które są dostępne w bazach danych, do których dostęp jest odpłatny i kosztowny. I z pewnością płacenie za ten dostęp przez małego przedsiębiorcę czy przez przedsiębiorcę, który raz na pięć lat chce sprawdzić jedną rzecz nie ma żadnego sensu. Taka pomoc byłaby interesująca.

FGI_klienci IOB

Odnosząc się zarówno do obecnej, jak i możliwej do wdrożenia oferty usług proinnowacyjnych należy mieć na uwadze, że potrzeby przedsiębiorstw koncentrują się w dużej mierze wokół kwestii związanych z zapewnieniem finansowania (zarówno działalności innowacyjnej, jak i inwestycji w infrastrukturę). Wokół kwestii związanych z pozyskiwaniem finansowania koncentruje się główna uwaga przedsiębiorstw, co jest poniekąd zrozumiałe, jeśli weźmiemy pod uwagę ograniczoną świadomość tego, czym w zasadzie są lub mogą być innowacje. Tego rodzaju postawy (brak potrzeb inwestycji w innowacje, czy też niezrozumienie ich istoty prowadzące do odrzucenia możliwości angażowania się

w działalność innowacyjną) wynikają chociażby z przywoływanych już w niniejszej analizie diagnoz inteligentnych specjalizacji. W takich sytuacjach niemożliwe, a co najmniej trudne, jest w zasadzie ze strony przedsiębiorstw zgłoszenie określonego zapotrzebowania. W tym przypadku rola IOB sprowadza się do pełnienia roli promującej określone postawy proinnowacyjne, jak również wzmacniającego siecią współpracę.

Dodatkowo trzeba mieć na uwadze, że zgłoszone przez przedsiębiorstwa w ramach niniejszego badania zapotrzebowanie na określone usługi pochodzi od klientów IOB. Są to firmy mające świadomość istnienia tego rodzaju podmiotów, zapewne nie tylko tych, z których usług korzystały. Dużo większym wyzwaniem jest dotarcie do tej grupy przedsiębiorstw, które nie wiedzą nic lub wiedzą niewiele o działalności i ofercie IOB. Otwiera się tutaj dla IOB przestrzeń do wzmożonych działań promocyjnych, zarówno podnoszących świadomość istnienia IOB, jak również upowszechniających wiedzę na temat ich oferty. Obydwa aspekty nie są ze sobą w oczywisty sposób powiązane. Szczegółowy opis zakresu oferty nie zawsze bowiem musi być intuicyjny i zrozumiały dla przedsiębiorstw, które wcześniej nie miały do czynienia z tego rodzaju usługami. Np. usługa brokeryngowa czy akceleracji może nie być łatwo zrozumiała dla niezorientowanego odbiorcy, co może skutkować odrzuceniem takiej usługi jako możliwej do skorzystania. **Konieczne jest zatem uporządkowanie sposobu prezentowania usług poprzez prezentowanie ich przeznaczenia, a być może nawet odejście od szczegółowego ich opisywania na rzecz wskazywania funkcjonalności i zapewniania możliwości eksperckiego kształtowania oferty dopasowanej do indywidualnych potrzeb danej firmy. Wymagałoby to jednak zapewnienia po stronie IOB eksperckiego wsparcia i przypisaniu do każdego z klientów kogoś w rodzaju opiekuna klienta.** Zaletą takiego rozwiązania jest to, że szczegółowo rozpoznane w trakcie współpracy potrzeby klienta mogą być zaspokajane zarówno poprzez odpowiednią kompozycję usług oferowanych przez daną IOB, ale także w razie wystąpienia takiej konieczności, również poprzez wykorzystanie oferty innych dolnośląskich IOB. Wynika z tego potwierdzenie dla postulowanego już usieciowienia ich działalności, również pod kątem usystematyzowania stosowanego nazwnictwa świadczonych usług, jak i zbiorczego zaprezentowania ich oferty w formule One Stop Shop (np. w postaci regionalnej wyszukiwarki).

Wreszcie trzecim aspektem w kontekście dopasowania oferty do potrzeb przedsiębiorstw jest możliwość występowania potrzeb, które mogą być w ograniczonym zakresie uświadomione zarówno przez przedsiębiorstwa będące już klientami IOB, jak i te, które takiej współpracy dotąd nie podejmowały. Mieszczą się w tym obszarze chociażby usługi wsparcia działalności przedsiębiorstw w kontekście wmożów środowiskowo-klimatycznych, które w istotnym stopniu są powiązane z rozwojem innowacyjności. W 2020 r. zostało opublikowane rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2020/852 w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje³², tzw. rozporządzenie ws. taksonomii UE. W rozporządzeniu tym zdefiniowana jest zasada DNSH (Do No Significant Harm), czyli „nie czyni poważnej szkody”, która odnosi się do ww. 6 celów środowiskowych. Zgodnie z tą zasadą w procesie aplikowania o fundusze unijne konieczne będzie przestrzeganie wszelkich zasad związanych z ograniczonym oddziaływaniem na środowisko i zgodnie z tym założeniem wspierane będą inwestycje w innowacje. Otwiera to przed dolnośląskimi IOB przestrzeń do wspierania przedsiębiorstw, nie tylko zresztą w procesach pozyskiwania środków

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2020/852 w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=PL>

w ramach funduszy europejskich, ale także rozwoju innowacji wpisujących się w szeroko rozumiane trendy ekologiczne.

V. OFERTA USŁUG PROINNOWACYJNYCH W KONTEKŚCIE PONADREGIONALNYM

Biorąc pod uwagę problematykę niniejszego badania do porównania oferty dolnośląskich IOB zostały w pierwszej kolejności wzięte pod uwagę parki technologiczne. Ich działalność jest bowiem w dużej mierze ukierunkowana na wspieranie procesów innowacyjnych, jak również stanowią specyficzną formułę niejako naturalnie skupiającą przedsiębiorstwa zainteresowane rozwojem technologicznym. Parki technologiczne odgrywają też znaczącą rolę w rozwoju europejskiego ekosystemu innowacji. Przykładem może być chociażby projekt sektorowego wsparcia dla innowacyjności w Europie Środkowej CEBBIS mający na celu usprawnienie komunikacji między naukowcami i przedsiębiorcami w celu promocji innowacyjności w MŚP. W ramach projektu CEBBIS agencje rozwoju, ośrodki badań naukowych i właśnie parki technologiczne z siedmiu krajów Europy Środkowej nawiązały współpracę w celu przełamania barier w komunikacji na linii naukowcy – przedsiębiorcy, aby znaleźć metody usprawnienia transferu technologii do MŚP³³.

Działające w Polsce i za granicą parki technologiczne oferują różnego rodzaju usługi wspierające działalność przedsiębiorców. W pierwszej kolejności zostanie przedstawiona charakterystyka oferty parków polskich. Jak wynika z analizy ich ofert, są one skierowane przede wszystkim do firm/startupów działających w ramach parków. Można je podzielić na trzy kategorie:

- **Usługi infrastrukturalne** – wszelkiego rodzaju możliwości wynajmu przestrzeni biurowych, ale także laboratoryjnych czy produkcyjnych. Tego rodzaju propozycje znajdują się w ofercie właściwie wszystkich polskich parków. Oprócz tych bazowych możliwości znajdziemy także wśród prezentowanych propozycji możliwości skorzystania z przestrzeni co-workingowych (np. Gdański PNT, Pomorski PNT), sal konferencyjnych (np. Gdański PNT, Pomorski PNT), ale także wirtualnego biura (np. Gdański PNT)
- **Wsparcie naukowe / badawczo-rozwojowe** – większość z analizowanych parków działa w formule naukowo-technologicznej (poza Krakowskim Parkiem Technologicznym), choć wszystkie oferują tego rodzaju usługi akcelerujące potencjał rozwojowy startupów poprzez udostępnianie szeroko rozumianej bazy wiedzy. Szeroką ofertę w tym zakresie ma zwłaszcza Wrocławski Park Technologiczny, który oprócz możliwości wynajmu wyspecjalizowanych laboratoriów oferuje również bogaty pakiet szkoleniowy dla przedsiębiorców chcących prowadzić działalność badawczo-rozwojową. Tego rodzaju usługi znajdują się jednak również i w ofercie innych parków, np. w Gdańskim PNT, gdzie działa centrum rozwoju projektów badawczych z dziedziny biotechnologii, medycyny i profilaktyki zdrowia.
- **Usługi wsparcia biznesowego:**
 - szkolenia i warsztaty dla startupów – w różnych zakresie i o różnej tematyce, w tym z zakresu sprzedaży i marketingu (np. Krakowski PT);
 - działania networkingowe (np. Krakowski PT, Pomorski PNT, Wrocławski PT);
 - doradztwo – z dziedziny prawnej (Gdański PNT, Krakowski PT), internacjonalizacji (Pomorski PNT), ochrony własności intelektualnej (Gdański PNT) czy szeroko rozumiane doradztwo w zakresie rozwijania działalności badawczo-rozwojowej (Wrocławski PT);

³³ https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/projects/italy/tools-for-supporting-technology-transfer-in-central-europe

- fundusz załączkowy specjalizujący się w komercjalizacji efektów prac badawczo-naukowych (Krakowski PT);

- oferta wyspecjalizowanych przestrzeni dających możliwość realizacji badań UX czy realizacji postprodukcji filmowej (Krakowski PT).

Oferta parków technologicznych jest skierowana przede wszystkim do firm działających na ich terenie, a przynajmniej tak wynika z udostępnianych informacji. Jeśli chodzi o ofertę skierowaną do szerszego grona odbiorców, to na pewno na uwagę zasługuje Wrocławski Park Technologiczny, który posiada w swojej ofercie bogaty pakiet usług proinnowacyjnych, które bazują w dużej mierze na istniejącej w parku infrastrukturze laboratoryjnej. Ich istotą jest udzielanie zainteresowanym firmom szeroko rozumianego wsparcia w rozwoju potencjału firm w zakresie prowadzenia innowacyjnej działalności oraz komercjalizacji produktów:

- doradztwo w zakresie transferu wiedzy i technologii oraz konsultacje i szkolenia w zakresie doboru sprzętów i technik analitycznych;
- doradztwo w zakresie ochrony własności intelektualnej;
- certyfikacja i testowanie jakości;
- testy i optymalizacja technologii oraz produkcji, przede wszystkim z zakresu suplementów diety oraz surowców dla przemysłu kosmetycznego i farmaceutycznego;
- badania laboratoryjne, opracowywanie procedur badawczych, ekspertyzy z uwzględnieniem badań laboratoryjnych;
- zapewnienie dostępu do baz danych oraz przeprowadzanie badań rynkowych oceniających możliwość komercjalizacji konkretnego produktu czy usługi;
- audyt technologiczny, czyli analiza technologii i rozwiązań, jakie stosuje firma.

Tabela 32. Przegląd oferty wybranych polskich parków technologicznych

Gdański Park Naukowo-Technologiczny	<ul style="list-style-type: none">• Usługa wynajmu wirtualnego biura – różne pakiety obejmujące szereg udogodnień związanych z prowadzeniem biura. Oferta obejmuje takie podstawowe działania jak odbieranie korespondencji, możliwość preferencyjnego wynajmu sal konferencyjnych czy skorzystania po preferencyjnych cenach z usługi adwokatów i radców prawnych oraz księgowych i doradców podatkowych. Dla firm innowacyjnych istnieje możliwość korzystania z usług Wirtualnego Biura nieodpłatnie, na zasadzie udzielenia pomocy <i>de minimis</i> (ocena na podstawie formularza zgłoszeniowego).• Strefa Co-worku – miejsce pracy wyposażone w urządzenia biurowe, dostęp do Internetu, dostęp do sal konferencyjnych, usługi Wirtualnego Biura, usługi Data Center. Osoby korzystające z przestrzeni Co-worku mają także możliwość uczestnictwa w szkoleniach, konferencjach oraz seminariach organizowanych przez Gdański Park Naukowo – Technologiczny.• Inkubator – firmy, które się z nim znajdują otoczone są opieką Parku przez pierwsze 3 lata. Po tym okresie firma może pozostać w Parku
--	---

na ogólnych zasadach lub realizować swoje cele i rozwijać działalność poza Parkiem. Firmom rozpoczynającym działalność w Inkubatorze oferuje się: preferencyjne warunki najmu; pomoc w nawiązywaniu współpracy i pozyskiwaniu partnerów gospodarczych; doradztwo polegające na uzyskaniu porad prawnych; możliwości ubiegania się o dofinansowanie innowacyjnych projektów ze środków unijnych; coaching biznesowy; tłumaczenia angielskie i rosyjskie; możliwość korzystania z usług sekretariatu; kontakt z instytucjami z otoczenia Parku; bezpłatne korzystanie z sal spotkań znajdujących się na terenie Inkubatora.

- **Możliwość wynajmu sal konferencyjnych** (Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe).
- **Powierzchnie biurowe, produkcyjne, magazynowe, laboratoryjne, socjalne.**
- Punkt nieodpłatnych porad prawnych.
- **Gdansk Life Sciences Center – centrum rozwoju projektów badawczych** z dziedziny biotechnologii, medycyny i profilaktyki zdrowia, które są przeznaczone do komercjalizacji przez polskie przedsiębiorstwa w oparciu o partnerstwa rozwojowe z ośrodkami nauki w Polsce i na świecie.

Krakowski Park Technologiczny

- **Baltic Game Industry** – pilotażowy cykl warsztatów przeznaczonych dla startupów z branży gier.
- **BalticSatApps** – Program wsparcia i akceleracji startupów wykorzystujących dane satelitarne Copernicus. Realizujemy projekt, którego celem jest przyspieszenie zaangażowania i wykorzystania danych satelitarnych w różnych dziedzinach życia.
- **KPT ScaleUp** – program akceleracyjny skierowany do młodych firm posiadających co najmniej prototypy usług B2B obejmujący testy u potencjalnych klientów, 13 tygodni pracy nad dany projektem, wsparcie finansowe, usługi eksperckie.
- **Networking** – wydarzenia umożliwiające integrację branży.
- **Szkolenia** – sprzedaż, marketing i komunikacja, bezpieczeństwo aplikacji internetowych, biznesowe wystąpienia publiczne, fundusze europejskie.
- **Wsparcie indywidualnego opiekuna** – firma otrzymuje opiekuna, który będzie ją wspierał: począwszy od bieżących spraw administracyjnych, poprzez doradztwo i poszukiwanie partnerów biznesowych, na poszukiwaniu różnych form wsparcia kończąc.

	<ul style="list-style-type: none"> • Doradztwo – z dziedziny prawnej, marketingowej, funduszy UE, UX/UI, modeli biznesowych. • Program mentoringowy. • Inkubator technologiczny. • Fundusze załączkowe – Fundusz Załączkowy KPT oraz fundusz INNOventure (specjalizujący się w komercjalizacji efektów prac badawczo-naukowych wspiera naukowców, wynalazców, inżynierów i przedsiębiorców w rozwijaniu ich projektów, lokowaniu na rynku i podnoszeniu ich wartości). • Usługi Cloud Computing – platforma informatyczna KPT Community Cloud umożliwia partnerom korzystanie z usług IaaS – „Infrastructure as a Service”. • Multilab – studio postprodukcji filmowej – przeprowadzany pełny proces DI: od konformingu, po deliverable. Oferujemy również wynajem studia z greenscreenem, sali kolumnacyjnej, stacji roboczych oraz montażowni. • LivingLab – badanie produktu i konsultacje UX – Living Lab jest platformą dla testowania produktów i usług w warunkach, w których rzeczywiście są używane.
<p>Pomorski Park Naukowo Technologiczny Gdynia -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc analityków PwC dla firm PPNT – np. analiza ryzyka, branży, konkurencji, research możliwości wejścia na rynki zachodnie. • Możliwość drukowania, kopiowania, skanowania, przetwarzania obrazu na tekst (OCR) w formatach MS Word, Excel i PDF, na urządzeniach zlokalizowanych we wszystkich budynkach PPNT. • Przestrzeń laboratoryjna – laboratoria oferują wsparcie merytoryczne i szereg usług specjalistycznych z zakresu: chemii analitycznej, mikrobiologii, hodowli in vitro, biologii molekularnej. Całość uzupełniają specjalistyczne szkolenia i warsztaty. • Regionalny Ośrodek Informacji Patentowej – udziela porad i konsultacji w zakresie ochrony własności intelektualnej, obejmujących w szczególności: ochronę wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, praw autorskich; pomaga opracowywać strategie postępowania z własnością przemysłową; oferuje zaawansowane usługi badań i analizy literatury patentowej; prowadzi monitoring zgłoszeń wynalazków, wzorów użytkowych, znaków towarowych oraz zarejestrowanych wzorów przemysłowych; organizuje szkolenia, warsztaty i wykłady w tematyce ochrony własności

intelektualnej; świadczy usługi zarówno dla firm z PPNTG, jak i spoza.

- **Centrum Designu Gdynia** – oferuje wsparcie dla firm z sektora kreatywnego, w tym młodych projektantów; stymuluje współpracę projektantów z producentami, integruje środowisko naukowe i ekspertów biznesu kreatywnego; upowszechnia biznesowy aspekt designu wśród studentów, projektantów i przedsiębiorców oraz stymuluje świadomość wzornictwa wśród społeczności lokalnej; zajmuje się identyfikacją Gdyni poprzez design w przestrzeni miejskiej, udział w projektach i programach oraz organizację warsztatów, wystaw i imprez, w tym festiwalu Gdynia Design Days.
- **Centrum Konferencyjne** – zajmuje się wynajmem sal umożliwiających organizację spotkań i konferencji, obsługą techniczną wydarzeń odbywających się w salach konferencyjnych (w tym video, Internet i zagospodarowania przestrzeni), wynajmem powierzchni wystawienniczej.
- **Pomorski Broker Eksportowy** – ułatwi firmom z sektora MSP rozwój działalności na rynkach międzynarodowych. To pierwszy regionalny kompleksowy system wspierający działalność pomorskich przedsiębiorców za granicą. Kierowany jest zarówno do firm, które jeszcze nie podejmowały działań eksportowych a mają potencjał, jak również do prowadzących działalność na rynkach zagranicznych. Wśród konkretnych korzyści dla firm, jakie mogą osiągnąć w wyniku udziału w projekcie, warto wymienić m.in.: wiedzę dotyczącą kwestii prawnych, celnych, podatkowych, marketingowych; informację o potencjalnych kooperantach zagranicznych; wspólne wyjazdy na targi zagraniczne i misje gospodarcze; dotacje na indywidualny udział w targach, misjach gospodarczych; pośrednictwo na rynkach zagranicznych; możliwość nawiązania współpracy z zagranicznymi kontrahentami i innymi firmami z regionu.
- **Strefa startup** – coworking – przestrzeń do wspólnej pracy: z wyposażonym stanowiskiem pracy i dostępem do WiFi, warsztaty i spotkania tematyczne, które inspirują, uczą, wzmacniają kompetencje; strefa zapewnia również wsparcie merytoryczne rozwoju pomysłów biznesowych, kontakty i networking.

Uzupełnieniem analizy oferty polskich parków technologicznych jest przegląd usług proponowanych przez wybrane parki naukowo-technologiczne działające za granicą (por. tabela 31). Do analizy wybranych zostało kilka podmiotów.

Przeprowadzona analiza pozwala na dokonanie następujących obserwacji:

- zagraniczne parki technologiczne działają w dużej mierze w formule ośrodków naukowo-badawczych akcelerujących potencjał rozwojowy innowacyjnych firm (startupów);
- bazą oferty jest zapewnienie możliwości korzystania przez firmy z przestrzeni do prowadzenia biznesu czy organizacji spotkań biznesowych (biurowej, co-workingowej, szkoleniowo-konferencyjnej);
- kluczem oferty analizowanych parków jest podejmowanie działań mających na celu szeroko rozumiany networking i wspieranie nawiązywania kontaktów zarówno pomiędzy startupami (wymiana wiedzy i doświadczeń), jak i startupami i potencjalnymi inwestorami (komercjalizacja produktów i usług). Mają temu służyć różnego rodzaju wydarzenia, zarówno merytoryczne (seminaria, konferencje), jak i o towarzyskim charakterze (np. organizowane przy okazji świąt);
- dużą rolę w pakietach propozycji usług dla startupów zajmują kwestie pozyskiwania finansowania dla realizowanych projektów, w dużej mierze z obszaru przedsiębiorczości akademickiej;
- podstawowe kategorie usług wspierających biznes zajmują niewiele miejsca w analizowanej ofercie parków technologicznych. Znajdujemy je właściwie jedynie wśród propozycji oferowanych przez Andalusia Technology Park (gdzie znajdziemy usługi w zakresie doradztwa i wsparcia przy tworzeniu biznesplanów, spersonalizowane szkolenia dla firm i przedsiębiorców czy doradztwo prawne, podatkowe, kadrowe i księgowo) czy Adlershof Science and Technology Park w Berlinie (oferta coachingu biznesowego i wsparcia konsultingowego). W obydwu przypadkach mówimy jednak o ofercie skierowanej do firm działających w parkach technologicznych.

Tabela 33. Przegląd oferty wybranych zagranicznych parków technologicznych

<p>Cambridge Science Park</p>	<p>W ramach oferty wsparcia dla biznesu można wyróżnić szereg działań mających przede wszystkim charakter networkingowy. Polegają one na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowaniu wydarzeń mających charakter zarówno merytoryczny, jak i czysto towarzyski; • inicjowaniu działań grup zainteresowań (np. zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie finansami, zarządzanie projektami IT). Konsultacje i dyskusje toczone w ramach grup (np. poprzez intranet) sprzyjają rozwijaniu wiedzy oraz rozbudowywaniu relacji pomiędzy firmami oraz pracownikami poszczególnych podmiotów.
<p>Science Park Amsterdam</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Amsterdam Center for Entrepreneurship – projekt mający na celu wspieranie przedsiębiorczości akademickiej. Oferuje się warsztaty, szkolenia, wsparcie mentorów; • Innovation Exchange Amsterdam – platforma wymiany informacji pomiędzy środowiskiem akademickim;

	<ul style="list-style-type: none"> • Oferta nowoczesnych laboratoriów i usług B+R skierowanych do firm (Amsterdam nanoCenter, e-Biolab); • Przestrzeń co-workingowa; • Amsterdam Science Park Conference Centre; • Meeting rooms.
<p>Andalusia Technology Park</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzenie biurowe; • Doradztwo i wsparcie przy tworzeniu biznesplanów; • Spersonalizowane szkolenie dla firm i przedsiębiorców; • Doradztwo prawne, podatkowe, kadrowe i księgowo; • Wsparcie w nawiązywaniu kontaktów biznesowych pomiędzy firmami działającymi na terenie parku; • Internacjonalizacja; • Informacja i promocja w zakresie rozwoju działalności badawczo-rozwojowej; • Wsparcie w pozyskiwaniu inwestorów; • Wydarzenia i spotkania networkingowe; • Misje i spotkania międzynarodowe.
<p>Adlershof Science and Technology Park (Berlin)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzenie biurowe do wynajęcia; • Przestrzeń co-workingowa; • Wsparcie w pozyskiwaniu finansowania; • Działania networkingowe – umożliwianie nawiązywania kontaktów pomiędzy startupami a inwestorami; • Coaching biznesowy; • Wsparcie konsultingowe (raporty, analizy, doradztwo w zakresie zarządzania) dla firm działających w parku.

Jeśli chodzi o inne usługi proinnowacyjne, związane m.in. z transferem technologii i komercjalizacją wyników badań to, co do zasady nie odbiegają one strukturą od oferowanych w Polsce. To co zasługuje na uwagę, to podkreślanie eksperckich kompetencji kadry, która jest zatrudniona w danym podmiocie. Przykładem może być chociażby oferta **TTO**³⁴, części szerszego podmiotu, skandynawskiej firmy konsultingowej Plougmann Vingtoft³⁵ zajmującej się wsparciem w zakresie zarządzania i komercjalizacji praw własności intelektualnej. TTO jest wydzieloną instytucją wyspecjalizowaną we wspieraniu procesów transferu technologii. Sama oferta, czy szerzej mówiąc usługa transferu technologii i komercjalizacji, jest skierowana do różnych grup odbiorców (sektora nauki, startupów, firm technologicznych). Głównym akcentem oferty jest podkreślanie możliwości korzystania

³⁴ <https://tto.eu/>

³⁵ <https://www.pv.eu/about/>

ze wsparcia ekspertów. Tego rodzaju podejście ma na celu wywołanie zaufania po stronie potencjalnych klientów. Jakkolwiek oferta ma charakter komercyjny, to jednak sam sposób jej ujęcia wydaje się kierunkiem pożądanym i spójnym z planami dolnośląskich IOB w zakresie podnoszenia kompetencji kadry.

Transfer technologii może odbywać się zarówno poprzez wyspecjalizowane instytucje (niezależnie od ich charakteru: komercyjnego czy non profit), jak i być stymulowany bezpośrednio u źródła, czyli przez jednostki naukowo-badawcze. Oczywiście polskie uczelnie czy instytuty również tego rodzaju możliwości dają, jednak podstawą jest ich zaangażowanie w działania naukowe, zaś kwestie współpracy z biznesem i transferu technologii jest traktowana jako działalność dodatkowa. Jak pokazuje przykład **Instytutu Bioinżynierii**³⁶ zlokalizowanego w Parku Naukowym w Barcelonie działania na rzecz rozwoju innowacji mogą być traktowane jako część działalności równoważnej do naukowej. W tym przypadku, podobnie jak w przywołanym wyżej przykładzie, eksponowana jest możliwość korzystania ze wsparcia ekspertów z zakresu transferu technologii.

Zarządzanie procesami komercjalizacji innowacji w ujęciu strategiczno-projektowym jest z kolei specyfiką szeroko rozumianej oferty działającego w Monachium podmiotu **Axia Innovation**.³⁷ Podmiot ten zapewnia swoim klientom szerokie wsparcie już od samego początku, tj. umiejscowienia pomysłu w kontekście strategicznego rozwoju danego przedsiębiorstwa, aż do samej implementacji rynkowej danego rozwiązania. Ponownie wsparcie to nie może się obyć bez zaangażowania eksperckiego konsultantów.

Zaangażowanie i rozwój kompetencji konsultantów połączone z dążeniem na rzecz uspołnienia oferty było założeniem projektu IMPACTSCAN³⁸ mającego na celu rozwój wspólnego system raportowania wyników instytucji otoczenia biznesu. W projekcie zaangażowane było również województwo dolnośląskie dzięki aktywności Wrocławskiego Centrum Transferu Technologii. Jednym z założeń projektu było usystematyzowanie i skategoryzowanie usług świadczonych przez IOB w danym regionie, co w założeniu miało prowadzić do ułatwień w raportowaniu i porównywania efektów działalności IOB, a przede wszystkim dać możliwość łatwego łączenia poszczególnych IOB w jedną sieć. Wówczas brak określonego rodzaju usługi w jednej IOB będzie umożliwiało przekierowywanie klientów do innych tego rodzaju podmiotów. Kategoryzacja zakładała podział usług na 11 kategorii:

- **Generowanie kontaktów:** kształtowanie świadomości, usługi obejmują wszystkie działania promujące kulturę innowacyjną i działania innowacyjne w firmach, wydarzenia o charakterze ogólnym (seminaria, konferencje) lub konkretne prezentacje dla firm na temat publicznych programów wsparcia, wizyty w przedsiębiorstwach, rozpowszechnianie, itd.;
- **Dostęp do informacji:** usługi dotyczące konkretnych tematów lub działań, takich jak biuletyny na temat systemów ostrzegania, pomoc przy poprowadzeniu konkretnych projektów lub działań. Kategoria ta obejmuje również biura informacyjne lub punkty kontaktowe świadczące usługi w zakresie wyszukiwania partnerów itd. Informacje można uzyskać bezpośrednio (osoby obsługujące zapytania) lub on-line (wyszukiwarki na portalach i witrynach WWW). Usługi informacyjne, od prostych wiadomości po dostęp do bazy wiedzy, mogą być

³⁶ <https://ibebarcelona.eu/>

³⁷ <https://www.axia-innovation.com/en/>

³⁸ Projekt IMPACTSCAN 4INNOPOL Ocena wpływu regionalnej polityki innowacji na czynniki potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw. Benchmarking, rozpowszechnianie „dobrych praktyk” wśród twórców polityki regionalnej.

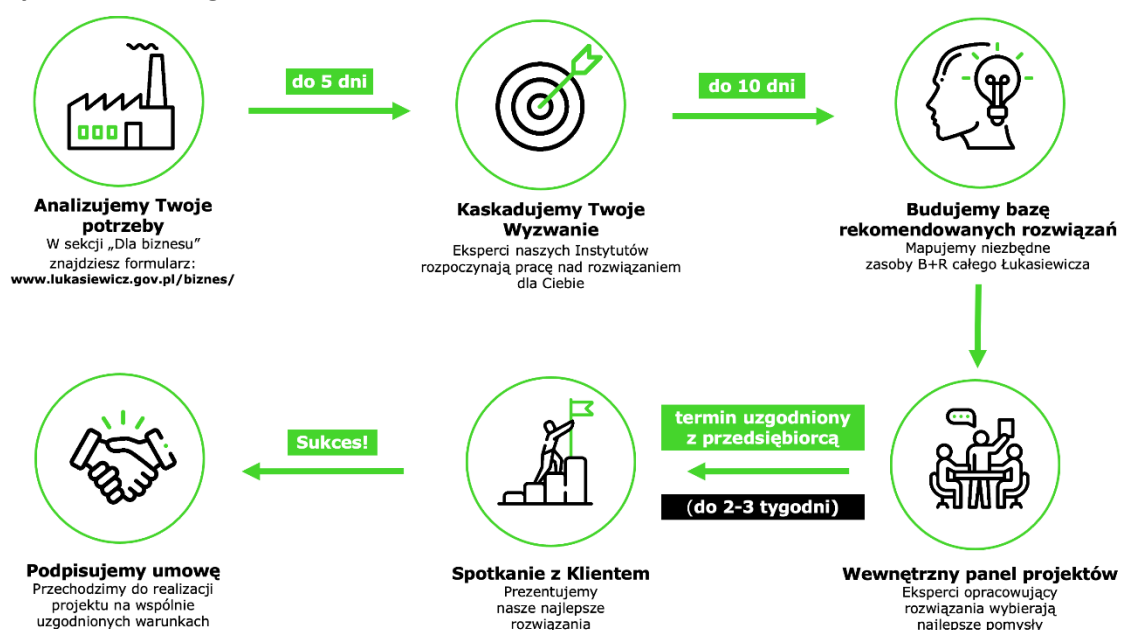
specjalistyczne i technologiczne, poświęcone możliwościom zdobycia funduszy, zarządzaniu własnością intelektualną i internacjonalizacji;

- **Doradztwo:** głównie doradztwo w zakresie innowacji i zarządzania przedsiębiorstwem, audyty, strategia i planowanie biznesowe, dostęp do rynków itd. Usługi te są zazwyczaj świadczone nieodpłatnie, przez kilka dni na rzecz jednej konkretnej firmy;
- **Usługi technologiczne:** specjalistyczne usługi technologiczne o dużej wartości dodanej, które wiążą się z bezpośrednią interakcją z firmami. Często polegają na współpracy z zespołami B+R, wymagają zastosowania odpowiedniego sprzętu, laboratoriów i instalacji, salonów wystawowych, sprzętu i obiektów niezbędnych przy prezentacjach. Usługi technologiczne obejmują również badania podstawowe i stosowane, projektowanie i rozwijanie produktu, ochronę praw własności intelektualnej, transfer technologii, zarządzanie technologią, itd.;
- **Zarządzanie projektami:** kompleksowe wsparcie przy zarządzaniu projektami/coachingu; generowaniu pomysłów, planowaniu projektu i dalszych działań, wykorzystaniu i marketingu; coaching w zakresie projektów innowacyjnych dla pojedynczych firm lub grupy firm, itd. instytucja pośrednicząca zapewnia firmie project managera pracującego na pełny etat lub na pół etatu;
- **Tworzenie sieci/klastrów:** wspieranie inicjatyw klastrów ukierunkowanych na określenie wspólnych celów dla rozwoju klastrów, organizowanie procesu tworzenia klastrów lub integrowanie aktorów i dostawców usług w klastrach (organizowanie „klubów tematycznych”, sympozjów, warsztatów);
- **Zasoby ludzkie:** usługi związane ze szkoleniem pracowników firm w kwestiach technologicznych i organizacyjnych, takich jak zarządzanie projektami, jakość, bezpieczeństwo, ochrona środowiska, informatyka, itd. Usługi tego typu nie tylko przyczyniają się do poszerzenia wiedzy, ale również stwarzają możliwości nawiązania kontaktów itd.;
- **Dostęp do funduszy:** usługi świadczone w celu ułatwienia dostępu do funduszy na innowacje, takich jak kapitał podwyższonego ryzyka, kapitał na rozwój lub zasoby na finansowanie innowacyjnych projektów. Kategoria ta obejmuje również wsparcie przy opracowywaniu planów lub programów inwestycyjnych. Zazwyczaj źródła funduszy mogą być prywatne (itd. banki rozwoju) jak i publiczne (regionalne, krajowe lub międzynarodowe programy innowacyjne, ponadto publiczne instytucje finansowe);
- **Usługi inkubacyjne:** usługi z zakresu infrastruktury oraz podstawowych usług (księgowość, usługi sekretarskie, dostarczanie struktury informacyjnej i komunikacyjnej, itd.), świadczone na rzecz firm typu start-up ukierunkowanych na innowacje, zazwyczaj przez określony okres czasu, zwykle od 3 do 5 lat celem wsparcia ich startu;
- **Fundusze:** usługi obejmujące bezpośrednie finansowanie firm lub pomoc finansową na prowadzenie innowacyjnych działań;
- **Infrastruktura:** obszar wsparcia obejmuje inwestycje w każdy rodzaj budynków/obiektów oraz w sprzęt „ciężki” celem wspierania przedsiębiorstw w ich działaniach innowacyjnych lub budowania środowiska dla innowacyjnych firm. Infrastruktura jest dostarczana firmom tylko bezpośrednio, bez żadnych usług uzupełniających ze strony instytucji pośredniczących. W pozostałych przypadkach inwestycja jest częścią innych profesjonalnych usług świadczonych przez instytucje pośredniczące i stąd należy ona do odpowiedniego typu usług.;
- **Wsparcie dla start-upów:** usługi obejmują wsparcie dla potencjalnych przedsiębiorców oraz nowych firm innowacyjnych, począwszy od poszukiwania i sprawdzania pomysłów (zazwyczaj opartych na technologii) po założenie i pierwsze lata działania firmy.

Przyjęty w projekcie podział nie musi być traktowany jako wyznacznik dla dolnośląskich IOB. Kluczowe jest tu usystematyzowanie oferty, co z kolei może ułatwiać kolejne działania zarządcze, jak chociażby opracowanie słownika i podręcznika dla nowych doradców. Takie działanie ułatwiłoby zarówno wdrażanie nowych pracowników, ale także w połączeniu z narzędziem internetowym zawierającym kompleksową informację na temat oferty dolnośląskich IOB ułatwiającym sieciowanie.

Ciekawy przykład podejścia do wspierania innowacji, tym razem ponownie zidentyfikowany w Polsce, dotyczy podejścia do kontaktu z klientami stosowany przez **Sieć Badawczą Łukasiewicz**. Jest to jednostka skupiająca pod jednym szyldem 26 instytutów badawczych zlokalizowanych w 12 polskich miastach. Podmioty te reprezentują różne dziedziny nauki dając możliwość skorzystania z ich oferty przedsiębiorcom wywodzącym się z różnych branż.

Rysunek 1. Schemat współpracy Sieci Badawczej Łukasiewicz z klientami zainteresowanym skorzystaniem z usługi B+R

Źródło: <https://lukasiewicz.gov.pl/biznes/>

Ponieważ podmiot ten na zasadzie *one-stop-shop* skupia w jednym miejscu obsługę przedsiębiorców chcących skorzystać z usług każdego z instytutów. To co jednak zasługuje na wyróżnienie, to sposób podejścia do kontaktu z potencjalnie zainteresowanymi przedsiębiorstwami. Określone są jasne zasady kontaktu, jak również określone ramy czasowe na udzielenie odpowiedzi na konkretne zapytanie. Dopuszcza się przy tym sytuację, że przedsiębiorcy nie zawsze muszą mieć sprecyzowane rozwiązanie, a mogą jedynie wskazywać ogólnie sformułowaną potrzebę. W takich sytuacjach przedstawiciele Sieci proponują określone rozwiązania dostosowane do potrzeb wraz z wyceną danej usługi B+R. Oferta zawiera zatem również element doradztwa. Dodatkowo pierwszy kontakt z podmiotem odbywa się poprzez formularz kontaktowy, w którym przedsiębiorca opisuje podstawowe parametry projektu, który ma być realizowany. Dla zobrazowania tego jak wygląda cały proces obsługi od pierwszego kontaktu do podpisania umowy) jest on także pokazany w postaci schematu (rysunek 1).³⁹

Tego rodzaju oferta jest o tyle interesująca, że przedsiębiorcy często nie dysponują konkretnymi pomysłami na rozwiązanie problemów, a wskazują określony koncept. Podejście zaproponowane

³⁹ Por. <https://lukasiewicz.gov.pl/biznes/>

przez Sieć Badawczą Łukasiewicz stanowi znakomity przykład możliwości, jakie mają dolnośląskie IOB jako pośrednicy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki. W ten sposób zmaterializowałaby się plany budowy sieci współpracy nauka-biznes, na jakie wskazują przedstawiciele IOB uczestniczący w niniejszym badaniu. Wynika z tego ponownie potrzeba usieciowienia działalności ośrodków zajmujących się szeroko rozumianym transferem technologii. Podejście takie wynika z niedostatecznej rozpoznawalności tego rodzaju oferty w sektorze przedsiębiorstw, ale także ma na celu przeciwdziałanie negatywnym skutkom fragmentaryzacji oferty (np. dublowanie oferty czy utrudnianie rozwijania kompetencji i skutecznej oferty dla naukowców i przedsiębiorców). Potencjalnym klientom trudno jest rozeznąć się w ofercie różnorodnych ośrodków innowacji, a w sytuacji, kiedy nie otrzymują poszukiwanej pomocy w pierwszym ośrodku, zaprzestają dalszych poszukiwań i wyrabiają sobie negatywną opinię o całej kategorii tych instytucji⁴⁰.

Jak wskazano w trakcie analizy bazując na wynikach przywoływanych ekspertyz istnieje po stronie przedsiębiorstw niewystarczająca świadomość dotycząca oferty IOB, czemu towarzyszy brak potrzeby korzystania ze świadczonych przez nie usług. Wynika to nie tylko z dostępności informacji o tych usługach, ale także samego podejścia przedsiębiorstw do wdrażania innowacji. Możliwe podejście IOB w procesie świadczenia usług proinnowacyjnych może polegać na aktywnym zaangażowaniu konsultantów (doradców) w proces kontaktów z przedsiębiorstwami, podobnie jak w ramach projektu „Industriell Dynamik” – sieć usług dla MSP w Zachodniej Szwecji. Inicjacja kontaktu z przedsiębiorstwami wiąże się z ofertą audytu i rozpoznanie ich potrzeb w zakresie innowacyjności, szans rozwoju oraz technologii konsultanci. W dalszej kolejności zależnie od potrzeb firmy, zostaje jej przydzielony specjalista dysponujący odpowiednią wiedzą i doświadczeniem. Pierwszy kontakt jest bezpłatny (obejmuje 8 h doradztwa) i często wiąże się również z rozwiązaniem jakiegoś prostego problemu, aby pokazać firmie potencjalne korzyści płynące z usług konsultanta. Konsultant zostaje „na stałe” przydzielony do danej firmy, budując dzięki temu porozumienie i z czasem coraz lepiej rozpoznając i odpowiadając na potrzeby zleceniodawcy.⁴¹ Industriell Dynamik jest również swego rodzaju bramką dostępową do sieci wsparcia oferowanego przez inne podmioty, a swoje usługi świadczy firmom z sektora MŚP. Podobnie przy tym jak w przypadku innych przywoływanych projektów kładzie się duży nacisk na personalizację kontaktu i podkreślanie możliwości korzystania z doradztwa konkretnych ekspertów.

Podobne przeznaczenie, tj. aktywne pozyskiwanie klientów na rzecz instytucji wsparcia biznesu, zwłaszcza z regionów peryferyjnych. Jak pokazała niniejsza analiza skłonność przedsiębiorstw do korzystania z usług IOB jest w dużej mierze powiązana z ich dostępnością (lokalizacją). Jest to poniekąd oczywiste zważywszy na relatywnie łatwiejszy bezpośredni kontakt, jak i większą rozpoznawalność danej IOB, choćby z uwagi na jej aktywność na lokalnym rynku. Odpowiedzią na tego rodzaju uniwersalny problem była Regionalna Sieć Agentów Innowacji rozwijana w regionie Castilla y Leon (Hiszpania). W koncepcji twórców sieć agentów miała docierać do tradycyjnych przedsiębiorstw w peryferyjnych rejonach regionu. Założono, że agenci ci powinni aktywnie inicjować kontakty z przedsiębiorcami oraz być rekrutowani wśród lokalnych instytucji otoczenia biznesu, którym przedsiębiorcy ufają. Działalność agentów wiązała się także z organizacją sieci współpracy, czyli przygotowania kompleksowej oferty regionalnych podmiotów, aby można było ich ofertę udostępniać przedsiębiorstwom. Podobnie jak ma to miejsce w przypadku Industriell Dynamik

⁴⁰ E. Książek, J. M. Pruvot, Budowa sieci współpracy i partnerstwa dla komercjalizacji wiedzy i technologii, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2011

⁴¹ Ibidem

kontakty agentów wiązały się z rozpoznawaniem problemów/wyzwań, w odniesieniu do których przygotowywana była oferta. Działanie to jest co do zasady zbliżone do opisywanego wcześniej podejścia stosowanego przez Sieć Badawczą Łukasiewicz.

Z przeprowadzonej analizy oferty wsparcia innowacji wynika, że sama struktura usług oferowanych przez dolnośląskie IOB jest wystarczająca i nie odbiega swoim zakresem od oferty usług świadczonych przez ośrodki wsparcia innowacji. Podstawowe trendy zidentyfikowana na podstawie przeprowadzonej analizy, jeśli chodzi o oferowanie usług wsparcia innowacji wiążą się szczególnie z rozwojem w następujących obszarach:

- Wspieranie networkingu prowadzącego nie tylko do powstawania sieci współpracy, ale prowadzących przede wszystkim do transferu wiedzy nie tylko pomiędzy światem nauki i biznesem, ale również między przedsiębiorstwami. Tutaj również powstaje przestrzeń do działalności dla podmiotów takich jak parki technologiczne czy przemysłowe. Stosowanym na świecie sposobem zwiększania innowacyjności przedsiębiorstw są prototypownie (Makerspaces), z których korzystają głównie osoby fizyczne, ale czasem mogą też korzystać firmy, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstwa. W takich przestrzeniach są też dostępne osoby będące mentorami (pracownicy nauki, brokerzy innowacji), a także udostępniana jest przestrzeń do spotkań i podejmowania współpracy dla innowacyjności;⁴²
- Ułatwianie kontaktów pomiędzy jednostkami naukowo-badawczymi a przedsiębiorstwami; elementem tego jest oferowanie usług wsparcia w zakresie transferu technologii, w tym brokeringu innowacji. Chodzi przy tym o aktywne podchodzenie do kontaktów z przedsiębiorstwami wykraczające poza obecnie standardowe (choć co oczywiste niezbędne) zamieszczanie ofert na stronach internetowych. Działanie takie w formule handlowej, zbliżonej do komercyjnej akwizycji, powinno wiązać się z oferowaniem przedsiębiorstwom diagnoz potrzeb oraz proponowaniem wstępnych rozwiązań. Najogólniej rzecz ujmując kluczowe jest wzmacnianie prorynkowego nastawienia instytucji otoczenia biznesu;
- Przenoszenie nacisku ze szczegółowego opisywania usług na rzecz prezentowania ich zastosowania, w tym przechodzenie na stosowanie języka korzyści. Nie zawsze jak wskazano w analizie nazwy usług mają na tyle intuicyjne brzmienie, aby przekazywać odbiorcom informację na temat tego, czego dotyczą. Powiązane z tym powinno być eksponowanie możliwości uzyskania przez przedsiębiorców eksperckiego wsparcia, nie tylko w procesie badawczo-rozwojowym, ale również w całym procesie transferu technologii i komercjalizacji wyników badań. Wynika z tego duża rola konsultantów, którzy powinni być niejako „twarzami” instytucji przejmującymi kontakt z przedsiębiorstwami we wszystkich potencjalnie ich interesujących zakresach.

Kluczową kwestią, która powinna zostać wzięta pod uwagę w przyszłości w kontekście wzmacniania potencjału IOB w odniesieniu do opisanych wyżej zakresów jest dokonanie kompleksowego uporządkowania oferty usług proinnowacyjnych świadczonych przez dolnośląskie IOB. Tylko wówczas możliwe będzie usieciowienie ich działalności, a w konsekwencji wsparcie działalności konsultantów (agentów innowacji), którzy będą mieli łatwy dostęp do informacji o ofercie całej sieci.

⁴² R. Nagele i in., 2017, Bedarf und Anforderungen von KMU in Baden-Württemberg an Makerspaces, ESB Business School, https://www.wirtschaft-digitalbw.de/fileadmin/media/Dokumente/Studien/ESB_Makerspaces.pdf,

VI. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Analiza liczebności i struktury instytucji otoczenia biznesu na Dolnym Śląsku uległa ograniczeniu względem stanu sprzed kilku lat. Można uznać ten proces za krystalizację struktury i jest to proces, który zachodzi również w innych regionach. Warto również podkreślić, że Dolny Śląsk plasuje się na 3 miejscu wśród polskich regionów pod względem liczebności IOB. Jednocześnie liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadająca na jeden podmiot jest relatywnie duża (około 18 tysięcy) i równocześnie jedna z wyższych wartości spośród województw. Nie oznacza to jednak, że konieczne jest tworzenie nowych podmiotów. Ważniejsze wydaje się wzmocnienie już istniejących i dostosowanie ich oferty zarówno do nadchodzących wyzwań związanych z rozwojem innowacji, jak i trendami, jakie będą musiały uwzględniać przedsiębiorstwa, aby móc skutecznie konkurować. Chodzi chociażby o wyzwania środowiskowo-klimatyczne. Co przy tym warto podkreślić rozmieszczenie IOB na Dolnym Śląsku (relatywnie duża w porównaniu do innych regionów decentralizacja) może w przyszłości sprzyjać w docieraniu z ofertą do przedsiębiorstw.

Rozpatrując proces zmiany w szeroko rozumianej ofercie dolnośląskich IOB, aby wzmocnić ich skuteczność jako ogniw regionalnym systemie innowacji, konieczne jest spojrzenie na ich funkcjonowanie z trzech powiązanych ze sobą perspektyw:

- **zakres usług, w tym usług proinnowacyjnych;**
- **sposób świadczenia usług, w tym w ramach sieci IOB;**
- **upowszechnianie i promocja oferty wśród potencjalnych klientów.**

Definiowanie usług proinnowacyjnych oferowanych przez IOB wymaga zatem szerokiego spojrzenia, nie tylko na samą ofertę, ale także na to, w jaki sposób jest ona dostarczana. Bez wywołania reakcji po stronie popytowej samo kreowanie oferty nie będzie spełniało swojej roli.

W kontekście **zakresu usług, w tym usług proinnowacyjnych** i powiązanych z nim specjalizacji (ośrodki wspierania przedsiębiorczości/ośrodki wspierania innowacji) trudno o jednoznaczne rozgraniczanie z uwagi na to, że poszczególne ośrodki mogą łączyć funkcje. Usługi proinnowacyjne mogą być oferowane zarówno przez ośrodki wsparcia innowacji, jak i ośrodki wsparcia przedsiębiorczości. Z przeprowadzonej analizy usług oferowanych przez dolnośląskie IOB wynika, że usługi proinnowacyjne koncentrują się obecnie w podmiotach powiązanych z uczelniami, głównie z Politechniką Wrocławską. Kwestią szczególnie wartą podkreślenia, zwłaszcza w kontekście skuteczności w zakresie docierania z ofertą IOB do sektora przedsiębiorstw, jest przy tym sposób rozumienia przez IOB zakresu poszczególnych usług, zwłaszcza proinnowacyjnych. Porównanie danych pochodzących z IOB oraz prezentowanych na stronach internetowych (będących jak można przypuszczać jednym z podstawowych źródeł informacji dla potencjalnych klientów IOB) pokazało, że nie wszystkie deklarowane w wywiadach usługi są w rzeczywistości oferowane. Przy czym nie oznacza to, że nie ma ich w ofercie bądź nie mogą być świadczone, jeśli pojawi się chętny podmiot. Biorąc jednak pod uwagę konieczność rynkowego podejścia brak stosownych informacji na oficjalnych nośnikach z punktu widzenia popytu jest równoznaczny z brakiem oferty. Nie brak oczywiście pozytywnych przykładów podejścia do prezentacji oferty wsparcia. Przykładowo Sieć Badawcza Łukasiewicz - Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii swoją ofertę prezentuje nie tylko pod kątem zakresu, ale i możliwego przeznaczenia, np. wskazując branże, do których jest kierowana.

Analiza oferty dolnośląskich IOB pokazuje, że niemal połowa spośród nich pełni rolę ośrodków innowacji. Zgodnie z informacjami udostępnianymi przez podmioty wsparcia biznesu usługi proinnowacyjne są świadczone przez 10 podmiotów. Warto podkreślić, że aktywności te są w dużej

mierze skupione wokół uczelni głównie Politechniki Wrocławskiej, z którą są powiązane trzy instytucje oferujące usługi proinnowacyjne, a kolejne trzy związane z innymi wrocławskimi uczelniami. Jest to poniekąd naturalna konsekwencja potencjału, jaki posiadają uczelnie – to one bowiem dysponują zasobami intelektualnymi, jak również odpowiednim know-how dla rozwoju technologii. Wynika z tego jednak potrzeba rozwijania tego rodzaju usług bądź zapewniania dostępu do nich poprzez usieciwienie dolnośląskich IOB, o czym w dalszej części podsumowania.

Aktualna oferta usług proinnowacyjnych dostępnych w części spośród dolnośląskich IOB obejmuje w zasadzie wszystkie etapy procesu innowacyjnego, począwszy od doradztwa innowacyjnego, poprzez działalność badawczo-rozwojową, aż do akceleracji i transferu technologii. Pomijając terytorialne ograniczenia dostępności usług, w dużej mierze niwelowanych możliwościami zdalnych kontaktów, zakres ten wyczerpuje wszelkie obszary aktywności innowacyjnej, w tym badawczo-rozwojowej. Analiza szczegółowego zakresu oferowanych usług pokazuje, że nie odbiega on w zasadzie od oferty podobnych podmiotów działających w innych krajach. Zapewnianie dostępu do doradztwa, bazy informacji o technologiach i patentach, wsparcia eksperckiego czy udostępnianie przestrzeni/urządzeń laboratoryjnych stanowi sedno wsparcia. Jest to niejako rdzeń oferty proinnowacyjnej (strona podaźowa). Kluczowe jest przy tym odpowiednie dotarcie z ofertą do przedsiębiorstw (strona popytowa). Tu natomiast nawet najbardziej rozbudowana oferta usług proinnowacyjnych może nie napotkać odpowiedniej reakcji rynku czy to z powodu niedostrzegania przez przedsiębiorstwa (zwłaszcza mikro i małe) potrzeby wdrażania innowacji, czy też z powodu krytycznej oceny swojego potencjału w kontekście takich działań lub po prostu z uwagi na brak stosownej informacji o ofercie.

Niezależnie od powyższego, ja również mając na uwadze wskazywane dalej zalecenia dotyczące pożądanych zmian w zakresie szeroko rozumianej oferty IOB (tj. usieciwienie działalności oraz wzmocnienie działań promocyjnych) baczniejsza uwaga powinna zostać skierowana na kwestie związane z doradztwem innowacyjnym. Jest to poniekąd kwestia otwierająca możliwość oferowania pozostałych, bardziej zaawansowanych usług związanych chociażby z transferem technologii czy prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych. Istotnym aspektem doradztwa w tym zakresie powinno być również modelowanie biznesowe. Wdrażanie innowacji (w szerokim tego słowa znaczeniu obejmującym cały proces, począwszy od wygenerowania pomysłu) powinno być bowiem powiązana z określoną koncepcją biznesową. Brak po stronie przedsiębiorców pomysłu na tego rodzaju zmiany w swojej działalności może stanowić istotną barierę dla popytu na usługi proinnowacyjne.

W kontekście doradztwa dotyczącego modelowania biznesowego aspektem, który wymaga zwrócenia baczniejszej uwagi ze strony dolnośląskich IOB jest konieczność sprostania przez przedsiębiorstwa wyzwaniom środowiskowo-klimatycznym. Polityki europejskie coraz większe znaczenie przywiązują do kwestii związanych z zahamowaniem zmian klimatycznych spowodowanych nadmierną eksploatacją zasobów. Odpowiedzią na te wyzwania jest szereg zaleceń kierowanych m.in. do sektora przedsiębiorstw niezależnie od sektora ich działalności. Wdrażanie powiązanych z nimi rozwiązań, w tym innowacji oraz prac badawczo-rozwojowych, będzie wspierane w ramach funduszy europejskich w perspektywie 2021-2027. Otwiera to przez IOB, nie tylko zresztą z Dolnego Śląska, obszar potencjalnej aktywności doradczej umożliwiającej przedsiębiorstwom pozyskiwanie finansowania w ramach programu regionalnego czy programów krajowych. W tym przypadku konieczne jest jednak wzmocnienie kompetencji pracowników IOB w zakresie zagadnień związanych chociażby z gospodarką o obiegu zamkniętym (GOZ), która obejmuje szereg zagadnień związanych z optymalizacją wykorzystania zasobów, gospodarowaniem odpadami czy efektywnością energetyczną.

Co warto podkreślić w kontekście rozwoju oferty w przyszłości podmioty świadczące obecnie usługi wpisujące się w obydwa obszary usług świadczonych przez IOB (tj. wsparcie przedsiębiorczości oraz wsparcie innowacji) kierują swoją uwagę w stronę działań stymulujących rozwój innowacji. Takie działanie będzie jednak wymagało od wielu podmiotów, zwłaszcza tych niezwiązanych z uczelniami, ale też tych nieświadczących obecnie usług proinnowacyjnych, inwestycji w kadry. Chodzi nie tylko o zatrudnianie nowych specjalistów, co również, a może nawet przede wszystkim, wspieranie rozwoju i podnoszenie kompetencji u już zatrudnionych. To o tyle istotne, że jak pokazuje analiza oferty podmiotów zajmujących się wspieraniem innowacji (w szczególności szeroko rozumianym transferem technologii), ich oferta koncentruje się na oferowaniu kontaktu z ekspertami/konsultantami pełniącymi rolę swego rodzaju opiekunów klienta. Zagadnienie odnosi się do kwestii **sposobu świadczenia usług** i wiąże się z zapewnieniem przedsiębiorstwom kompleksowego wsparcia w całym procesie wdrażania innowacji. Jakkolwiek, co podkreślono wyżej, obecnie dostępna oferta usług proinnowacyjnych pozwala realizować praktycznie wszystkie procesy, jednak należy mieć na uwadze, że przedsiębiorcy nie zawsze muszą mieć pełną świadomość tego, z czym wiąże się korzystanie z poszczególnych usług. Z tego względu wydaje się bardziej zasadnym zapewnienie opieki proinnowacyjnej ze strony pracowników IOB niż udostępnianie szczegółowych wykazów usług. Oczywiście prezentacja oferty powinna być dokonywana (ten aspekt jest podjęty w dalszej części podsumowania), tym niemniej sama w sobie może nie być skuteczna, tj. może się nie przekładać na zainteresowanie ze strony przedsiębiorców.

W kontekście podnoszonej wyżej dostępności usług proinnowacyjnych trzeba mieć również na uwadze, że nie zawsze wszystkie usługi będą mogły być przez dany podmiot świadczone bez wyposażenia go w odpowiednią infrastrukturę, np. laboratoria. Nie miałyby to zresztą ekonomicznego uzasadnienia. Wynika z tego jednak potrzeba **usieciowienia działalności regionalnych IOB na Dolnym Śląsku**, tak aby przedsiębiorcy korzystający z usług proinnowacyjnych poza Wrocławiem, mieli ułatwiony kontakt z jednostkami naukowo-badawczymi, które są zlokalizowane głównie w stolicy regionu. Co ważne kwestia usieciowienia jest również zidentyfikowaną w trakcie badania tendencją w funkcjonowaniu europejskich ośrodków wsparcia innowacji. W analizowanych przypadkach poszczególne podmioty oferują swoim klientom możliwość swego rodzaju pośredniego dostępu do oferty innych podmiotów. Kluczowe jest w tym przypadku jednak to, że tego rodzaju oferta musi być uporządkowana i ujednolicona, tak aby konkretna usługa w przypadku każdego ze świadczących go podmiotów zawierała w przybliżeniu podobny zakres czynności. Dzięki temu łatwiejsze będzie prezentowanie oferty w ramach zbiorczego dostępu (np. poprzez stronę internetową) czy w ramach działalności konsultantów (agentów innowacji) zatrudnionych w IOB.

Proponowane wyżej usieciowienie działalności dolnośląskich IOB połączone z rozwojem kompetencji zatrudnionych tam pracowników jest zasadne również z tego punktu widzenia, że na wspieranie innowacji można patrzeć szerzej. W niektórych sytuacjach, np. wspieranie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej, kluczowe dla rynkowego sukcesu może być właśnie szeroko rozumiane wspieranie postaw i kompetencji przedsiębiorczych. Łączenie w ramach poszczególnych IOB różnego rodzaju kompetencji mogłoby wzmocnić ich skuteczność, a przede wszystkim uatrakcyjnić ofertę z punktu widzenia przedsiębiorstw. Możliwość uzyskania w jednym miejscu kompleksowego wsparcia mogłoby również pełnić rolę upowszechniającą określone działania.

W kontekście oferty dolnośląskich IOB konieczne jest jednak krytyczne spojrzenie na sposób upowszechniania i prezentacji oferowanych usług. Analiza danych zastanych przeprowadzona na potrzeby niniejszego badania ujawniła szereg nieścisłości w prezentacji informacji o świadczonych

usługach w porównaniu z deklaracjami z wywiadów. Rodzi to na przyszłość wyzwanie związane z uporządkowaniem informacji o ofercie IOB (ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia innowacji), a następnie jej prezentacją przyczyniającą się do upowszechnienia wiedzy o niej wśród przedsiębiorstw. Jest to dodatkowo ważne, że z zestawienia usług świadczonych obecnie przedsiębiorstwom wynika, że przedsiębiorcy są zainteresowani usługami wyraźnie przekładającymi się na ich działalność w krótkiej perspektywie czasowej. Przeniesienie uwagi na usługi wspierania innowacji będzie wymagało poza samym upowszechnieniem informacji o nich, również przekonania przedsiębiorców do skorzystania z tego rodzaju usług z zastrzeżeniem, że działania proinnowacyjne są zazwyczaj efektywne raczej w dłuższej perspektywie czasowej. Wspomniana wyżej kompleksowość i usieciwienie oferty, czyli np. zaoferowanie możliwości finansowania określonych działań, a nie tylko wsparcia w ich realizacji, mogłaby dla przedsiębiorstw być istotnym ułatwieniem i zachętą do skorzystania z oferty danej IOB (regionalnej sieci IOB).

Uzyskanie wskazanego wyżej efektu w postaci usieciwienia IOB na Dolnym Śląsku będzie jednak wymagało skategoryzowania oraz usystematyzowania oferty, tak aby konkretne usługi świadczone przez poszczególne podmioty były porównywalne. Oczywiście ich zakres może być różny, tym niemniej niezbędne jest określenie dla każdej z usług określonego minimalnego zakresu. Dotyczy to zwłaszcza usług proinnowacyjnych w układzie, który będzie podlegał krajowej akredytacji (badania-wdrożenia-rozwoj, doradztwo innowacyjne, brokering, inkubacja technologiczna, akceleracja, demonstracja/learning factories). Takie skategoryzowanie będzie umożliwiało skatalogowanie usług i ich zbiorczą prezentację (np. przez wyszukiwarkę).

Kolejnym aspektem, na który warto zwrócić uwagę i powiązany z dominującym źródłem finansowania ich działalności ze środków UE, jest sposób udostępniania oferty zainteresowanym przedsiębiorstwom. Na duże uzależnienie działalności od tego źródła finansowania wskazują sami przedstawiciele IOB. Ma to taki skutek, że dostępność oferty jest często podyktowana wymogami programowymi, dostępnością naborów etc. Z punktu widzenia dostępności usług lepszym rozwiązaniem wydaje się możliwość ciągłego (nielimitowanego czasowo) korzystania z tej oferty. Dodatkowo także oferta taka powinna być w większym stopniu dostosowana do potrzeb przedsiębiorstw nie tylko w wymiarze regionalnym, ale także lokalnym. To zastrzeżenie jest o tyle istotne, że nieliczne IOB prowadzi monitoring rynku uwarunkowany potrzebami zarządczymi. Brak tego rodzaju rozeznania rynku może powodować, że oferta stworzona na podstawie diagnoz ogólnoregionalnych, robionych często w odstępach kilkuletnich, może nie znajdować odbiorców na lokalnym rynku.

Z przeprowadzonej analizy oferty wsparcia innowacji wynika, że podstawowe trendy jeśli chodzi o oferowanie usług wsparcia innowacji wiążą się szczególnie z rozwojem w dwóch obszarach:

- wspieranie networkingu prowadzącego nie tylko do powstawania sieci współpracy, ale prowadzących przede wszystkim do transferu wiedzy nie tylko pomiędzy światem nauki i biznesem, ale również między przedsiębiorstwami;
- ułatwianie kontaktów pomiędzy jednostkami naukowo-badawczymi a przedsiębiorstwami, w tym poprzez aktywne oferowanie usług wsparcia w zakresie transferu technologii, w tym brokeringu innowacji;
- przenoszenie nacisku ze szczegółowego opisywania usług na rzecz prezentowania ich zastosowania, w tym przechodzenie na stosowanie języka korzyści; przedsiębiorcy,

zwłaszcza nie wdrażający innowacji nie zawsze bowiem muszą orientować się w specyfice poszczególnych usług.

Aby oferta proinnowacyjnych usług oferowanych przez dolnośląskie IOB spełniła swoją rolę i w przyszłości przyczyniała się do wzmacniania potencjału innowacyjnego regionu rekomendowane jest podjęcie następujących działań:

1. Przeprowadzenie na potrzeby działalności proinnowacyjnej kompleksowej analizy oferty jednostek naukowo-badawczych działających w regionie w powiązaniu z branżami (inteligentnymi specjalizacjami). Diagnoza powinna m. in. obejmować możliwość wspierania przedsiębiorstw we wdrażaniu rozwiązań odpowiadających na wyzwania środowiskowo-klimatyczne (rozwiązania w nurcie GOZ).
2. Przeprowadzenie kategoryzacji oraz systematyzacji usług proinnowacyjnych, jakie są lub mogą być świadczone przez dolnośląskie IOB.
3. Przygotowanie i uruchomienie na bazie przeprowadzonej systematyzacji zbiorczej prezentacji online oferty IOB działających na Dolnym Śląsku i udostępnienie jej przedsiębiorstwom z regionu w formule One Stop Shop. Wpisy znajdujące się w tego rodzaju bazie muszą być jednak jednorodne i spójne pod względem formy, szczegółowe, pełne (odnoszące się do całościowej oferty danej IOB), a przede wszystkim aktualne, czyli odpowiadające rzeczywistości oferowanym usługom.
4. Zachęcanie IOB do łączenia potencjałów i sieciowania usług na rzecz wspierania przedsiębiorstw. Takie działania powodowałyby brak konieczności rozwijania dodatkowych usług, a w to miejsce dawałyby możliwość skupienia się na doskonaleniu już istniejącej oferty. Synergiczny potencjał współpracy powoduje, że poszczególne ośrodki mogłyby łączyć popyt i podaż istniejące na danym obszarze. Elementem działania powinno być wdrożenie w każdej IOB funkcji konsultantów (agentów innowacji) posiadających kompetencje doradcze dotyczące pełnego procesu wdrażania innowacji. Takie podejście będzie się wiązało z potraktowaniem przedsiębiorców jako klientów sieci IOB, którzy mogliby dzięki kontaktowi z jednym podmiotem skorzystać w razie potrzeby z usług innych instytucji działających w regionie.
5. Umożliwienie korzystania z dofinansowanych specjalistycznych szkoleń, kursów czy studiów podyplomowych pozwalających kadrze pracowników IOB na podnoszenie kwalifikacji oraz nabywanie nowej wiedzy i umiejętności, zwłaszcza w obszarach związanych z rozwojem innowacji. Działanie takie jest o tyle kluczowe, że skuteczność pracy konsultantów będzie zależna od ich orientacji w całościowym procesie wdrażania innowacji.
6. Umożliwienie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska pozyskiwania przez działające w regionie IOB dofinansowania na świadczenie usług proinnowacyjnych w trybie ciągłym, w tym z wyprzedzeniem min. 2-3 letnim. Z jednej strony ustabilizuje to sytuację rynkową IOB, z drugiej przyczyni się do zwiększenia dostępności usług dla przedsiębiorstw. Dodatkowo trzeba mieć na uwadze, że budowanie potencjału IOB jest działaniem wymagającym czasu. Udzielanie finansowania powinno być uzależnione od przeprowadzenia monitoringu rynku pod kątem występowania określonych potrzeb.
7. Uruchomienie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska instrumentu w postaci vouchera na usługi proinnowacyjne świadczone przez dolnośląskie IOB. Skuteczność oddziaływania instrumentu byłaby jednak uzależniona od wcześniejszej kategoryzacji oraz systematyzacji usług.

SPIS TABEL

Tabela 1. Rozmieszczenie IOB na terenie Polski w 2021 roku	10
Tabela 2. Udział IOB zlokalizowanych w stolicach województw w roku 2021 [w %]	11
Tabela 3. Dolnośląskie IOB prowadzące działalność w 2022 roku	12
Tabela 4. Podstawowe charakterystyki dolnośląskich IOB	15
Tabela 5. Obszary aktywności dolnośląskich IOB	17
Tabela 6. Usługi oferowane przez dolnośląskie IOB.....	18
Tabela 7. Usługi oferowane przez dolnośląskie IOB w 2022 roku.....	19
Tabela 8. Podstawowe charakterystyki dolnośląskich IOB	25
Tabela 9. Przestrzenie użytkowe i infrastruktura oferowana przez dolnośląskie IOB	26
Tabela 10. Certyfikacja i monitoring dolnośląskich IOB	28
Tabela 11. Zewnętrzne źródła finansowania działalności dolnośląskich IOB.....	29
Tabela 12. Struktura procentowa wydatków ośrodków w ramach poszczególnych kategorii wydatków	30
Tabela 13. Zewnętrzne źródła finansowania działalności dolnośląskich IOB.....	30
Tabela 14. Projekty finansowane z funduszy UE realizowane przez dolnośląskie IOB.....	31
Tabela 15. Przeznaczanie przez dolnośląskie IOB zysku na cele statutowe	34
Tabela 16. Współpraca dolnośląskich IOB z podmiotami otoczenia.....	35
Tabela 17. Ocena intensywności i użyteczności współpracy z poszczególnymi rodzajami podmiotów z otoczenia (poza udziałem w sieciach współpracy), z jakimi współpracowały IOB w latach 2014-2021.....	35
Tabela 18. Priorytety rozwojowe dolnośląskich IOB na najbliższe lata.....	37
Tabela 19. Plany rozwojowe dolnośląskich IOB	38
Tabela 20. Oczekiwania dolnośląskich IOB odnośnie wsparcia dla rozwoju usług i utrzymania ich wysokiej jakości oraz finansowania działalności	39
Tabela 21. Podstawowe charakterystyki objętych badaniem przedsiębiorstw korzystających z usług dolnośląskich IOB	40
Tabela 22. Dolnośląskie IOB, z których usług korzystały przedsiębiorstwa objęte badaniem	42
Tabela 23. Źródła informacji o ofercie dolnośląskich IOB	42
Tabela 24. Obszary funkcjonalności, z których korzystali klienci dolnośląskich IOB.....	43
Tabela 25. Obszary funkcjonalności, z których korzystały przedsiębiorstwa będące klientami dolnośląskich IOB	44
Tabela 26. Rodzaje usług proinnowacyjnych w ramach poszczególnych obszarów funkcjonalności, z których korzystali klienci dolnośląskich IOB.....	45
Tabela 27. Efekty współpracy z dolnośląskimi IOB.....	47
Tabela 28. Ocena jakości usług proinnowacyjnych oferowanych przez dolnośląskie IOB.....	48
Tabela 29. Stopień, w jakim usługi proinnowacyjne oferowane przez dolnośląskie IOB spełniły oczekiwania korzystających z nich przedsiębiorstw.....	48

Tabela 30. Ocena stopnia sformalizowania usług proinnowacyjnych oferowanych przez dolnośląskie IOB spełniły oczekiwania korzystających z nich przedsiębiorstw.....	49
Tabela 31. Usługi dolnośląskich IOB, jakimi w przyszłości byłyby zainteresowane przedsiębiorstwa..	50
Tabela 32. Przegląd oferty wybranych polskich parków technologicznych	54
Tabela 33. Przegląd oferty wybranych zagranicznych parków technologicznych.....	58